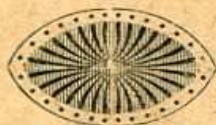

**A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI
REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET**

**ORADEA—NAGYVÁRADON, 1934 JUNIUS 5. ÉS 6.
NAPJAIN TARTOTT ÉVI RENDES KÖZ-
GYÜLÉSÉNEK ÉS BIRÓSÁGI ÜLÉSEINEK**

JEGYZŐKÖNYVE.

AZ EGYHÁZKERÜLET HIVATALOS KIADVÁNYA

Nyomatott
A KÁLVIN KÖNYVNYOMDÁBAN ORADEA—NAGYVÁRADON
1935.

**A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI
REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET**

**ORADEA—NAGYVÁRADON, 1934 JUNIUS 5. ÉS 6.
NAPJAIN TARTOTT ÉVI RENDES KÖZ-
GYÜLÉSÉNEK ÉS BIRÓSÁGI ÜLÉSEINEK**

JEGYZŐKÖNYVE.

AZ EGYHÁZKERÜLET HIVATALOS KIADVÁNYA

Nyomatott
A KÁLVIN KÖNYVNYOMDÁBAN ORADEA—NAGYVÁRADON
1935.

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REF. EGYHÁZKERÜLET
Oradea—Nagyváradon 1934 június 5 és 6 napjain tar-
tott évi rendes közgyűlésének és bírósági üléseinek

JEGYZŐKÖNYVE

JELLEN VOLTAK:

Sulyok István püspök és **dr Thúry Kálmán**
főgondnok elnöklete alatt:

A jegyzői karból: Csernák Béla lelkészi és dr Soós
István világi főjegyző, Arday Aladár lelkészi és dr Olosz
Lajos világi aljegyző.

Tanácsbírói karból: Boros Jenő, Debreczeni István,
Papp József lelkészi, dr Ajtai Nagy Gábor, Bónis Elemér,
dr Kölcsey Ferenc, dr Kotzó Jenő, dr Ujfalussy Sándor
világi tanácsbírák.

Egyházkerületi ügyész: dr Harcsár Géza.

Egyházkerületi tanügyi tanácsos: Kursinszky Kálmán.

Egyházkerületi pénztárnok: Kovács József.

Egyházkerületi számvevő: Vargha László.

Egyházmegyéek részéről:

A bánási egyházmegyéből: dr Szabolcska László
esperes, Bálint Miklós e. m. gondnok, Keresztes József
lelkészi, dr Szatmári Lajos világi képviselő.

A bihari egyházmegyéből: Vadai Béla esperes,
Telegdi József gondnok, Balajthy Jenő, Tarnóczi Lajos

lelkészi, dr Sarkady Sándor, Udvarhelyi Béla világi képviselő.

Az érmelléki egyházmegyéből: Végh József esperes, Pappszász Lajos gondnok, Kalmár István, Szabó Zoltán lelkészi, dr Gulácsy Sándor, Kozma Lajos világi képviselő.

A nagybányai egyházmegyéből: Széll György esperes, Oláh Sándor, Peleskey Sándor lelkészi, Kanizsay Jenő, dr Helmeczy József világi képviselő.

A nagykárolyi egyházmegyéből: Gönczy Sándor esperes, dr Nagy Sándor gondnok, Kovács Lajos lelkészi képviselő.

A nagyszalontai egyházmegyéből: Arday Aladár esperes, Jakab Viktor, Nagy Zoltán lelkészi, Fráter Emil, dr Kapéri Béla világi képviselő.

A középiskolák képviselőiben:

Bakcsyné Korbuly Irén a szatmári leánygimnázium igazgatója, Martininé Scheint Lujza a szatmári felső kereskedelmi leányiskola igazgatója, Karácsonyiné Gálbory Erzsébet a nagyváradi leánynevelőintézet igazgatója.

Az elemi iskolák képviselőiben:

Bartha István tanító (Börvely), Csóka Lajos tanító (Asszonyvására).

I. szám. A királyhágómelléki református egyházkerület közgyűlésének Nagyváradon 1934 június 5-én a református leánygimnázium dísztermében egybegyűlt tagjai a XC-ik zsoltár első versének eléneklésével kezdik munkájukat. Ének után Püspök ur a közgyűlés munkájára Isten áldását kéri, a következő imádságban:

Egyellen hatalom mennyen és a földön, szerető Atyánk a Jézus Krisztusban, alázatos könyörgésünkkel

Hozzád emelkedünk és kebeledre hajtjuk le elfáradt fejünk.

Lélekben és lelkben összetörték vagyunk. A jelen napoknak nehéz gondja, s jövődönknek kínos bizonytalansága ólomteherként reánk sulyosodik és porig roskasztja meg térdeinket.

Urunk és Istenünk, esedezve kérünk, ne feddj, s ne ítéld meg minket, ha bántó keserűség csordul ki ajkunkon, s ha ez a fájó érzés sebzi meg szivünket, mintha Te messze távoztál volna el tőlünk, s elrejtelkedtél volna kiáltásunk előtt és bus sóhajtásaink nem találnának utat magas egeidbe, végtelen kegyelmed királyi székéhez.

Bármerre tekintünk, mindenfelől döbbentő kérdések hangoznak ki felénk. Fejünk felett fenséges égboltozat mint érckorong borul, s lábunk alatt a kenyért termő föld sziklává változott. Harmat és eső hosszú heteken át nem hullt barázdánkra és a virágos tavaszban előre sietett nyárnak égető hévsége lesli nyomorúság és éhség rémével fenyeget bennünket.

Felséges Istenünk, szent és igaz bíránk, szivünk összeszorul, látva lelki életünknek lassu hervadását. Egykor minden kísértésen és kemény próbákon diadalmas hitünk haldoklásnak indult e földi életnek és emulandó világnak szeretete miatt. Közöny és megkegyelmedett sziv elfásultan nézi mint tépi a vihar Sionunknak roskadó falait, s mint oltogatja ki százados mécsében azt a fényes lángot, amely sirból támasztá fel hajdan népünket, s fajunkat.

Irgalomban gazdag, s könyörülő Isten, az aggodalmak és nagy kísértések nehéz napjaiban tedd ajkainkra szentséges kezedet, hogy igaztalan panasz ne törjön fel szánkon. Örök kegyelmedből áldott Szentlelkednek csodás erejével ébressz föl bennünket halálos álmunkból, hogy összetört szivekből, patakzó könnyárján ömöljön Elébed bűnünk bevallása és a megtérésnek erős fogadalma. Óh, teremts uj szivet és uj lelket bennünk és homlokunkon ujítsad meg rajtunk isteni képedet. Borongó felhőkből tekintsen le hozzánk bocsánat szavával alyai szent arcod, hogy szabadulásunk örvendő himnusza ujongva zendüljön és szálljon a magasba:

dicséret, dicsőség, tisztesség és hálaadás, s a Szentek Urának legyen örök magasztalás ma és örökönörökké. Ámen.

2. szám. Az elnökség bemutatja a 17-ik Divízió parancsnokságának a közgyűlés megtartását engedélyező 15717—1934. sz. iratát.

Tudomásul szolgál.

3. szám. Főgondnok ur a közgyűlést a következő beszéddel nyitja meg:

Főtiszteletű és Méltóságos Kerületi Közgyűlés!

Egy nehéz esztendő megpróbáltatásaival a hátunk mögött gyűltünk ma ismét össze az alkotó munkára. Első gondolatunk tehát a múlté, mert a jelen alapja a múlt és a jövő építése is csak az elmúlt események ismerete és tanulságainak figyelembe vételével történhetik.

Az emberiség lelkivilágát jellemző feszültség, melynek politikai és gazdasági természetű okai vannak, az elmúlt évben csaknem robbanásig emelkedett. A politikai jószok már újabb összeütközések és világégés konturjait festették a horizontra s nem is alpnélkül, mert csak a kölcsönös félelemnek, az esetleges veszteség lehetőségének, nem pedig a nemzetek jámbor lelkiségének lehet betudni, ha egy újabb, az előbbinél végzetesebb katasztrófa nem dönti sirba az emberiség kulturáját.

Magától értetődik, hogy mikor az a lelkiállapot az egész földkerekség gondolatvilágát hatalmába kerítette, alig lehet várni, hogy az Istenországának építői hamarosan kezükbe vegyék az irányítást és jótékony befolyással megteremtsék az emberiség jobb jövőjét jelentő lelki megbékülést.

Ha ilyen sötét tónusban kell megfestenünk az egész társadalom helyzetképét, akkor nem tudunk élénk színeket használni az egyházi élet elmúlt évének megrajzolásánál sem. Az általános válsághullám visszafejlődésére ítéli a szellemi világ lörekvéseit és ennek ellen-

álló képességétől függ, hogy az anyagi és szellemi világ egymáshoz való viszonyának kérdése minő megoldást nyer. A jövő fogja tehát megmutatni, vajjon az anyagi tényezők fogják-e determinálni az emberiség sorsát, vagy pedig a szellemi erők veszik kezükbe az irányítást és mentik meg az emberiségnek nemcsak egész szellemi birtokállományát, hanem visszahozzák az elvesztett jólétét is?

A hangos zürzavarban mi csak azt érezzük, hogy a világot lönkretevő politikai kuruzslások ellensúlyozásául nekünk a lelkiéletnek mélyebb megszántásához kell hozzáfognunk. Bármennyire erőtlenné sorvasztotta is az egyházat és intézményeit a válság vihara, ezt a pislákoló tüzet nem szabad kialudni hagyni, hanem ellenkezőleg minden igyekezetünkkel élesztgetnünk kell, hogy erőre kapjon és kivegye részét a társadalom ujjászervezéséből és fokozott erővel teljesítse tulajdonképeni célja mellett szociális és közéleti feladatait is. Bizonyított dolog, hogy ma nincs társadalmat összefogásra bíró és átalakulásra kényszerítő más nagy eszme, amelynek ható ereje a világot egy jobb utra vezethelné, mint a hitélet. De miért nem teljesíti ezt a feladatát?

Nem egészen alaptalan az a hangoztatott vád, hogy az egyházi élet felelős mindazért, ami a világban történik és ami nem történik. Egy belső erővel rendelkező egyházi élet a megihletés eszköze lehetne, amely megtisztítaná a közéletet, szívet adna a világi kormányzásnak, erőt a végrehajtó hatalomnak és szárnyat növelne a gazdasági élet ólomtestén.

De hogyan élesszük fel azt a szent tüzet, amely ujjászületést jelentene ezen a földtekén? Évek óta észleljük a bajt és hirdetjük az egyházi élet megújodásának szükségességét, az eredmény pedig az, hogy az anyagi helyzet sorvasztó nyomorusága lassanként kiöli a lélek belső értékeit s mindjobban eltávolítja az embereket az evangélium ereje által védelmeszt helytől és ami az egyházi életből még megmaradt, az nem egyéb, mint puszta kerete egy hatalmas intézménynek belső tartalom nélkül.

Ki a felelős ezért? Az idők mostohasága, vagy az emberek gyengesége? Lehet, hogy mindkettő, de ez

még nem elég ok arra, hogy mi az egyéni felelősséget magunkról elháríthassuk csak azért, mert az anyagi bajok terhesebbé teszik a mi munkánkat. Be kell látnunk mindennek előtt, hogy a hitélet kérdése, mint társadalmi probléma már kilépett a közgyűlési didaktikus viták és elméletek zárt levegőjéből s kisodródott a szabadba a zürzavarokból oly hangos világ életébe, ahol követeli az életerős eszmének kijáró érvényesülést. Ha ennek megállapításáig értünk, be kell ismernünk azt is, hogy kevesebbet dolgozunk, mint amennyi kitelnék a mi képességeinkből.

Nem dolgozunk jól, mert nem tudjuk ma sem kellőleg megszervezni a munkát. Több súlyt helyezünk a hivatalos előírásokra, sőt azokat löbbnyire kizárólagos kötelességnek tekintjük s e mellett parlagon hever a lelki propaganda ügye. Nem tudjuk a megfelelő embereket állítani az egyes helyekre, de nem azért mert hiányoznának, a helyes kiválasztásnak útját állja a normális időkre szabott választási eljárás, amelynek a református egyház alapfelfogását képező demokráciáját eltorzította az újabb idők eltévelyedése s a kicsinyes szempontoknak a magasabb közérdek fölé emelése. Korrektívumra van tehát szüksége az egyházi életünknek, amely csak azt a súlyos bajt kiküszöbölje, anélkül azonban, hogy az alkotmánynak lényegét megváltoztatná, avagy azon súlyos sebeket ejtene. A népegyháznak tradícióit tisztelőben tartó, de a közérdekre is gondoló új lelkészi törvény, valamint az egyházfegyelmének hatékonyabb szabályozása fogja betetőzni azt a munkát, amely a belmisszió terén egy pár év óta oly sokat ígérő hajtásokat növelt. Az a mozgalom, amely kötelességévé teszi nemcsak az egyház hivatalos tisztviselőinek, hanem a világiaknak is a hitélet fejlesztésére szolgáló intenzívebb munkában való részvételt, már a mai kezdő állapotban is alapos reményt nyújt egy szebb jövő kialakulásához. E tekintetben a fiatalabb nemzedéknek bekapcsolása a legfőbb feladat, amely fiatalságot egy nagy szakadék választja el a múlttól s ennél fogva nélkülözi a folytonosságnak, a hagyományok élő erejének, a lelkiélet szükségességének tudatát. A fiatalságnak az egyház sáncain belül való elhelyezkedése sok

bajt meg fog szüntetni, mert a vallásos élet emlőjén felnövekedett, tetterős, öntudatos alakulatok újabb és eredményesebb lendületet fognak belevinni a petyhüdt szervezeteibe s a további fejlődést biztosítani fogjuk. Szükséges tehát, hogy az élet rohanó tempójával lépést tartjunk, mert jaj annak, aki ezt nem veszi figyelembe és körülbástyázza magát elavult módszerek és felfogások sáncaival, elefántcsonttoronyban ül és csak a multbamerengő szemmel álmodja át a jelent. Kell tehát a haladás mindabban, ami elvonalkoztatható az isteni eredetű hitelvi kérdésektől. A dogmatikus alap érintellensége mellett minden másban, alkotmányunkban, liturgiális rendtartásban törvénykezésünkben a célszerűség politikáját kell szem előtt tartanunk, amely rugalmas mozgásával elhárítja a maradiság gálló akadályát s magához fűzi az újabb kor gyermekeinek különféle törekvésektől háborgó lelkeit is. Nem gondolok azonban arra, hogy az egyházi munka szabad prédája legyen az egyéni felfogásnak és önkényes kezdeményezéseknek. Ezek többet ártanak az egyházi élet belső erejének, mint a legmerevebb conservativizmus, mert megszüntelné az egyház és a hívek közötti cohéziót, s a meglazuló fegyelem széthullásra ítélné a mi évszázados alkotásunkat. A megfontolt haladó irányzatnak feladata ellenben nemcsak az, hogy ellesse a kor fellörekvő lelki kívánságait s azt az evangélium kohójában a hitéleti munka útján salakjától megliszlitva adja át az emberiség használatára, hanem méginkább az, hogy túlméretezett és visszariaszító eszközök nélkül csaknem észrevétlenül vigye be a lelkekbe a hitélet megkedvelésének gondolatát.

Főtiszteletű Kerületi Közgyűlés!

Kerületünknek külső viszonylata az elmúlt év alatt nem változott. Tehát ha nem romlott is, de semmit sem javult. Az egymást felváltó kormányoknak felfogása velünk szemben tartózkodó. Ezt annak a türelmellenségnek kell betudnunk, amely nálunk a legutóbbi időben a kisebbségekkel szemben lábra kapott s amely megakadályozni látszik a mindenkori kormányt abban, hogy a

legjogosabb kívánságainkat teljesítse. Ellenkezőleg ismét egy olyan korszak kezdetét érezzük, amelynek nyílt és be nem vallo!t irányelvei már is súlyos aggodalmakat ébresztenek a kálvinista magyar jövőn töprengők lelkében. Sajnálatainkra nem tudunk semmiféle haladásról beszámolni a lelkészi kongruák arányosítása, a hátralékok kifizetése, a tanítók segélyének költségvetésbe iktatása és kerületünk állami elismerésének fontos kérdéseiben. Vezetőségünk ezeket a kérdéseket nemcsak állandóan felszinen tartja, hanem ezek kedvező elintézése érdekében minden lehető lépést megtett és megtesz a jövőben is. A várakozásnak ebben a súlyos korszakában nem kérhetünk mást gyülekezeteinktől, lelkész és tanító testvéreinktől, mint azt, hogy kálváriás sorsunknak tudatában legyenek bizalommal a vezetőség kötelességtudása iránt és magyar reformátusokhoz illő türelemmel és hittel teljesítsék igen nehéz helyzetükben is magasztos feladatukat.

Szomorú kötelességként számolok be arról a súlyos veszteségsorozatról, amely kerületünket s az egyetemes református egyházat érte.

Kerületünkből egész serege dőlt ki az érdemes egyházunkért és fajunkért lelkes munkát végzett férfiaknak.

A lelkészek közül Kassay Béla nagyszalontai egyházmegyei esperes nevével kell megkezdenem az elköltözöttek sorát, aki hosszú pályafutással és értékes munkásságával kiemelkedő helyet foglalt el az egyház szolgái között. De súlyos veszteségként kell elkönyvelnem Szőke Sándor nagyszalontai, Lányi Lőrinc lippai, Szabó József borossebesi, Vass Jenő vadászi és Takács Ferenc volt szaniszlói lelkészeknek, továbbá a tanítók közül Seress László nagyszalontai, Czina Sándor borsi, Osváth Géza patóházai, Varga Mihály hegyközszentmiklósi, Soós János atyai, id. Zöld Zoltán volt végvári tanítónak az örökkévalóságba átlépését.

Kerületünknek világi sorait is megritkította a halál. Székely László volt bánági egyh.-megyei gondnok és Dr. Falussy Árpád egyh.-megyei tanácsbíró elhalálózása okozott egyházkerületünknek súlyos veszteséget.

Az erdélyi testvérkerület két súlyos veszteséget jegyezhet fel az elmúlt év annáleseiben, Járai István a nagyenyedi Bethlen kollégium nagyhírű igazgatója és Dr. Szöllösy János kerületi h. ügyész hagyták el ör-helyeiket, hogy egy szép élet befejezésével megfelelő emléket hagyjanak hátra munkatársaik lelkében.

Mély megilletődéssel vettük a hírt, hogy Dókus Ernő, a magyar tiszáninneri egyházkerület volt főgondnoka, a magyar ref. zsinat és konvent volt világi elnöke, továbbá Idrányi Barnabás szlovenszkói, tiszáninneri egyházkerület püspöke, jól végzett munka után megtértek az ő Atyáikhoz. Dókus Ernő neve, aki 60 éven át szolgált lankadatlan buzgósággal az ő forrón szeretett egyházát, soha el nem halványuló betűkkel van beírva a magyar ref. egyház történelmébe.

Az Uristen kegyelme adjon az eltávozott hűséges szolgáltnak méltó helyet az örökkévalóságban, mi pedig gondoljunk hálás elismeréssel az ő példaadó munkásságukra.

Most pedig mélyen tisztelt tagtársaim meleg szeretettel köszöntöm Önöket, s a közgyűlel az elnökség nevében megnyitólnak jelentem ki.

Közgyűlésünk Főgondnok ur megnyitó beszédéből mélységes sajnálattal veszi tudomásul, hogy egyházkerületünk törvényhozási elismertetése még mindig nem történt meg; az a törvényjavaslat, amely már egy év előtt elkészült, még mindig nem került a kamara elé; fölkéri azért az elnökséget, hogy az 1932. évi 20—7. sz. határozatával kiküldött bizottsággal együtt egyházkerületünk törvényes elismertetése érdekében alkalmas időben eljárjon;

a megnyitóbeszéd egyéb pontjaira vonatkozólag külön számok alatt határoz.

4. szám. Közgyűlésünk Őfelsége a Király előtt a következő táviratban fejezi ki hódolatát:

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Közgyűlése 1934 június 5-iki ülésében alattvalói hódolatát ajánlja fel II. Károly király öfelségének abban a szilárd meggyőződésben, hogy az ország első személyének fenkölt gondolkozása teljesen megérti a haza és társadalmi rend érdekében az egyháztól végzett munka értékét és teljes erejével támogatja azt a tevékenységet. *Sulyok* püspök, *Thúry* főgondnok, elnökök.

5. szám. Főjegyző az egyházkerületi közgyűlés alkotó tagjainak névsorát felolvassa (lásd a jegyzőkönyv elején.)

Közgyűlésünk megállapítja, hogy 45 szavazati és 3 tanácskozási joggal bíró tagja van jelen.

6. szám. Főjegyző jelenti, hogy a közgyűlés alkotó tagjai közül távolmaradásukat kimentették: Dr Böszörményi Emil, Szabó Zoltán egyházm. gondnokok, Szombati Szabó István, Takács Zsigmond lelk. tanácsbíró, Sárközy Lajos, Tabajdy György nagybányai egyhm. képviselő, Tankó Dénes nagykarolyi egyhm. világi képviselő.

Tudomásul szolgál.

7. szám. A nagyszalontai egyházmegye 1934. máj. 29-iki közgyűlésből jelenti, hogy az esperesi liztségre Arday Aladár nagyszalontai lekipásztor választatott meg.

Közgyűlésünk Arday Aladár nagyszalontai lelkésznek esperessé választását örömmel veszi tudomásul, őt az egyházkerületi közgyűlés alkotó tagjainak sorába iktalja.

8. szám. Takács Zsigmond egyh. ker. lelkészi tanácsbíró, gálospetrii lelkész, f. évi július 1-től nyugá-

lomba vonulván, úgy tanácsbírói tiszttségéről, mint zsinati rendes tagságáról s minden más egyházkerületi megbízatásáról lemond.

Közgyűlésünk a nyugalomba vonuló Takács Zsigmond lemondását elfogadja s az Ur e hűséges szolgájának sok esztendőkn át anyaszentegyházunk javára kifejtett munkásságával szerzett érdemeit jegyzőkönyvében megörökíti, a megfáradt munkásnak további életére Isten áldását kéri.

9. szám. Arday Aladár nagyszalontai esperessé választásával az egyházkerületi lelkész aljegyzőségről lemond.

Közgyűlésünk Arday Aladár lemondását tudomásul veszi s az egyházkerületi lelkészi aljegyzői tisztségben kifejtett szolgálataiért elismerését nyilvánítja.

10. szám. Főgondnok ur megnyitó beszédében megemlékezvén Kassay Béla tenkei lelkész, nagyszalontai esperes, zsinati rendes tag 1934. febr. 19-én bekövetkezett elhunytáról.

Közgyűlésünk a mindhalálig hűséggel, kivételes kötelesség tudással, fáradhatatlan eréllyel munkálkodó jeles munkás emlékét kegyelettel örökíti meg jegyzőkönyvében.

11. szám. Főgondnok ur megnyitó beszédében mély megilletődéssel emlékezett meg Dókus Ernőnek, a magyarországi református egyház hosszú éveken át világi vezérének haláláról, aki ugyan az egyházi közélet mezéjéről már visszavonult, de egyháza építő munkáját figyelemmel kísérni, az oda felvalókra gondot viselni, visszavonultságában sem szünt meg s puritán életével, áldozatkészségével példaként világol a magyar református egyház történelében.

Közgyűlésünk benső részvétellel értesül Dókus Ernőnek, anyaszentegyházunk e vezérférfiának haláláról s emlékét kegyelettel örökíti meg jegyzőkönyvében.

12. szám. Főgondnok ur részvétellel emlékezett meg megnyitó beszédében Czina Sándornak, az ígéretekben gazdag lelkű, borsi, Seress Lászlónak az egyházát sok éven át hűségesen szolgáló nagyszalontai tanítónak, egyházkerületi tanítóképviselőknak, továbbá Szőke Sándor nagyszalontai, Lányi Lőrinc lippai, Szabó József borossebesi, Vass Jenő vadászi lelkészeknek, Osváth Géza patóházai, Varga Mihály hegyközszentmiklósi, Soós János atyai, id. Zöld Zoltán volt végvári tanítónak, Székely László volt bánági e. m. gondnoknak, dr Falussy Árpád nagykárolyi e. m. tanácsbirónak haláláról, akiknek kidőlte egyházi életünk vesztesége.

Közgyűlésünk a hű munkások emlékét kegyelettel örökíti meg jegyzőkönyvében.

13. szám. Főgondnok ur kegyeletes szavakban emlékezett meg arról a veszteségről, amely Járay István nagyenyedi kollegiumi igazgató és dr Szöllösy János egyh. ker. ügyész halálával, elsősorban ugyan a testvér erdélyi egyházkerületet, de általában egész egyetemes református egyházunkat érte.

Közgyűlésünk mély részvétellel értesül Járay István kollégiumi igazgató és dr Szöllösy János ker. ügyész haláláról, áldott emléküket jegyzőkönyvében megörökíti,

s erről az erdélyi egyházkerületet jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

14. szám. A megüresedett egyházkerületi lelkészi tanácsbiróságra és lelkészi aljegyzőségre — két zsinali lelkészi rendes tagságra és két egyházkerületi tanító képviselőségre

közgyűlésünk a szavazást elrendeli, a szavazatok beadásának határnapjául 1934. szeptember 1-ét kijelözi, a szavazatok felbontásával a közgyűlés Nagyváradon lakó tagjait megbizná,

s erről Püspök urat jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

15. szám. Közgyűlésünk az elhalálozások és lemondások következtében megüresedett bizottsági helyeket a következőképen tölti be:

Megválasztja Közalapi bizottságba rendes tag: Arday Aladár, póttagok: dr Szabolcska László, Telegdi József.

Nyugdíj Özvegy-Árva Gyámintézet Végrehajtó Bizottságába póttagok: Vadai Béla, Pappszász Lajos, Papp Margit.

Pénzügyi Bizottságba rendes tag: Végh József, póttagok: Vadai Béla, dr Nagy Sándor.

Segélyosztó bizottságba rendes tag: Végh József.

Tanügyi bizottság népiskolai osztályába: Bartha István, Czeglédy Sándor, középiskolai osztályába: Arday Aladár esperes.

16. szám. Az egyetemes egyházi főbiróságba egyházkerületünk részéről 15—1933. sz. határozattal kiküldött tagok megbízatása 1934 június 30-án lejár, ennek következtében közgyűlésünk az Egyetemes Egyházi Főbiróságba az elnökségen — Sulyok István püspök és dr Thury Kálmán főgondnok urakon — kívül, kiket akadályoztatásuk esetén Széll György hivatali idejére legidősebb esperes, illetőleg dr Nagy Sándor hivatali idejére legidősebb egyházmegyei gondnok helyettesít, megválasztja

rendes tagokul: Végh József esperes és dr Ajtay Nagy Gábor e. ker. világi tanácsbíró,

póttagokul: Vadai Béla esperes, Boros Jenő egyh. ker. tanácsbíró, Pappszász Lajos és Telegdy József gondnokokat,

a megválasztott tagok megbízatása, ha a zsinat másként nem intézkedik 1935 június 30-ig tart.

Erről az Erdélyi egyházkerület elnökségét jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

17. szám. A szavazatbontó-bizottság jelenti, hogy a megüresedett két zsinati lelkészi póttagságra beérkezett 198 érvényes szavazat, amelyből dr Szabolcska László bányai esperes, temesvári lelkészre 191, továbbá Oláh Sándorra 2, Peleskey Sándorra 2, Magoss Ferencre 1, Vadai Bélára 1, Debreczeni Istvánra 1, valamint Sárközi Lajos szatmárnémeti lelkészre 173, továbbá Gönczy Sándorra 20, Boros Jenőre 1, Sárközi Lászlóra 1, Ardeai Aladárra 1, Kovács Lajosra 1, Jakab Viktorra 1 szavazat esvén, abszolút többséget nyertek: dr Szabolcska László temesvári lelkész, bányai esperes és Sárközi Lajos szatmárnémeti lelkész.

Közgyűlésünk igazolja, hogy zsinati lelkészi póttagságra dr Szabolcska László temesvári lelkész, bányai esperes és Sárközi Lajos szatmárnémeti lelkész megválasztottak,

s elrendeli, hogy részökre a 16—1927. sz. egyh. ker. határozat 3. és 4. pontja értelmében s megbízólevél kiadassék,

s a választásról a zsinat elnökségét jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

18. szám. A szavazatbontó bizottság jelenti, hogy a 9—1933. sz. egyházkerületi határozattal elrendelt szavazás alkalmával

szavazatot nem küldött: a bánsági egyházmegyéből: Dunaszentilona, Karánsebes, Ujkissoda; a bihari egyházmegyéből: Pelbárhida; az érmelléki egyházmegyéből: Érolaszi, Margitta, Szentjobb; a nagybányai egyházmegyéből: Sárköz,

hibás szavazatot küldött: a bánsági egyházmegyéből: Krassófüzes (szavazólapján csak egy pecsét volt), Lippa (szavazólapján csak egy pecsét volt), Ujmosnica (szavazólapjáról a gondnoki pecsét hiányzott); az érmelléki egyházmegyéből: Albis (szavazólapján csak egy pecsét volt); a nagybányai egyházmegyéből: Adorján, Pettyén, Turterebeş (mert a szavazólapokat magába foglaló boríték hátsó lapjáról hiányzottak a pecsétek).

Közgyűlésünk a hibásan szavazott, vagy szavazatot nem küldött egyházközségek névsorát további eljárás céljából, az illetékes esperesi hivataloknak megküldi.

19. szám. Egyházkerületi közgyűlésünk előtt megjelentek és a romániai magyar református egyház zsinatának 371. sz. határozata alapján lelkésszé szenteltetésüket kérték:

a bánsági egyházmegyéből: Bokor Sándor rendes lelkész Ujmosnica, Elekes Gyula rendes lelkész Lippa, Orth Imre rendes lelkész Végvár, Kovács Zollán helyettes lelkész Ujszentes, Ajtay Gábor segédlelkész Temesvár, Kiss Géza segédlelkész Kispereg,

a bihari egyházmegyéből: Kiss Bertalan egyházkerületi belmissziói titkár Nagyvárad, Kovács Sándor rendes lelkész Paptamási, Sass Kálmán rendes lelkész Mezőtelegd, dr Szabó Lajos rendes lelkész Nagyvárad-Rét, Szakáts Géza rendes lelkész Hegyközszáldobágy, Facsar Gyula segédlelkész Élesd, Molnár Károly segédlelkész Nagyvárad-Ujváros,

az érmelléki egyházmegyéből: Szendrei Dénes rendes lelkész Margitta, Szücs István rendes lelkész Biharvajda, Barcsa Sándor helyettes lelkész Poklostelek, Kovács József segédlelkész Érmihályfalva,

a nagybányai egyházmegyéből: Spáczay Árpád
rendes lelkész Felsőbánya, Kádár Miklós segédlelkész
Nagybánya, Kocsmár Boldizsár segédlelkész Szatmár,
Papp Zsigmond segédlelkész Szatmár, Szabó Géza se-
gédlelkész Szatmárnémeti,

a nagykárolyi egyházmegyéből: Ármós Zsigmond
rendes lelkész Bere, Kupán István rendes lelkész Dobra,
Szabó Tibor rendes lelkész Szaniszló, Diószeghy Károly
helyettes lelkész Domahida, Kenyeres Lajos segédlel-
kész Börvely,

a nagyszalontai egyházmegyéből: Boros Ferenc
rendes lelkész Gyanta, Liszkay Kálmán rendes lelkész
Belényesujlak, Patay István rendes lelkész Ant, Csép
Gergely helyettes lelkész Borosjenő, Lengyel József he-
lyettes lelkész Belényessonkolyos, Nils István helyettes
lelkész Arad, Kenéz János segédlelkész Nagyszalonta.

Az egyházkerületi közgyűlés megállá-
pította, hogy a megjelent tiszteletes atya-
fiak fölszentelésének akadálya nincs s Fő-
tiszteletű Püspök urat felkéri, hogy a föl-
szentelést a lelkészi főjegyzővel és az es-
peresi karral a nagyváradai ref. egyház-
község újvárosi templomában végrehajtsa,
amely alkalommal a közgyűlés a maga
tanácskozását a lelkézszenítés után a
templomban folytatja.

20. szám. Miután a fölszentelésüket kérő tisztele-
tes lelkész atyafiakat Püspök ur az egyházkerületi fő-
jegyzővel és az esperesi karral, a nagyváradai ref. egy-
házközség újvárosi templomában 1934 június 5-én dél-
előtti fölszentelte, a közgyűlés ott a templomban foly-
tatta tanácskozását. A fölszentelt lelkészek nevében
Elekes Gyula lippai lelkész Püspök urnak és az egy-
házkerületi közgyűlésnek köszönetet mondott.

Püspök ur a 34 fölszentelt lelkészt
áldás kívánások között, véglegesen kibo-
csátolta,

21. szám. Krisztus amerikai egyházának szövetségi tanácsa 25 éves jubileumát 1933 december 3-án ünnepelte Washingtonban. Tekintettel arra, hogy az amerikai protestáns egyházaknak ez a szövetségi tanácsa, amely minlegy 30 amerikai protestáns egyházat s közel hetvenmillió protestánst foglal össze, akik a háboru utáni sulyos időkben az egyházi segélyakció amerikai központja (Europäische Zentralstelle) útján figyelemre méltó támogatásban részesítette az európai egyházak között, a mi egyházkerületünket is, főképen teologus ifjaink segélyezése által, Püspök ur 1933 nov. 1-én 5708—1933.—I. sz. alatt meleghangu átiratban üdvözölte a jubiláló Tanácsot. Az üdvözlő iratot az Europäische Zentralstelle titkára dr Keller Adolf olvasta fel a jubileumi ünnepen, a löbbi európai egyházak üdvözleteivel együtt, amelyek a jubilálókbán igaz és jóleső örömet váltottak ki, s erről egyházkerületünket 1934 jan. 10. kelettel értesítették is.

Közgyűlésünk örömmel veszi tudomásul, hogy Püspök ur egyházkerületünk nevében üdvözölte a Krisztus amerikai egyházának ezüst jubileumot ülő szövetségi tanácsát, s annak a benső óhajlásának ad kifejezést, hogy a protestáns egyházaknak ezt a közösségét a gondviselő Isten tovább is fenntartsa, erősitse, hogy külföldön tanuló ifjaink közül minél többen részesülhessenek e szövetség testvéri támogatásában.

22. szám. A Protestáns Világszövetség az 1934. évben július 24—26. napjain Hollandiában, Arnheim mellett, Hemmenben tartja gyűlését, amelyre egyházkerületünket is meghívja. A gyűlés előadói között lesznek Raffay Sándor budapesti ev. püspök, dr Tomcsányi volt magyar igazságügyi miniszter, dr Csikesz Sándor debreceni egyetemi theologiai profeszor.

Közgyűlésünk a meghívást köszönettel fogadja, azonban a sulyos anyagi hely-

zetre tekintettel, a közgyűlésen magát nem képviselheti,

az Elnökséget azonban felhatalmazza, hogy ha valaki az egyházkerületből a hemmeni gyűlésen résztvenni óhajtana, annak részére a megbízó levelet kiadja.

23. szám. A Jugoszláv királysági református keresztyén egyház püspöke Ágoston Sándor és országos gondnoka Kurtz Henrik a testvéri kapcsolat és lelki egység kifejezésül atyafiúi szeretettel küldötték meg egyházkerületünknek a Jugoszláv királysági ref. keresztyén egyház alkotmányának egy példányát, majd meghívták egyházkerületünket a Püspök, országos gondnok s a többi listviselőknak Bácsfeketehegyen 1934 május hó 2-án végbement ünnepélyes beiktatására. Püspök urunk úgy a Jugoszláv Királysági Ref. Keresztyén Egyház elnökei dedikálásával ellátott törvénykönyv megküldésében, mint a beiktatás ünnepélyére szóló meghívásban megnyilatkozó szives figyelemért köszönetét nyilvánította, s miután a beiktatáson személyesen nem jelenhetett meg, átiratban tolmácsolta egyházkerületünk testvéri üdvözlét és jókívánságait.

Közgyűlésünk örömmel értesül arról az örvendetes tényről, hogy a Jugoszláv királysági ref. keresztyén egyház állami jogi helyzete szerencsés megoldást nyert és az országos egyház püspökére, gondnokára, minden munkására és tagjára Isten áldó és megsegítő kegyelmét kéri.

24. szám. Egyházkerületünk múlt évi tavaszi közgyűlése kegyelettel örökitette meg jegyzőkönyvében a listáninnyi egyházkerület váratlanul elhunyt püspökének, Péter Mihálynak emlékét, akinek helyébe 1933 május 10-én a közbizalom Idrányi Barna nagyszalánczi lelkipásztort ültette: Beiktatásakor egyházkerületünk üdvözlét Püspök ur testvéri hangu levélben tolmácsolta. Isten kifürkészhetetlen akarata Idrányi Barnát, sok re-

ménységgel megkezdett püspöki működésének ötödik hónapjában 1933 szeptember 22. napján kiszóllította ebből a világból. A megdöbbentő haláleset alkalmából egyházkerületünk mély részvétét Püspök ur tolmácsolta 5662—1933. sz. soraiban, amelyet a gyászbaborult egyházkerület elnöksége köszönt meg 1933 nov. 20-án kelt 977—1933. sz. átiratban. A kettős gyással sujtott egyházkerület presbiteriumai püspökké dr Magda Sándor csicseri lelkészt választották meg, akinek Kassán 1934 március 20-án végbement ünnepélyes beiktatására egyházkerületünk is meghívott. Püspök ur az atyafiságos meghívást megköszönve, jelentette, hogy a mai helyzetben egyházkerületünk nem küldhet képviselőt a szép ünnepre, azonban a királyhágómelléki egyházkerület vezetőinek és híveinek imádságos üdvözetét szeretetteljes levélben tolmácsolta, amit a püspökbeiktató közgyűlés jegyzőkönyvi kivonaton köszönt meg.

Közgyűlésünk mély megilletődéssel értesül a szlovenszkói tiszáninneri egyházkerületet Idrányi Barna püspök hirtelen elhunytával ért újabb gyászról, s a nagy elődök örökébe elválasztott méltó utódra, dr Magda Sándor püspök urra a Gondviselés áldó és megtartó kegyelmét kéri.

25. szám. Kirner Á. Bertalan alagi, Szalonnás János felső-iregi és Vecseli János ádándi lelkészek a konventi rendes bíróság által jogérvényesen végleges állásvesztésre ítéltévé, oklevelük érvénytelennek nyilvánított. Ezt a tényt a konvent elnöksége tudomásvétel és nyilvántartás végett egyházkerületünk elnökségével jegyzőkönyvi kivonaton közölte.

Egyházkerületünk közgyűlése az átiratot tudomásul veszi s határozatát nyilvántartás végett az esperesi hivatalokkal is közli.

26. szám. A magyarországi ref. egyház egyetemes konventjének elnöksége egyházkerületünk püspöki hiva-

alához intézett 3121—1933. sz. aláírással nyilvántartás és megfelelő kihirdetés végett közli, hogy a Romániában Hekeres községben született Soboszlai Irén budapesti hittanhallgató részére a budapesti ref. teol. igazgatósága által 28—1930. sz. alatt kiállított s állítólag elveszett eredeti leckekönyvét érvénytelennek nyilvánította s a másolat kiadására a budapesti ref. teol. akadémia igazgatóságának az engedélyt megadta. A püspöki hivatal a kihirdetést elrendelte s a publikáció a hivatalos lap f. évi 18-ik számában meg is jelent.

Egyházkerületünk közgyűlése a bejelentést tudomásul veszi.

27. szám. Az erdélyi egyházkerület igazgató-tanácsa egyházkerületünk püspöki hivatalának is megküldött 456—1934. II. számú körlevelében tudomásvétel és az egyházkerületünk hivatalos lapjában közzététel végett 1934 január 22-én közölte, hogy Balogh Ferenc Ocna de Jos-i (alsósomfalvai) lelkész első és második lelkészképesítő bizonyítványát elvesztette, miért is ezeket a bizonyítványokat az Igazgató-Tanács érvénytelennek nyilvánította. Püspök ur a hivatalos lapban való közzétételt elrendelte, a publikáció a hivatalos lap 4-ik számában megtörtént.

Egyházkerületünk közgyűlése az Igazgató-Tanács értesítését s az annak alapján történt publikációt tudomásul veszi.

28. szám. Az erdélyi egyházkerület Igazgató-Tanácsa egyházkerületünk püspöki hivatalának is megküldött 1823—1934. II. számú körlevelében tudomásvétel és az egyházkerület hivatalos lapjában közzététel végett 1934 február hó 8-án közölte, hogy Rácz Gábor taureni (bikfalvai) lelkész első és második lelkészképesítő bizonyítványát elvesztette, miért is ezeket a bizonyítványokat az Igazgató Tanács érvénytelennek nyilvánította. Püspök ur a körlevél alapján a hivatalos lapban való közzétételt elrendelte s a publikáció a lap f. évi 6-ik számában meg is jelent.

Egyházkerületünk közgyűlése az Igazgató-Tanács értesítését, az annak alapján történt hivatalos publikációt a maga részéről is tudomásul veszi.

29. szám. A 87—1932. sz. egyházkerületi határozat értelmében Püspök úr 3960—1932. sz. a. felterjesztéssel fordult a kultuszminiszter urhoz, hogy 1. azokban a községekben, ahol a lakosság többsége református, a református egyházi ünnepeken vásárok ne tartassanak, hanem azok vagy az ünnepet megelőző vagy az azt követő napra lélessenek át; 2. hogy amikor református ünnepeink a román naptár szerinti hétköznapi napokra esnek, az olyan napokon református egyházunk hívei sem bíróságokhoz, sem semmiféle állami hatóságokhoz se idéztessenek be. A felterjesztés eredményeképpen miniszteri intézkedés történt, hogy a prefekturák és az illetékes primariák kérjék a vásárok jegyzékének helyesbítését azokon a helyeken, ahol a lakosság túlnyomó része református vallású. Azonban a Püspök úr többrendbeli felterjesztésére sem történt semmiféle intézkedés az irányban, hogy az ünnepzavaró idézések beszüntetessenek. (1692—1933, 2790—1933.)

Püspök úr jelentéséből közgyűlésünk egyfelől megnyugvással értesül a vásárok tartására vonatkozó miniszteri rendelkezésről, másfelől azonban sajnálattal veszi tudomásul, hogy az igazságügyi minisztérium még mindig nem intézkedett tekintetben, hogy országunk igazságügyi hatóságai a református egyház híveit a református egyház ünnepein ne kényszerítsék az ünnepet zavaró cselekedetekre, ne idézzék be őket az állami hatóságokhoz és bíróságokhoz;

ennek következtében megbizsa Püspök urat, hogy egyházkerületünk e kérelmét ismétellen terjessze elő a vallásügyi és igazságügyi minisztereknek.

30. szám. Püspök úr beterjeszli a nyomtatásban is megjelent és a közgyűlés mindenik alkotó tagjának megküldött jelentését, az egyházkerület 1932. évi szellemerkölcsi és anyagi állapotáról.

Közgyűlésünk a jelentést felolvasott-nak tekinti és azt jegyzőkönyvéhez mellékeli s a jelentés kapcsán határozza:

1. Püspök úr jelentéséből örömei állapítja meg, hogy anyaszentegyházunk hajójának vezetésében, a lelki gondozásban, a vigyázásban és őrtállásban első a munkában fáradhatatlan Püspökünk, aki a mult évben a kedvezőtlen időjárási viszonyok ellenére is újból számos gyülekezetet meglátogatott s közvetlen tapasztalatai alapján adta meg mindenült bölcs tanácsait, tulajdon példájával serkentette áldozatos szolgálatra az egyház hivatalosait és közrendű tagjait, miért is Püspök úrnak hálás elismerését nyilvánítja és örömmel veszi tudomásul, hogy a püspöki jelentés adatai szerint egyházkerületünk 1932. évi képe a mélyebb és elevenebb hitélet kibontakozását mutatja;

2. miután azonban még a mult évi 16—2. sz. közgyűlési határozatunk után sem vezette be 11 gyülekezet a mindennapi istentiszteletet és 22 gyülekezetben még mindig mellőzik a Heidelbergi Káté rendszeres magyarázatát, ismételten elrendeli, hogy az esperesek a kötelességmulasztókkal szemben a törvény szigorával járjanak el, az egyházmegyék minden törvényes eszközt alkalmazásba vegyenek avégett, hogy egyházkerületünk minden gyülekezetében megtartassanak a rendszeres hétköznapi istentiszteletek és a vasárnap délutáni káté magyarázatok;

3. sajnálattal értesül arról, hogy református egyházunknak nagy vesztesége-

ket okoznak a kitérések, a lilkon vett re-
verzálisok és a szekiák támadásai, — fel-
hívja ezért a lelkipásztorokat és presbite-
reket, hogy a hivek látogatása, a házi
istentiszteletek beállítása, a férfi és nőszö-
velségek s az ifjusági egyesületek meg-
szervezése által erősítsék gyülekezeteiket,
szilárdítsák egyházunk tagjaiban a refor-
mátus öntudatot s ott, ahol a szükség úgy
kívánja, a törvény védelmét is vegyék
igénybe a lélekalászatot üzőkkel szemben;

4. jóleső örömmel értesül arról, hogy
Püspök úr a 83—1933. sz. egyházkerü-
leti határozat értelmében, az iratterjesz-
tési bizottság előterjesztésére, kellő idő-
ben intézkedett, hogy a Református Jövő
néplappá alakíttassék át s így az átalaki-
tott lapot egyházkerületünk közönsége oly
szeretettel fogadta, hogy a tél folyamán
8.000 példányban kellett megjelentetni;
a lap anyagi és szellemi állapotáról a
pénzügyi és iratterjesztési bizottság tesz
jelentést;

5. jóleső érzéssel emlékezik meg ar-
ról, hogy egyházunk tagjainak jótékony-
sága — ha nem érte is el az előző jobb
évek mértékét — a mai gazdaságilag le-
romlott időben is elismerésre méltóan nyi-
lalkozott meg, a kegyes jóllevőknek há-
lás köszönetét nyilvánítja;

6. megütközéssel hallja, hogy főként
határmenti gyülekezeteinkben a helyi köz-
igazgatási hatóságok, (legtöbbször a csend-
őrörsvezetők) intézkedései megbénítják az
egyházi közigazgatást, akadályozzák a bel-
missziói munkát, sőt itt-ott még a hétköz-
napi istentiszteletek meglátását is lehe-
tatlenné teszik; megnyugvással fogadja
Püspök úr gondos éberségét, mellyel min-
den egyes eselben azonnal orvoslást sze-
rezni igyekezett a Kultuszminiszter urnál,

aki Püspök úr megkeresésére át is írt a Belügyminiszter urhoz az istentiszteleti, egyházalkotmányi és belmissziói összejegyzések teljes szabaddá tétele érdekében; utasítja a presbitériumokat, hogy a vett sérelmeket minden egyes esetben haladéktalanul jelentsék az esperesi hivatalok útján a püspöki hivatalnak, jelentésük azonban mindenkor kellően megalapozott, tényekkel alátámasztott legyen, melyet minden fórum előtt okmányokkal is igazolhatnak; kéri közgyűlésünk Püspök urat, hogy egyházunk törvényekben biztosított jogainak, szabadságának védelmezésében, továbbra is minden lehetőt megtenni kegyeskedjék;

7. azokat a gyülekezeteket, amelyeket Püspök úr személyesen fölkeresett, közgyűlésünk a maga részéről is buzdítja, hogy Püspök úr intéseit, utasításait megszigorítva, azoknak engedve, az észlelt hiányok kiküszöbölésével, a belmissziói alakulatok megszervezésével, a lelki erők tovább fokozásával — szolgálják Isten dicsőségét;

8. közgyűlésünk magáévá teszi Püspök úr javaslatát és felír a zsinathoz, hogy 378—1932. sz. zsinati határozattal megállapított Istentiszteleti Rendtartás 28 §-át oly módon egészítse ki, hogy az eredeti szakasz változatlanul hagyása mellett ehhez — új kikezdésben — a következő záradék függesztessék:

„Minden olyan esetben azonban, amikor akár a házasulandók valamelyikének kütönleges körülményei miatt, akár egyéb súlyos és sürgelő okokból ezt a tiltó rendelkezést a maga egész szigorúságában csakis anyaszentegyházunk fontos érdekének kárával lehetne érvényesíteni, a házasságra lépőknek az illetékes lelkész ut-

ján előterjesztett és kellőképpen megindokolt kérelmére a püspök az esketést kivételesen megengedheti, de azzal a kikötéssel, hogy az ilyen házasságkötéseknél, az esküvők szokásos minden ünnepélyes külsősége és a világi vigadozás feltétlenül mellőztessék.“

31. szám. Olvastatott Püspök úr jelentése középiskoláink állapotáról.

4 középiskolánk változatlanul az előző évi feltételek közt működött: a szatmári és nagyváradai leánygimnázium ideiglenes nyilvánossági joggal, a szatmári fiuliceum és felső-kereskedelmi leányiskola nyilvánossági jog nélkül.

A nyilvánossági jog nélküli iskolák helyzete rendkívül sulyossá vált. A minisztérium az eddigi éveken keresztül élvezett vizsgakedvezményeket megszüntette s ezzel a vizsgadíj oly magasra szökött, hogy a januári előzetes vizsgálaton a liceumban több mint 40.000, a kereskedelmiben csaknem 30.000 leut tett ki. Előzetes számításaink szerint a júniusi vizsgálaton ez az összeg a kétszeresére fog emelkedni. Ez az összeg a liceumban fejenként kb. 600, a kereskedelmiben kb. 3.000 leut tesz ki. Ujabb előterjesztéseinkre ebben az ügyben válasz még nem érkezett.

Kétségtelenül megállapítható, hogy ez az intézkedés a két intézmény létét fenyegeti, a liceumnál közvetve, mert a szépen növekedő létszám újabb csökkenését fogja eredményezni, a kereskedelminél, mert már ez évi vizsgadíj előteremtése sem lehetséges. Az igazgatótanácsot felhívtam, hogy az így előálló helyzettel foglalkozzék, válasz még nem érkezett be.

A nagyváradai leánygimnáziumot személyesen, a szatmári középiskolákat tanügyi előadónk útján vizsgáltattam meg, az elsőt 15 és 16-án, az utóbbiakat április 12, 13, 14. napján. A vonatkozó jelentéseket eredetiben is előterjesztve, általánosságban megjegyzem, hogy ref. szellem, iskolai fegyelem, tanulmányi előmenetel szempontjából mindenütt teljesen kielégítő állapotokat találtam.

Az elmúlt évvégi eredmény a javító vizsgálatokkal együtt, következőképen alakult:

Az iskola neve	Beiratkozott	Osztályozott	Álment év végén	Álment szept.-ben	Álment összesen	% össz.	Ismétel	%
Nagyváradai ref. leánygimnázium . . .	115	110	92	9	101	91.8	9	8.2
Szatmári ref. fiu-liceum	176	169	119	38	157	92.9	12	7.1
Szatmári ref. leánygimnázium	95	90	79	8	87	96.7	3	3.3
Szatmári ref. felsőkereskedelmi leányiskola	39	34	23	7	30	88.2	4	11.8
Összesen:	425	403	313	62	375	93.0	28	7.0

A f tanévre beiratkozott növendékek létszáma a következő:

Nagyváradai leánygimnázium	130
Szatmári leánygimnázium	111
Szatmári fiu-liceum	218
Szatmári felső ker. leányiskola	34

A felső kereskedelmi leányiskolán kívül a többinél ha nem is fellünő, de számottevő emelkedés látható.

Nagy aggodalommal tölt el bennünket az a körülmény, hogy a kereskedelmi iskola létszáma állandóan csökken. Kritikus évnak azonban a jövő tanévet kell tekintenünk, amikor az összes kedvező körülmények összejárásának a kereskedelmi iskolák növendéklétszámának növelésére. Csak abban az esetben tekinthetünk megnyugvással ennek az iskolának jövője elé, ha ebben az évben kellő számú növendék fog beiratkozni.

Ugyancsak meg gondolást igényel a szatmári iskolák helyzete a fenntartói jogok rendezettségé miatt is. A kerület, amely a terhek jelentékeny részét viseli, a fenntartói jogokat nem gyakorolhatja addig, míg az egyházkerületi közgyűlés a terhek fedezését meg nem oldja. Az erre vonatkozó tárgyalásokat már megindítottam,

azonban még azok nem jutottak abba a stádiumba, hogy az egyházkerület a kérdésben határozhatna.

Be kell jelentenem végül, hogy az 1932. évi 24. sz. határozat 5. pontja kövélkeztében a középiskolák meglátogatásával felmerülő költségek fedezetlenül maradtak.

Egyházkerületi közgyűlésünk

a) Püspök úr jelentését középiskoláink állapotáról tudomásul veszi;

b) felkéri Püspök urat, hogy a nyilvánossági jog nélküli középiskolák vizsgadíjának ügyét a lehetőséghez képest rendeztesse;

c) megbizsa Püspök urat, hogy a szatmári középiskolák fenntartói jogának kérdését nyilvántartva, azt akképen készilse elő, hogy az ügy a kövélkező e. ker. gyűlésen lelárgyalható legyen.

d) Az egyházkerületi látogatás költségeit a szatmári középiskolák terhére utalja, amelyet azok az egyházkerületi pénztárnak az osztályok számának arányában tartoznak megtéríteni.

32. szám. Olvaslatott Püspök úr jelentése elemi iskoláink állapotáról.

Már elmúlt évi jelentésemben megemlékeztem róla, hogy az iskoláinkra vonatkozó kormányintézkedésekből felismerhető bizonyos célzatosság velük szemben. Ez a helyzet tényleg igen kellemetlenül kiélesedett, amennyiben a biharmegyei iskolák közül az elmúlt év végén felvett Lates-féle jegyzőkönyvek alapján 14-nek nyilvánossági jogát nem ismerte el a miniszter az aulorizáció megadásánál és pedig: Bihar, Hegyközcsatár, Kiskereki, Kisnyégerfalva, Nyüved, Nyüved-Kügypuszta, Hegyközpályi, Hegyközszentmiklós, Kísszántó, Biharszentjános, Siler, Örvénd, Vajda, Hegyközujlak; 4 szilágymegyei iskolánál pedig a nyilvánossági jogot csak az 1933—34. évre adta meg, ezek névszerint: Asszonyvására, Gencs, Iriny és Érkörtvélyes.

A magánoktatási törvény 110. fejezete értelmében

azok a felekezeti iskolák, amelyek 1918. dec. 1-én már törvényes alapon nyilvánossági joggal bírtak, vagy azóta törvényes ulon működési engedélyt nyertek, régi jogaik birtokában maradnak, ha a 110. fejezetben előirt módon igazolják, hogy a Mot. követelményeinek megfelelnek. Ez a fejezet tehát iskoláink számára a nyilvánossági jogot biztosítja s így annak megvonása csak a 83. fejezetben előirt formalitások mellett történhetik. Annál kevésbé tekinthetők ezek az iskolák olyanoknak, mint amelyek nyilvánossági joga a miniszteri döntéstől függ, mert a 107. fejezet 2. bekezdése a miniszterium számára előírja, hogy a beterjesztett működési kérvényeket egy éven belül el kell intéznie, aminek elmulasztása a 64. fej. 6. bekezdéssel egybevetve, hallgatólagos elismerést jelent. Ezen véleményemet a miniszterium előtt már kifejtettem, azonban kielégítő választ nem kaptam rá, ugy, hogy álláspontunkat a kerületi gyűlésen is le kell szegezni s az orvoslás lehetőségeiről gondoskodni.

Másik szomorú jelenség iskoláink életében az iskolák látogatásával megbízott közegek fellépése. Nem fogadva el a beérkező szóbeli jelentéseket, sőt mellőzve az iskolaszéki elnök urak kísérő jelentéseit és az igazolásra felszólított tanító urak jelentéseit, maguk a látogatási jegyzőkönyvek tanuskodnak róla, hogy a vizsgálat néha hozzáértés nélkül történik, máskor olyan dolgok kifogásával teremtenek izgatott hangulatot, amit a törvény szerint kifogásolni nem lehet; más eset ismét az, mikor a látogatásba arra fel nem hatalmazott elemeket is belevonnak; előfordul, hogy a látogató intézkedési jogot követel magának, amit a törvény kifejezetten a miniszternek tart fenn, előfordult olyan eset, ahol maga az intézkedés törvénytelen volt, ugy, hogy a miniszterium a törvénytelen intézkedést megváltoztatta. Mindezek szükségessé teszik azt, hogy az egyházkerületi közgyűlés álláspontját az iskoláinkkal szemben az ellenőrző közegek részéről tanusítandó bánásmódra nézve szögezze le.

Azonban a legszomorubb jelenség az, hogy iskoláink nagyon sok helyen a legsúlyosabb kifogásokat is megérdemlik. Világosan felismerhető ez a beterjesztett

állami látogatási jegyzőkönyvekből, melyeknek olvasásában már olyan gyakorlatom van, hogy előre meg tudom legelőbb helyen mondani a látogatási jegyzőkönyv általános tartalmát, de azt pontosan meg tudom ítélni, mi tekintendő bennük üres zaklatásnak és mi komoly kifogásnak. Több egyházközséget, amelyeket itt nyilvánosan megbélyegezni nem akarok, de amelyek vezetői akár nálam jelentkezésük, akár a püspöki látogatások alkalmával a legszigorúbban kötelességükre figyelmeztetni meg nem szünök, terhel a súlyos felelősség iskolájuk hanyatlásáért és elsovadásáért.

Külön kell választanom a tanítók személyét az iskolától, annál is élesebben, mert a Mot. intézkedései ellenére a tanítók személyes mulasztásaiért is az iskolát teszi felelőssé az állami felsőbb tanügyi hatóságok. Ezzel az eljárással szemben is állást kell foglalnia az egyházkerületi közgyűlésnek. De állást kell foglalnia azokkal a tanítókkal szemben is, akik számtalanszor hangsúlyozott kötelezettségüknek a román vizsga letételére nézve nem tettek még most sem eleget.

Már az elmúlt évben szóvátettem azon tanítók mulasztását, akik a jól-rosszul sikerült román vizsga után, román nyelvtudásukat frissen tartani és tökéletesíteni elmulasztják s a nemzeti tárgyak tanítását a gyermekek számára kártékony szajkózássá sorvasztják, ahelyett, hogy azt számukra a lehetőséghez képest az életben hasznosítható nyelvtudássá igyekeznének fejleszteni. — Azonban ép úgy tiltakoznunk kell azon miniszteri intézkedés ellen, hogy a Mot. 109. fejezet 4 bekezdése ellenére is azokat a tanítókat, akik a román vizsgát egyszer már letették, újabb vizsgára kötelezi, ha csak egy jegyzőkönyv is megállapítja róla, hogy nem tud románul.

Nem szükséges részleteznem annak a törvényen kívüli állapotnak súlyos következményeit, amit az jelentene, ha tanítóinkat törvény ellenére rendeletekkel engednénk állásuktól megfosztani. Egyes esetekben, mikor a minisztérium névszerint valamelyik tanító elbocsátását vagy helyettesítését követelte, már a törvényre való hivatkozással a rendelet visszavonását kértem, általános intézkedés végett azonban az ügyet azzal terjesztem az

egyh. ker. közgyűlés elé, hogy méltóztassanak a törvényes orvoslás módozatai felől határozni.

Elemi iskoláink autorizációs kérvényeinek felülvizsgálása ebben az iskolai évben is folyamatban volt, nevezetesen a szatmármegyei iskolákban. Jelenleg az állapot az, hogy 32 iskolánknak van meg az autorizációja nyilvánossági joggal, 14-nek nyilvánossági jog nélkül, 4-nek ideiglenes nyilvánossági joggal és 84 iskola kérvénye még elintézetlen.

A nyilvánossági jog nélküli iskolák helyzetének tisztázása céljából elkötelezendők az összes ill. iskolaszékek, hogy a hiányokat legkésőbb szept. 1-ig a miniszteri leirat és az annak alapul szolgáló látogatási jegyzőkönyvek alapján pótolják.

Az évvégi magánvizsgálatokra vonatkozólag, ezeknél a nyilvánossági jognélküli elemi iskoláknál a magam részéről idejében indokolt jelentésben kértem a minisztériumtól az összes engedélyezhető törvényes könnyítések alkalmazását. A minisztérium intézkedése szerint három állami tanítóból álló bizottság fog vizsgáztatni s a gyermekek után fejenként L 24 vizsgadíj fizetendő.

A 14%-os községi segélyben való részesedés kieszközlése elé különösen Biharmegye területén háruáltak nehézségek azért, hogy a megyei iskolaszék a mi felekezeti iskolaszékeinket nem akarja törvényesen megalakult iskolaszékeknek elismerni, amelyeknek joguk van a segély arányos részének felvételéhez. A kérdés tanulmányozásánál kiderült, hogy kiegyenlíthetetlen ellentét áll fenn az állami és felekezeti iskolaszékek megalakításának módja között: az állami iskolaszéket a szülők választják a községi bíró elnöklete alatt tartott gyűlésükön. Nevezetesen egyházi szervezetünkön kívül álló elnök bevonása egy törvényes egyházi szerv megalakításába, ellenkezik az egyházi törvénnyel, úgy, hogy ebbe a követelésbe bele nem egyezhetünk, ellenben minden tudomásomra jutott esetben utasítottam az illető egyházközséget, hogy az illetékes hatósághoz felebbezzon.

További súlyos zaklatásoknak és veszteségeknek oka az a körülmény, hogy sok helyütt iskoláink befogadóképessége 60 on alul van s velük szemben szigorúan alkalmazzák, a törvény intézkedéseit a terület és

térfogat szerint felvehető gyermekekre vonatkozólag. Igaz ugyan, hogy van miniszteri rendelet, amely szerint az iskola befogadóképességén felül beiratkozott gyermekek a rendelkezésre álló helyek mértékében adandók át az állami iskolának, azonban ezt a rendelkezést maga a minisztérium sem veszi többé figyelembe. Ennek a hiánynak orvoslása az volna, ha a tantermeket megfelelően kibővítenék, bár a magánoktatási törvény ezt is a miniszter előzetes jóváhagyásától teszi függővé.

Meg kell még emlitenem a miniszteriumnak azon eljárását, hogy iskolafejlesztés iránti kérvényeinket elutasítja, sőt annak felterjesztését már az alsóbbfokú hatóság miniszteri rendeletekre hivatkozással megtagadja.

Mindezen bajok mellett, melyek, ha így folytatódnak, mihamar kulturharc jellegét fogják felölteni, megnyugvással kell emlitenem, hogy vannak iskoláink, melyekben a legkeményebb kritika sem találhat kifogásolni valót. Főképen ott van ez, ahol a fenntartó minden áldozatot meghoz a tanítói fizetések pontos kiszolgáltatására, az iskolai felszerelés rendszeres gyarapítására, az iskolahelyiség jókarban tartására nézve. Ilyen helyeken természetesen a jól megválogatott tanerők munkakedvét a fenntartó részéről tanusított megértés állandóan ébren tartja s az eredmény is megfelelő. Hogy ezek az adottságok minden helyen meglegyenek, az egyházi ellenőrzést szükséges intenzívebbé tenni, azok beható voltának és szigorúságának fokozásával.

A központi hivatal az elmúlt iskolai évben rendes munkáján kívül, különösen a tanszerekkel és könyvtárral való ellátás terén igyekezett iskoláink fejlesztéséhez hozzájárulni. Százon felül van azoknak az iskoláknak a száma, amelyek számára román nyelvű iskolai könyvtárat és tanfelszerelésképpen térképet és szemléltető képeket eszközöltünk ki, csupán a szállítási és csomagolási költségek megtérítése ellenében. Sikerült egyelőre szerény alapot teremteni tanszerszámla címén s ennek segítségével tervbe vettük iskoláinknak a szabályzatban előírt tanfelszereléssel való fokozatos ellátását. Sajnos, hogy ebben a tekintetben a püspöki hivatal személyzete alig részesül támogatásban a tanítószág részéről.

Jelentésem kiegészítéséül felsorolom még a szoká-

szos statisztikai adatokat, amelyek a multhoz képest lényeges változást nem mutatnak. 134 iskolafenntartó egyházközségünkben 19.835 ref. tanköteles közül 12 789 azaz 64.48% járt ref. felekezeti elemi iskolába, 1.326 azaz 6.69% magyar tannyelvű más jellegű iskolába, 3.217 azaz 16.21% román tannyelvű iskolába, 8 (0.05%) növendék német tannyelvű iskolába járt, a többi beiskolázatlan (2495 azaz 12.57%). A gyermekek tanításával 244 tanerő volt elfoglalva, közülök 7-en oklevél nélkül (ideiglenes), 32 okleveles (helyettes) Egy tanerőre átlagban 54 növendék jutott. Feltűnően kevés az abszolváló vizsgát tett növendékek száma (67) és feltűnően nagy a mulasztások száma (átlagban minden gyermek 14 nap.)

Ez a statisztika azonban nem beszél a rideg számokon túl arról, hogy egyes egyházközségek elismerésre méltó áldozatkészsége hogyan állott szemben mások sajnálatos közönyével, a tanítók többségének áldozatos szolgálata hogyan állott szemben egyes kivételeknek egyházromboló aknamunkájával. Ez a statisztika rideg számaival csak arról beszél, hogy a ref. elemi iskola ma még a legfőbb tényezője a királyhágómelléki magyarság konzerválásának s őrálló tiszteiből kifolyólag ezen iskolák ellen jövő minden külső és belső támadást erőmhöz képest igyekezni fogok elhárítani.

a) Egyházkerületi közgyűlésünk Püspök úr jelentését az elemi iskolák állapotáról tudomásul veszi,

b) teljes egészében magáévá teszi Püspök úr érvelését a nyilvánossági joguktól megfosztott iskolák ügyében s ezen az alapon maga részéről is felterjesztéssel fordul a minisztériumhoz ezen iskolák helyzetének rendezése, illetőleg nyilvánossági joguk elismerése céljából.

c) Megdöbbenéssel veszi tudomásul azokat az eseteket, amelyeket a jelentés az ellenőrző közegek fellépésére vonatkozólag felsorol, s ezek ellen a maga részéről panaszt tesz a miniszteriumnál. Püspök

urat felkéri, hogy ezt a felterjesztést teljesen megbízható adatok összeállításával támogassa.

d) Megismétli régebbi határozatait az egyházi ellenőrzés intenzívebbé tételére vonatkozólag, kiegészítve azzal, hogy minden egyházmegyében bevezetendő a fél-éves dékáni látogatás, úgy hogy minden iskola az egyházi fölöttes hatóság részéről kétszer vizsgáltassék meg, még pedig legkésőbb február végéig történjék meg a dékáni látogatás és a tanítás megszüntetése előtt az esperesi látogatás. Szükség esetén dékáni látogatás többször is esz- közlendő.

e) Elismeréssel veszi tudomásul Püspök úr jelentését arra nézve, hogy egyház- községeink a súlyos helyzet ellenére isko- láik fenntartásához ragaszkodnak, azonban nyomatékosan figyelmezteti ezeket az egy- házközségeket, hogy ezen ragaszkodás ál- dozatokkal is jár.

f) Felterjesztéssel fordul a miniszte- riumhoz, hogy a tanítók személyes mu- lasztásaiért az iskolákat ne vonják fele- lősségre.

g) Elrendeli egyházkerületi közgyü- lésünk, hogy azon tanítókkal szemben, akik a *Magánoktatási Törvény 109. fejezetében előirt vizsgálatot* legkésőbb f. évi aug. 15-ig le nem teszik és ezt ugyaneddig a határ- időig hitelesen nem igazolják, egyházi tör- vényeink értelmében az eljárást meg kell indítani.

h) Nyomatékosan figyelmezteti úgy az igazgatói teendőkkel megbízott tanító- kat, valamint az iskolaszéki elnököket, hogy az iskola életében bekövetkező min- den fontosabb mozzanatról az illetékes fel- söbb egyházi hatóságokat azonnal érte- sítsék.

i) Felhatalmazza az elnökséget arra, hogy a tanítók román nyelvtudásának gyarapítására akár önállóan, akár a minisztérium segítségével, román nyelvű kurzusokat rendezzen, a lehetőséghez képest; ezen kurzusok támogatása végett felterjesztéssel fordul a minisztériumhoz.

j) Felterjesztéssel fordul a minisztériumhoz az újabb vizsgarendelet visszavonása ill. a törvény 109. fejezet 4. bekezdésében körülírt tanfolyammal való helyettesítése céljából;

felkéri az elnökséget, hogy azon tanítók érdekében, akiket ezen vizsgarendelet következtében állásuk elvesztése fenyegetne, minden lehető eszközt használjon fel;

azonban figyelmezteti azokat a tanítókat, akik románul kellőképpen nem tudnak, hogy román nyelvtudásukat tökéletesítsék, nevezetesen figyelmezteti az I. és II. osztályban tanító tanerőket is, hogy ők sincsenek felmentve a román nyelv tudásának kötelezettsége alól, legalább is olyan mértékben, hogy az iskolalátogatókkal érintkezni és az adminisztrációt ellátni képesek legyenek.

k) Kötelezi az összes nyilvánossági joguktól megfosztott vagy ideiglenes nyilvánossági joggal működő iskolák iskolaszékeit, hogy az összes hiányokat legkésőbb f. évi szept. 1-ig pótolják, hogy a nyilvánossági jog számukra kérhető legyen.

Kügypushta és Siter ezen hiányok pótlását f. évi július 1-ig eszközölni tartoznak.

l) Kötelezi mindazokat az iskolafenntartókat, akiknek iskolája legalább 60 növendéket befogadni nem képes és ahol a tankötelesek száma a tényleges befogadó képességen felül van, hogy tantermeik kibővítésének tervét készítsék el s a püs-

pöki hivatal útján tekintet nélkül a fedezetre, folyamodjanak a miniszteriumhoz engedélyért tantermeik kibővítése céljából.

m) Felterjesztéssel fordul a miniszteriumhoz azon eljárás ellen, amely megakadályozza iskoláinknak a magánoktatási törvény értelmében való fejlesztését.

n) Elrendeli, hogy 1934. szept. 1-től kezdődőleg a beiratások alkalmával minden elemi iskolai tanuló után 1 leu járulék szedendő s felkéri a Püspök urat, hogy ezen járulék terhére a tanügyi előadóval elemi iskoláinkat a szükség és lehetőséghez képest vizsgálta meg.

o) Tudomásul veszi a tanszerszámla és tanszerraktár megalakítását és a tanügyi előadót ezen raktár további fejlesztésével a — Püspök úr utasításai szerint — megbizza.

p) Amennyiben a fenti pontokban elhatározott felterjesztések iskoláink helyzetének orvoslására nézve sikerre nem vezetnének, a testvér egyházkerülettel, esetleg a zsinati elnökséggel egyetértésben, a törvény szerint illetékes fórumokhoz fordul egyházkerületünk.

33. szám. Olvastatott Püspök úr jelentése internátusaink állapotáról.

A nagyváradai leányinternátusról csak ismételhetem eddigi kedvező jelentéseimet, s újabb célszerű és az otthoniasságot szolgáló javításokról számolhatok be.

A növendékek létszáma 28, 4 főnyi csökkenést mutat.

A szatmári fiuinternátus tágas és minden tekintetben megfelelő helyiségbe költözött, amelyet az eddigi bérlőtől, sajnos, olyan elhanyagolt állapotban vettek át, hogy a hiányok pótlására fordítható összeget a helyiség rendbehozatala felemésztette. Nem tehetem ennek következtében kifogás tárgyává azt a szomorú ellentétet,

szegénységünk tanuját, ami a tágas és szép helyiségek és a felszerelés szegényesnél is gyengébb kinézése között van.

A Lorántffy Zsuzsánna Jótékony Egylet Árvaházában 16 növendék volt.

A szalontai internátus ez évben sem működött. A 30—d—1933. sz. határozatra beérkezett jelentés szerint az internátusi alapok jövedelmét kisebb összegekben a szalontai egyházmegyei középiskolai tanulók segélyezésére fordítja az e. m. közgyűlés.

Egyházkerületi közgyűlésünk Püspök úr jelentését internátusaink állapotára vonatkozólag tudomásul véve fölkéri Püspök urat, hogy a szalontai internátus alapító leveleit és alapítására vonatkozó egyéb iratokat átvizsgálva, a legközelebbi egyh. ker. közgyűlésen ezen alapok felhasználására nézve tegyen jelentést.

34. szám. Tárgyaltatott a királyhágómelléki egyházközség 1933. évi zárszámadása az egyházkerület alapjairól, nyilvános számláiról, hivatalos kiadványairól és a közigazgatási pénztárról.

Az egyh. kerületi közgyűlés az egyh. kerület 1933. évi zárszámadását a pénzügyi bizottság 1934. évi április 27. én tartott ülésében felvett jegyzőkönyvi javaslata alapján elfogadja, megállapítván, hogy a közigazgatási pénztár 1933. évi bevétele, az előző évről áthozott 352.972 lei egyenleggel együtt 975.323 leit tesz ki, míg a kiadási főösszeg 690.755 lei lévén, a közig. pénztár egyenleg 284.568 lei. Ehhez képest az egyh. ker. közgyűlés úgy a közigazgatási pénztár, mint az egyházkerületi pénztár által kezelt alapok, nyilvántartási számlák, egyházkerületi hivatalos kiadványok 1933. évi számadására vonatkozólag a fel-

mentvényt a pénztárnoknak a szokásos óvások fenntartásával megadja.

A zárszámadással kapcsolatban az egyházkerületi közgyűlés a pénzügyi bizottság javaslata alapján a következőket határozza:

1. Tudomásul veszi az egyházkerületi közgyűlés, az egyházkerület hivatalos kiadványainak értékesítése körül mutatkozó jelentékeny forgalmat. Tekintettel pedig arra, hogy az Árvaházi Képes Naptár terjesztésében az egyházkerületi pénztári hivatal működik közre, a megrendelt példányok ellenértékét beszedi, viszont a naptár előállításához szükséges pénzösszeget is előlegezi, ennél fogva az egyházkerületi közgyűlés úgy határoz, hogy az iratterjesztési osztály által a naptárkiadás céljaira előlegezett összeg után az Iratterjesztési osztály javára törvényes kamat számíttassék fel és az ezek után mutatkozó felesleg osztassék fel az eddigi arányban az iratterjesztési osztály és a Lorántffy Zsuzsánna Jótékony Egyesület között.

2. Az egyh. ker. közgyűlés hozzájárul ahhoz, hogy a hivatalos lap feleslegéből 7500 lei fordíttassék szerkesztői és írói tiszteletdíjakra a szerkesztő bizottság által meghatározandó módon.

3. Az egyh. ker. közgyűlés sajnálatul veszi tudomásul az iratterjesztéssel kapcsolatban a forgalom nagymérvű csökkenését. Jóllehet a pénzügyi bizottság jelentésében ezen csökkenés indokolva van, mindazonáltal szükségesnek tartja, hogy az iratterjesztés olyan értékes darabokat hozzon a piacra, amelyeknek raktáron tartása erkölcsileg és anyagilag előnyt jelenthet. Szükségesnek tartja, hogy az egyh. ker. belmissziói utazó-titkár az iratterjesztés felől minden egyházközségben részle-

tes tájékozódást szerezzen és annak megszervezésére utasításokat adjon, az iratterjesztési állományból pedig belmissziói útján minta-példányokat vigyen magával, továbbá a Református Jövő című lap is folytasson propagandát az iratterjesztés érdekében.

4. Az egyh. ker. közgyűlés tudomásul veszi a pénzügyi bizottság jelentése alapján, hogy a kisbetűs zsoltár elfogyott és egyelőre eltekint annak újbóli nyomásától, annál is inkább, mert viszont a nagybetűs zsoltárban semmi kereslet nincs. Felhívja a lelkészek figyelmét, hogy a hivatottakat értesítsék, hogy az egyh. ker. területén kizárólag csak az egyh. ker. kiadásában megjelent nagybetűs zsoltár használható.

5. Az egyh. ker. közgyűlés kimondja, hogy 1934. évre is fenntartja a kulturtaxa és tanulmányi segély előírását, a segélyezések nagy fontosságára való tekintettel.

6. Az egyh. ker. közgyűlés a zsinattartási költségelőirányzatát az 1934. évre mellőzi abban a reményben, hogy a rendelkezésre álló összeg a kiadásokat fedezni fogja. Utasítsa a pénztári hivatalt, hogy az 1934. évre előírt zsinati költségeket törölje az egyes egyházközségek előírási lapjáról, viszont ott, ahol már befizették, kérdés intézendő az illetékes egyházközséghez, hogy az e címen beküldött összeget milyen célra óhajtják elszámolni.

7. Az egyh. ker. közgyűlés úgy az egyház ker. számvevő jelentéséből, mint a pénzügyi bizottság javaslatából szomorúan állapítja meg, hogy az egyházközségek különböző címeken 2.465.657 lei összeggel tartozásban vannak, amely összegnek befizetése nemcsak az egyházkerület ad-

minisztrációs érdeke szempontjából, hanem magasabb egyházi érdekekből is kívánatos és erre az érdekelt egyházközségek ismételten felhivandók.

Ezen hátralékokra vonatkozólag azonban az egyh. ker. közgyűlés tett indítvány folytán és annak elfogadásával kimondja, hogy felhatalmazza a pénzügyi bizottságot, hogy azon egyházközségeknél, melyek hátralékaikat készpénzben rendezni óhajtják, az illetékes esperes és az egyh. ker. ügyész meghallgatása után megfelelő törlést engedélyezhessen.

Az egyh. ker. közgyűlés felkéri a püspököt, hogy intézzon felhívást minden egyházközséghez, hogy a fenti elvek alapján hátralékos tartozását sürgősen rendezze.

35. szám. A pénzügyi bizottság jegyzőkönyve dr Harcsár Géza egyházkerületi ügyésznek az új konverziós törvénnyel kapcsolatosan megteendő intézkedések tekintetében beterjesztett előterjesztése tárgyában.

Az egyházkerületi közgyűlés az egyházkerületi ügyész javaslatára és a pénzügyi bizottság jegyzőkönyve alapján kimondja, hogy

1. Az ek. kebelében működő nyugdíj és özvegy árva-gyámintézet adósaival szemben tőkeengedményt nem ad és éppen azért ragaszkodik a konverziós törvény azon rendelkezéséhez, amely ezen álláspontra vonatkozik. Az ez irányban tett intézkedéseket jóváhagyólag tudomásul veszi.

2. Utasítja az egyházmegyei esperesi hivatalokat, hogy amennyiben még a konverziós törvénnyel kapcsolatban bizonyos felvilágosításra volna szükségük, esetről-esetre forduljanak az egyházkerületi ügyészekhez.

3. Helyeslően veszi tudomásul, hogy dr Harcsár Géza egyh. ker. ügyész a konverziós törvénnyel kapcsolatban egy részletes tájékoztatót tegyen közzé az egyh. kerület lapjában.

36. szám. Tárgyaltatott a Királyhágómelléki ref. egyházkerület 1934. évi költségelőirányzata.

Határozat: Az egyházkerületi közgyűlés a beterjesztett költségvetést a pénzügyi bizottság 1934. évi április 27-én tartott ülésében foglalt javaslata alapján 754.280 lei szükségleti és 754.720 lei fedezeti összeggel és 454 lei költségvetési felesleggel elfogadja és annak végrehajtásával az elnökséget felhatalmazza azzal, hogy amennyiben a folyó évben újabb közgyűlés nem tartatnék, úgy az elnökség arra is felhatalmaztatik, hogy a jövő évben is a most elfogadott költségvetés alapján újabb közgyűlésig kiadásokat eszközölhessen. A költségvetésben a bukaresti ügyvivő tartására beállított összeggel kapcsolatban az egyh. ker. közgyűlés megbizsa az elnökséget, hogy az erdélyi egyházkerület elnökségével egyetértésben tegye megfontolás tárgyává, hogy a megbizatásnak eddigi formában fenntartása megfelelő-e a két egyházkerület érdekeinek.

Végül a közgyűlés Széll György esperes azon javaslatára, hogy az egyházkerületi költségvetésbe a papi özvegyek és árvák segélyezése céljára megfelelő összeget iktasson be, kimondja, hogy a költségvetési egyensúly felborítása nélkül ezen indítványt el nem fogadhatja, azonban felhatalmazza az elnökséget, hogy amennyiben a hátrálékos egyh. ker. közig. pénztári járulékokból az előirányzott 88.000

leinél nagyobb összeg folyik be, ezen többletet 70.000 lei erejéig az özvegyek és árvák gyámolítására fordíthassa, elvárván viszont az egyházközségek lelkészeitől, hogy a közíg. hátralékok befizetését egyházközségekknél szorgalmazni fogják, már a fenti humánus és szociális célra való tekintettel is.

37. szám. Tárgyaltatott a pénzügyi-bizottság jelentése a Református Jövő vallásos néplap ügyében.

Az egyházkerületi közgyűlés a pénzügyi bizottság jelentése alapján örömmel veszi tudomásul, hogy a fenti lap példányszáma 5000-ról 8000 emelkedett, tudomásul veszi továbbá, hogy a lap bevételi összege 98.862 lei, kiadási főösszege: 84.468 lei, készpénzmaradványa 1934. évi március 31-én 14.305 leit tett ki, viszont a lapnak 15.120 lei kintlevősége és 14.609 lei tartozása van. Tudomásul veszi, Püspök úr azon intézkedését, hogy a lap ügyeinek kezelésével Kiss Bertalan lelkészt bízta meg. Az egyházkerületi közgyűlés felhívja az elnökséget, hogy a lap részére a postai szállítási kedvezményt szerezzék meg, továbbá kimondja, hogy a fenti lap kiadási ügyeinek intézésére egy bizottságot szervez „Református Jövő lapkiadóbizottság” címen, melynek tagjaiul dr Soós István egyházkerületi világi főjegyző elnöklete alatt Arday Aladár egyházkerületi aljegyzőt, Kursinszky Kálmán tanügyi előadót, Vargha László ek. számvevőt, Kovács József pénztárnokot és Kiss Bertalan szerkesztőt delegálja, hatáskörébe utalván ezen bizottságnak minden olyan kérdést, mely a lap anyagi ügyeivel összefüggésben van. Jelen bizottság határozata tudomásul vétel végett az ek. elnökséghez beterjesztendő.

38. szám. Magyarkéc község református presbitériuma kéri, hogy a lélekszám 607 lélekről 507 lélekre szállíttassék le és ennyi lélek után vettessék ki egyházkerületi járulék.

Az egyházkerületi közgyűlés a pénzügyi bizottság javaslata alapján és a felhozott adatokra való tekintettel Magyarkéc község lélekszámát 1933. január 1-től kezdődőleg 507 lélekben állapítja meg és a kerületi járulékoknak ezen lélekszám után való helyesbitését és kivetését elrendeli.

39. szám. Tárgyaltatott a margittai egyházközség kérése lélekszám csökkentés iránt.

A Királyhágómelléki ref. egyházkerület közgyűlése tekintettel arra, hogy a margittai ref. egyházközség kérését az érmelléki ref. egyházmegye esperesi hivatala 560—1934. számú igazolványával igazolta és így megállapítható, hogy a margittai egyházközség lélekszáma nem 2778, hanem 1761 lélek, továbbá 260 tanyai munkás és cseléd és 49 lélek a bisztratereszi szórványokban, a kérelmet aképen teljesíti, hogy 1933. évtől kezdődőleg a margittai egyházközség lélekszámát 2070-ban állapítja meg és utasítja az egyházkerületi pénztári hivatalt, hogy az egyh. ker. illetéket ezen lélekszám után állapítsa meg, fenti időtől kezdődőleg.

40. szám. Tárgyaltatott a kisperegi egyház kérése lélekszám csökkentés bejelentése tekintetében.

Az egyh. kerületi közgyűlés tekintettel arra, hogy a bánási egyházmegye 41—1934. sz. határozatával megerősítette, hogy a kisperegi egyház lélekszáma 1350-

nek felel meg, a kérelmet aképen teljesíti, hogy ezen egyházközség lélekszámát 1765 helyett 1356-ban állapítja meg 1934. január 1-től kezdődőleg és utasítja az egyh. ker. pénztárl hivatalt, hogy az egyh. ker. járulékot ezen lélekszám után állapítsa meg.

41. szám. Tárgyaltatott a hiripi egyházközség kérése lélekszám helyesbítés iránt.

Az ek. közgyűlés a pénzügyi bizottság javaslata alapján a kérelmet teljesíti és Hirip egyházközség lélekszámát 570-ről 504-re helyesbíti és utasítja az ek. pénztári hivatalt, hogy 1934 január 1-től kezdődőleg a fenti lélekszám után állapítsa meg és rója ki az ek. járulékokat.

42. szám. Tárgyaltatott a mezőtelegdi ref. egyházközség kérelme, mely szerint 1930. évtől kezdődőleg 1500 lélekszám állapíttassék meg.

Az egyházker. közgyűlés a pénzügyi bizottság javaslata alapján, tekintettel arra, hogy Mezőtelegden 1929. évben és azóta mintegy 7 gyár beszüntette működését és a tulnyomó részben ref. vallásu gyári munkások más megélhetés hiányában más vidékre költöztek, mely körülmény az akkori lelkész mulasztása folytán az egyházi hatóságok tudomására nem hozatott, hozzájárul ahhoz, hogy a mezőtelegdi ref. egyház lélekszáma 1930. év január 1-től kezdődőleg 1862-ről 1500-ra redukáltassék és utasítja az ek. pénztári hivatalt, hogy az egyházkerületi járulékokat a fenti időponttól kezdődőleg ezen lélekszám után helyesbitse és állapítsa meg.

43. szám. A nyüvedi egyházközség presbitériuma lélekszám csökkentés engedélyezését kéri.

Az egyházkerületi közgyűlés a pénzügyi bizottság javaslata alapján Nyüved község kérését teljesíti és a létszámot 504 lélekszámról 366-ra csökkenti, utasítván az egyházkerületi pénztári hivatalt, hogy 1934. évtől kezdve az egyházkerületi járulékokat ezen módosított lélekszám után vesse ki.

44. szám. Tárgyaltatott a szentjobbi ref. egyházközség kérelme lélekszám helyesbités iránt.

Az egyh. kerületi közgyűlés a pénzügyi bizottság javaslata alapján a kérést teljesíti és a szentjobbi egyházközség lélekszámát az eddigi 366-al szemben 305-ben állapítja meg és utasítja az egyházkerületi hivatalt, hogy 1934. január 1-től kezdődően ezen lélekszám után állapítsa meg az egyházkerületi járulékot.

45. szám. Tárgyaltatott a szalárdi egyházközség kérése lélekszám helyesbitése iránt.

Az egyh. ker. közgyűlés a pénzügyi bizottság javaslata alapján, tekintettel az igazolt lélekszám csökkenésre az 1604 lélekszámot elfogadja 1933. évi január 1-től kezdődően és utasítja az egyházkerületi pénztári hivatalt, hogy az egyh. kerületi járulékokat a fenti időtől kezdődően elegendően megfelelőleg helyesbitse.

46. szám. Tárgyaltatott a pécskai ref. fiókegyház kérése segély megszavazása tárgyában.

Az egyh. kerületi közgyűlés, tekintettel arra, hogy a püspöki hivatal kérelmező egyház részére a közalapi pénztárból 1934-ben 10.000 lei segélyt folyósított, a kérelést tárgytalannak tekinti s a felett napirendre tér.

47. szám. Tárgyaltatott a szalontai egyházközség kérése az 1933. évben fennálló mintegy 2 és fél száz-ezer lei különböző egyházkerületi járulék hátralékának részbeni elengedése iránt.

Az ek. közgyűlés a pénzügyi bizottság javaslata alapján tekintettel arra, hogy a nagyszalontai ref. egyházközség összes hátralékait készpénzben óhajtja rendezni, hozzájárul ahhoz, hogy amennyiben az egyházközség az 1933-ban nyilvántartott és a kérelem keltekor fennállott összes hátralékait kiegyenlíti, úgy ezen hátralékok végleges összegéből 40.000 lei töröltessék.

48. szám. A váradlessi egyházközség presbitériuma a fennálló tartozás törlését kéri.

Az egyházkerületi közgyűlés a kérést azzal adja vissza az elnökségnek, hogy az egyházkerület mai napon tartott közgyűlésében az 1933. évi zárszámadás kapcsán a régi adósságok rendezésére vonatkozó határozat értelmében járjon el.

49. szám. A nagybocskói egyházközség presbitériuma a fennálló tartozás törlését kéri.

Az egyházkerületi közgyűlés a kérést azzal adja vissza az elnökségnek, hogy az egyházkerület mai napon tartott köz-

gyűlésében az 1933. évi zárszámadás kapcsán a régi adósságok rendezésére vonatkozó határozat értelmében járjon el.

50. szám. Poklostelek egyházközség presbitériuma a fennálló tartozás törlését kéri.

Az egyházkerületi közgyűlés a kérést azzal adja vissza az elnökségnek, hogy az egyházkerület mai napon tartott közgyűlésében az 1933. évi zárszámadás kapcsán a régi adósságok rendezésére vonatkozó határozat értelmében járjon el.

51. szám. A pénzügyi-bizottság jelentése a lelkészek és tanítók törzslapjai céljaira szükséges nyomtatványok beszerzése iránt.

Az ek. közgyűlés a pénzügyi-bizottság javaslata alapján tudomásul veszi, hogy az egyházkerületi elnökség a lelkészek törzslapját elkészítette és ebből a célból 3700 lei rendkívüli nyomtatvány-kiadást engedélyezett. Hozzájárul ahhoz is, hogy a tanítók törzslapja is elkészíttessék és az ehhez szükséges nyomtatványok beszerzésére az ek. elnökséget felhatalmazza.

52. szám. A bihari ref. egyházmegye közgyűlésének javaslata, melyben a különböző egyházkerületi járulékos egyházközségek ellen erősebb szankciók alkalmazását kérik.

Az egyházmegyei közgyűlés ezen előterjesztés alapján kimondja, hogy tekintettel az egyházkerület és az egyház magasabb érdekeinek szempontjaira, mindazon egyházakkal szemben, amelyek nem tesznek eleget törvényes kötelezettségüknek s

ahol méltányossági szempont sem mutat-
ható ki, a törvény teljes szigorát fogja
alkalmazni és erre az egyházkerület el-
nökségét és az egyházkerület ügyészét
utasítja.

53. szám. A nagyszalontai egyházmegye a kerü-
leti fenntartó járulékok csökkentését kéri.

Az egyh. kerületi közgyűlés tudomá-
sára hozza a nagyszalontai egyházmegyé-
nek, hogy tekintettel arra, hogy az egyes
egyházközségek lélekszám-helyesbitési ké-
résének helyt adott, minden egyes indo-
kolt esetben, továbbá minden olyan járu-
lékot, melynek kivetése nem feltétlenül
szükséges. mellőzött (pl. zsinati járulék)
figyelembe vette a jelen nehéz gazdasági
helyzetet, úgy, hogy ezáltal a nagyszalon-
tai egyházmegye általános érvényű előter-
jesztését is honorálta.

54. szám. A hajduböszörményi Kálvineum igaz-
galótanácsának 3825—1954. sz. kérelme, melyben Ta-
mási Géza volt berettyószéplaki lelkész árvája után az
1934. évben 120 pengő hozzájárulási költség kifizeté-
sét kéri.

Az ek. közgyűlés a pénzügyi-bizott-
ság javaslata alapján a legnagyobb saj-
nálatára az ek. költségvetés terhére ezen
összeget nem utalványozhatja fedezet hiá-
nyában.

Tekintettel azonban arra, hogy egy
lelkészi árváról van szó, felhívja az ek.
elnökséget, hogy gyűjtés útján igyekez-
zen ezen összeget előteremteni és meg-
küldeni.

55. szám. Tárgyaltatott a pénzügyi-bizottság javaslata alapján az egyházközségek tűzbiztosításának szerződés ügye.

A pénzügyi-bizottság elnöksége arra tekintettel, hogy az egyházkerületnek a Fonciera Biztosító Társasággal kötött tűzbiztosítási szerződése 1934 december 31-én lejár, a tűzbiztosítás ügyében a Románia területén működő legmegbízhatóbb intézetektől, természetesen magától az időközben fuzionált Agricola Fonciera Biztosító Társaságtól is részletes és minden irányban kiterjedő, zárt ajánlatokat kért be. Négy ilyen biztosító intézetnek zárt ajánlata érkezett be a kitűzött záros határidőre. Ezeket az ajánlatokat úgy a megbízhatóság, mint a biztosítás körül jelentkező egyéb szempontokra is kiterjedve, az egyházkerületi számvevő a legalaposabb vizsgálat tárgyává tette és kellő objektivitással az ajánlatokat egymással szembeállítva, részletes jelentését a pénzügyi-bizottságnak előterjesztelte.

Pénzügyi-bizottság a számvevői jelentés meghallgatása és széleskörű vizsgálat megejtése után úgy látja, hogy az egyházkerület és az egyházközségek érdekében továbbá a megbízhatóság szempontjából is végeredményben az Agricola Fonciera és a Minerva Biztosító Társaságok ajánlatai szolgálhatnak a tárgyalás alapjául az időközben beérkezett módosítások figyelembe vételével és éppen ezért ezen két intézet módosított ajánlatát terjeszti döntés végett az egyházkerületi közgyűlés elé.

A gyakorlati példaként felállított számítás szerint végeredményében az egyházközségek szempontjából a Minerva Biztosító Társaság ajánlata látszik előnyösebbnek évi 10.550 lejjel, az egyházkerület szempontjából pedig az Agricola Fonciera Biztosító Társaság ajánlata előnyösebb évi 10.053 lejjel.

Miután egyházkerületi közgyűlésünk jelenlévő alkotó tagjai közül löbben hozzászóltak a tárgyhoz s azt alapos megvitatás tárgyává tették, elnökség szavazást rendelt el, minek eredményeképp 15 szavazattal 14 ellenében

egyházker. közgyűlésünk elhatározta,
hogy az 1935 január hó 1-től kezdődő 10

évre vagyis 1935. év január hó 1. napjának déli 12 órájától 1945. év január hó 1. napjának déli 12 órájáig terjedő időre az egyházközségek ingatlanaira és ingóságaira vonatkozó tűzbiztosítási szerződést az Agricola Fonciera Bukaresztben székelő biztosító társasággal köli meg, ezen társaság beérkezett ajánlati feltételeinek és a pénzügyi-bizottság által felállított követeléseknek figyelembe vételével. Egyidejűleg utasítja az egyházkerületi ügyészt arra, hogy nevezett biztosító társaság által tett ajánlat, valamint a lejárt szerződésben foglalt és alkalmazható irányelvek, végül úgy az egyházkerület, mint az egyházközségek érdekeinek minden tekintetben való szemelölt tartása mellett, illetve figyelembe vételével a szerződést készítse el, azt az elnökségnek terjessze fel, hogy az kellő időben a szerződő felek által aláírható legyen.

56. szám. Az érmelléki ref. egyházmegye felterjesztette 1934. évi április 18 iki közgyűlésének G. számú határozatát, miszerint kéri, hogy a Fonciera Biztosító Társasággal kötendő új szerződésbe vétessenek fel a belhivatalnokok ingóságainak pausál összegben való biztosításai is, mely biztosításoknak díjfizetését is az egyházak vállalják magukra.

Egyházkerületi közgyűlésünk az érmelléki egyházmegye fenti számú határozatának felterjesztésével érdemben nem foglalkozhatott, mert a tűzbiztosításra nézve a beérkezett ajánlatok felett a pénzügyi-bizottság elvileg már előzetesen döntött és éppen ezért ezt az új kívánalmat kellő objektivitással be nem illesztheti. De nem tartja helyénvalónak a lelkészeknek mint magán egyéneknek a biztosítását össze-

kapcsolni az egyházak biztosításával azért, mert eltekintve attól, hogy teljesen magánjellegűek az ingóságok biztosítása, más-különben is nagyon sok félreértésre és zavarra szolgálhatna alapul.

57. szám. A bánsági egyhm. lelkészi karában az a vélemény alakult ki, hogy az egyház lelkészei és tisztviselőinek jövője intézményesen bevezetett élelbiztosítás által biztosíttassék. Az egyhm. 1934. évi április hó 5-én tartott közgyűlésén ez ügyben 44. szám alatt oly értelmű határozatot hozott, hogy az egyhm. által különböző biztosító társaságoktól bekért ajánlatok, egy erre kiküldött bizottság által behatóan vizsgálattassanak át és azok közül a legalkalmasabbat tegye magáévá és annak alapján kérje az egyházkerület közgyűlését arra, hogy a lelkészek és egyházi tisztviselők élelbiztosítása ügyében hozott bizottsági határozat terjesztessék fel letárgyalás végett az egyházkerülethez és létezzék az kerületi ügygyé és kötelezővé. A bánsági egyhm. felterjesztése az egyh. kerületi számvevő által alaposan átvizsgáltatott és annak eredményéről részletes jelentés tétetett.

A bánsági egyházmegye fenthivatolt határozata felett egyh. kerületi közgyűlésünk a legnagyobb sajnálatára kénytelen napirendre térni, mivel a számvevői vélemény alapján megállapított, hogy a biztosítási tervezet, illetve ajánlat olyan súlyos kockázatot és fizetési kötelezettséget hárítana a lelkészi karra és az egyházközség hiveire, amely összeg kifejezve személyenként és évenként mintegy 9.934 lelt tenne ki, ami elviselhetetlennek látszik, a biztosító társaság kötelezettsége mégcsak megközelíthetőleg sem állana arányban a lelkészkar részéről hozott áldozattal és csak a biztosító társaságot juttatná igen tekintélyes jövedelemhez.

58. szám. Tárnyaltatott az egyh. ker. számvevő jelentése a szatmári ref. kereskedelmi leányiskola 1930—1931, 1931—32, 1932—33. évi, továbbá a szatmári ref. leánygimnázium 1930—31, 1932—33. évi iskolai számadásáról.

Egyházkerületi közgyűlésünk a számvevői jelentés alapján tudomásul veszi, hogy :

1. a szatmári kereskedelmi leányiskola 1930—31. évi számadása 537.490 lei bevétellel, 537.490 lei kiadással és 2.206,949 lei leltár szerinti vagyonnal

2. ugyanezen iskola 1931—32. évi számadása 411.845 lei bevétellel 411.845 lei kiadással és 1.756,949 lei tiszta vagyonnal,

3. ugyanezen iskola 1932—33. évi számadása 400.757 lei bevétellel, 400.757 lei kiadással és 1.756,949 lei tiszta vagyonnal,

4. a szatmári ref. leánygimnázium 1930—31. évi számadása 470.248 lei bevétellel, 470.248 lei kiadással és 2 514.034 lei feltüntetett tiszta vagyonnal és végül

5. ugyanezen iskola 1932—33. évi számadása 459.090 lei bevétellel, 459.090 lei kiadással és a leltározott 2.769,811 lei vagyonnal és ezen vagyon az alapoktól és alapítványoktól igénybe vett 260.777 lei kölcsönnel és 5.000 lei kihelyezett kölcsönösszeggel zárult.

Egyben utasítja egyh. ker. közgyűlésünk

1. a szatmári kereskedelmi leányiskola igazgatótanácsát arra, legyen jelentést arról, hogy mi idézte elő az iskola 1931—32. évi számadásában és a számvizsgálóbizottság jegyzőkönyvében is feltüntetett, de bővebben nem részletezett 450.000 leit kitevő vagyonleltár csökkenést,

2. a ref. leánygimnázium igazgatótanácsát arra, hogy a számvizsgáló-bizottság jelentésében megemlített és az alapítványoktól kölcsönveit 35.055 lei, továbbá a tartalék-alapoktól igénybe vett 220.777 lei összegek — melyek máskülönben a számvizsgálóbizottság jelentése szerint a közpénztár céljaira használtattak fel — visszafizetéséről gondoskodják, nehogy ezáltal az alapítványok hiányt szenvedjenek,

3. a kereskedelmi leányiskola és leánygimnázium igazgatótanácsát arra, hogy a jövőben mindazon igazgatótanács ülési jegyzőkönyvét terjesszék fel a számadásokkal együtt az egyházkerülethez, amely jegyzőkönyvek az iskolák anyagi ügyeivel és számadásaival foglalkoznak, hogy ezáltal mindazon adatok behatóan vizsgálhatók legyenek, amelyekre vonatkozólag maga a zárszámadás bővebb felvilágosítást nem nyújt.

59. szám. Tárgyaltattott a máramarosszigeti ref. liceum igazgatótanácsának 1933 augusztus hó 29-én tartott üléséről felvett jegyzőkönyv, valamint a liceum ügyében a nagybányai e. m. 1933 szept. 19-én tartott közgyűlésének 97—1933. sz. a hozott határozata.

Egyházkerületi közgyűlésünk tudomásul vette:

1. a liceum igazgatótanácsának azon intézkedését, miszerint a hátralékos bérlőkkel szemben a hátralékok behajtása érdekében az intézkedést meglette a liceum ügyésze ulján,

2. az igazgatótanácsnak azon intézkedését, miszerint felhivja a gazdasági bizottság figyelmét arra hogy az 1934. évi költségvetés összeállítása alkalmával költségvetését ugy állítja össze, hogy annak

keretében gondoskodik mindazon épületjavítási munkálatokról, amelyek el nem odázhatók.

3. A másolatban becsatolt Pálóczy Horváth Mária végrendeletének kivonatát a szigeti főiskolára vonatkozólag, ugyszintén annak rendelkezéseit a jövedelem felhasználását, az ingatlan kezelését, nemkülönböztetve jövedelmezőségét illetően. Minthogy a becsatolt végrendeleti másolatból az állapítható meg, hogy más egyházkerületek is érdekeltek a felügyeletet illetően, erre tekintettel utasítja egyh.-ker. közgyűlésünk az igazgatótanácsot arra, hogy legyen jelentést arról, vajjon a dunántuli és tiszán-inneni egyházkerületek gyakorolják-e az ellenőrzés jogát.

4. Az igazgatótanács által beküldött Simapuszta bérszerződésének teljes szövegű másolatát a birtokon emelt épületek leltárában foglalt leírásával együtt. Egyben elrendeli egyh.-ker. közgyűlésünk ezen iratoknak az egyházkerület levéltárába való letétbe helyezését.

5. Az igazgatótanács azon intézkedését, miszerint elrendelte, hogy az 1933. évi számadások összeállítása alkalmával az intézeti vagyonleltár is elkészíttessék és az összeállított leltárban az értékelést a gazdasági bizottság által a mai értékviszonyoknak megfelelően ejti meg, azt a zárszámadáshoz az épületek és bérházak helyrajzaival, az ingatlanok telekkönyvi másolataival és végül a többi alapító levelek másolataival együtt csatolja és az egyházkerülethez felterjeszti még akkor is, ha az alapítványi tőkék között lennének olyanok, amelyek ma jövedelmet nem hoznak.

6. Az igazgatótanács intézkedését a liceumi nagy könyvtár rendezésére vonat-

kozólag. Helyesli azon intézkedését, mi-
szerint a liceumi nagy könyvtár ablakai
vastáblákkal láttatnak el, a könyvtár anyag-
nak romlástól való megóvása érdekében
elrendelt darabonkénti áltakarítást és szak-
szerü rendezést, továbbá azt, hogy ezen
munkálatok elvégzését a jegyzőre bizza
azzal, hogy a címjegyzék az egyházkerület
52—1933. sz. határozatának megfelelően
a teljes rendezéssel egyidőben készítettik
el a hiányok feltüntetésével és hogy mind-
ezen munkálatok elvégzéséről az igazgató-
tanács az egyházkerület közgyűlésének
mielőbb részletes jelentést tesz.

7. Hogy az irodalmi és vallásos köny-
vekből a tanuló ifjuság nevelésére szánt
ifjusági könyvtár állított össze a külön
leírt befűsoros katalógussal együtt a szi-
geti ref. egyház lelkészének felügyelete
alatt, az ifjuság használatára átadatott.

8. A Bota Gergely-féle adásvételi szer-
ződés ügyében az igazgatótanács által a
régí szabályrendelet 22. §-ának megfelelően
hozott szabályszerű határozatát és miután
azt a nagybányai egyházmegye közgyű-
lése is jóváhagyta.

9. A máramarosszigeli ref. egyház-
község, valamint a máramarosszigeli liceum
között létrejött és már ismert megállapo-
dást, miután az a nagybányai egyhm. köz-
gyűlése által is 97—1933. sz. a. hozott
jóváhagyó záradékkal ellátott, különös
tekintettel pedig arra, hogy ezen megállá-
podás az egyházkerület 57—1933. sz. ha-
tározatában foglalt utasításnak megfelelően
jött létre és terjesztetett fel jóváhagyás
céljából.

10. Végül jelentést kér egyházkerü-
leti közgyűlésünk arról, hogy a Sima-
puszta szerződésének pontjai a bérlők ál-
tal mindenképen betartatnak-e és hogy a

belétben kezelt óvadék-összeg hiánytalanul megvan-e és a mai viszonyoknak megfelelően nem szorul-e valamilyen okból kifolyólag kiegészítésre?

60. szám. A Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézet Végrehajtó-Bizottsága beterjeszti a nyugdíjintézet 1933. évi zárszámadását (lásd a mellékletet.)

1. Közgyűlésünk a Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézet 1933. évi zárszámadását, amelyet a pénztáros és számvevő elkészített, a Végrehajtó-Bizottság kiküldöttei pedig behatóan megvizsgáltak és minden tételben hiteles okmányokkal igazoltnak találtak, — tudomásul veszi, jóváhagyja és Kovács József pénztárosnak a felmentést a szokásos fenntartások mellett megadja.

2. Sajnálattal értesül arról, hogy az 1932. évről még kifizetetlen kongrua után 99.117 lei nyugdíjjárulék van hátralékban a rendes tagoknál; ez összeget nyilván tartásba veszi, de az 1934. évi költség-előirányzatban nem írja elő.

3. Tudomásul veszi, hogy fenntartói járulék címen nagymérvű hátralék van kint és jóváhagyja a Végrehajtó-Bizottság határozatát, mellyel felhívta az egyházközségeket és fenntartói testületeket, hogy a hátralékos fenntartói járulékokat 1934. jun. 30-ig befizessék, az érdekelt tagokat pedig az alapszabály 26. §-a alapján értesítette, hogy amennyiben valamelyik egyházközség vagy fenntartó-testület a hátralékos fenntartói járulékot a kitűzött időre ki nem fizetné, ezt az összeget 1934 július 31-ig az érdekelt tag kamataival együtt befizetni köteles, miért is a hátralékos fenntartói díj 1934 augusztus 1 után a kötelezett ta-

gok államsegélyéből levonandók, a jogosított tagon pedig — ha az egyházkerülettől segélyben nem részesül s így segélyéből levonás nem történhetik — nem fizetés esetén perrel is behajtandó, a mulasztó egyházakkal, vagy fenntartó-tesztületekkel szemben fennmarad a tagok visszereseli joga, amelyet az E. T. V. t. c. 33. §-ának 5. pontja alapján közigazgatási bírói úton érvényesíthetnek.

4. Nyomatékosan felhívja a lelkeseket, hogy minden igyekezetükkel oda hasanak, hogy a nyugdíjintézet részére nagyobb perselypénzek és más adományok jussanak.

61. szám. A Nyugdíj és Özvegy-Arva Gyámintézet Végrehajtó-Bizottsága az 1933. évi zárszámadással kapcsolatban felhívja az egyházkerületi közgyűlés figyelmét arra, hogy a jogosított tagok belépési és tagdíj hátraléka az előző évihez mérten csökkent. Ennek a csökkenésnek azonban az a magyarázata, hogy a nyilvántartásból többen töröltettek és így a múlt évben a jogosított tagok után csak 62.250 lei folyt be, ezzel szemben kifizeltetett a jogosított tagok után nyugdíjjárulék és özvegy-árva segély címen 112 500 lei. A különbözethez mutatózó 50.250 leit a kötelezett tagok és azok családtagjainak rovására fizelte ki az intézet. A jelentkező baj oka egyfelől az, hogy az intézet a nyugalomba vonuló tagoknak a nyugdíjintézetünkben néhány éven át történt befizetések ellenében, minden beszámítható szolgálati évük után folyósítja a járulékokat; a baj forrása másfelől abban rejlik, hogy a tanító és tanári karból kevesen, főként csak a magasabb szolgálati idejűek jelentkeztek a felvételre s ezeknek nyugalomba vonulása, vagy elhalálása után nincs utánpótlás; úgy hogy a jogosított tagok száma évről-évre apad s így a jogosított tagok után évről-évre növekvő kiadások tulajdonképpen a kötelezett tagok befizetését terhelik, ezzel a kötelezett tagok helyzetét rontják; sőt veszélyeztetik az intézet szolgál-

lató képességét; a Végrehajtó-Bizottság úgy véli, hogy a veszedelem elhárításának a lehetősége az, hogy minden tanító és tanár kötelezett tagja legyen a nyugdíjintézetnek, ennek következtében javasolja, hogy az egyházkerületi közgyűlés a fenti előterjesztés szemelőtt tartásával dolgoztassa át a Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézet Alapszabályát.

Az egyházkerületi közgyűlés utasítja a Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézet Végrehajtó-Bizottságát, hogy az intézet alapszabályát dolgozza át annak szemelőtt tartásával, hogy a nyugdíjintézetnek egyházkerületünk minden tanítója és tanára kötelezett tagja legyen, evégelt

rendeli, hogy az esperesi hivatalok a tanítói díjleveleket az illetékes igazgatótanácsok a tanári fizetéseket felértékeljék és a felértékelésről készített jelentésüket a díjlevelek másodpéldányaival együtt 1934 október 1-ig terjesszék fel a püspöki hivatalba, hogy ez értékelések az alapszabályt átdolgozó bizottságnak rendelkezésére álljanak.

Megbizzá továbbá közgyűlésünk a Végrehajtó-Bizottságot, hogy az alapszabályt minden pontjában vizsgálja át és készítse el a mérleget is.

62. szám. A Végrehajtó-Bizottság előterjesztésére közgyűlésünk a Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézet alapszabályát a következőkben módosítja:

a 2. §. második bekezdéséhez a következőket fűzi: „kivételek azok a segédlelkészek, akik államsegélyben nem részesülnek“;

a 2. §. harmadik bekezdéséhez a következőket fűzi: „az államsegélyben nem részesülő segédlelkészek“;

a 6. §. utolsó bekezdését a követke-

zőképpen változtatja meg: „oly esetben, mikor bármily okból a nyugdíjazást a Végrehajtó Bizottság nem mondta ki, noha a nyugdíjra igényt tartó munkakép- telensége az E. T. VII. t. c. 11. §-ában meg- szabott eljárással megállapított, a Végre- hajtó-Bizottság a nyugdíjazást kérő lelkész részére káplántartási segélyképpen, a nyug- díjintézet pénztárából havi 1.000 leit utal- ványozhat“ ;

a 11. §-t ekként változtatja meg: „azok, akik a régi református Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézettől nyerték az impérium változásig ellátmányukat, a lel- készek kongruája után befolyó 3 % -ból segélyeztetnek. E segély kiosztásával az esperesi kar bízalik meg.“

a 27. §. utolsó bekezdéseképpen a kö- vetkező rendelkezést veszi fel:

„azok a kötelezett vagy jogosított ta- gok akik más egyházkerületből lépnek át a királyhágómelléki egyházkerületbe, a nyugdíjintézetbe azzal a feltétellel vétet- nek fel, hogy amíg a 3. §-ban megha- tározott s a multra vonatkozó tartozásokat hiánytalanul ki nem fizetik, a nyugdíjin- tézettel szemben sem nekik, sem utódaik- nak igényük nem lehet egyébre, mint egye- dül arra, hogy a belépésük alkalmával esedékessé vált tartozásból befizetett ösz- szegét kamatmentesen visszakérhetik; kér- helik azonban azt is, hogy szolgálati idejük s ezzel együtt nyugdíjjogosultságuk a ki- rályhágómelléki nyugdíjintézet keretében azzal a nappal kezdődjék, amellyel egy- házkerületünk kötelékébe felvételtek.“

Ez alapszabálmódosításokkal köz- gyűlésünk elintézetnek tekinti a nagysza- lontai egyh.-megye 14—d/1933. és a nagy- károlyi egyh.-megye 23—1934. sz. felter- jesztését.

A Végrehajtó-Bizottságot pedig felhívja, hogy vizsgálja felül, kik azok, akik más egyházkerületből jöven át, kötelességeiknek eleget nem tettek s az ilyenekkel a közgyűlés vonatkozó intézkedését közölje és őket nyilatkozattételre hívja fel.

63. szám. A Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézet 1934. évi költségvetési előirányzatát a Végrehajtó-Bizottság javaslatára az egyházkerületi közgyűlés a következőképpen állapítja meg:

BEVÉTELEK:

Kintlevőségek:

a) Köt. tagok 1932. évi hátr. (96,810)	Lei	—	
b) Jog. tagok 1933. évi hátr. (3,508)	»	3,508	
c) Köt. tagok belép. jár. hátr. (242,909)	»	80,900	
d) Fenntart. járulék hátr. (72,527)	»	72,527	
e) Különb. hátr. kölcs. kamatok (67,808)	»	40,000	196,935

Különböző kamatok:

a) 3 % tak. pénztári 4,890,402 Lei után	Lei	146,000	
b) 6 % 2,276,461 Lei kölcsön után . . .	«	136,500	
c) Különböző késedelmi kamatok . . .	«	3,000	285,500

Fenntartói járulékok:

a) 209 kötelezett tag után á 500 . . .	Lei	104,500	
b) 8 jogosított tag után á 500 . . .	«	4,000	
c) 8 « « « á 250 . . .	«	2,000	110,500

Tagsági díjak:

a) Kötelezett tagoktól 10 % , 388,140	Lei	388,140	
b) Jogosított tagoktól . . .	»	29,202	417,342

Perselypénzek:

5,000

Visszatérítések:

a) Régi kötelezett tagoktól	Lei	149,925	
b) Új kötelezett tagoktól	«	29,446	
c) Régi jogosított tagoktól	«	22,716	202,087

Remélhető bevételi főösszeg: Lei 1,217,364

K I A D Á S O K:

Nyugdíjak kötelezett tagok részére:

a)	5 régi nyugd. lelkész á .	36,000	Lei	180,000	
	1 régi nyugd. lelkész á (60%)	21,600	«	21,600	
	1 « « « á (60%)	3,600	«	3,600	
	1 « « « á .	18,000	«	18,000	
	2 új nyugd. lelkész á . .	36,000	«	72,000	
	1 « « « á (tört.)	24,000	«	24,000	319,200
<hr/>					
b)	22 régi özvegy	á 18,000	Lei	396,000	
	1 régi özv. árva	á 18,000	«	18,000	
	1 új özv. (tört. év) . . .	á 10,500	«	10,500	
	1 új özv. (1933—34.) . .	á 22,500	«	22,500	
	1 új özv. (tört. év) . . .	á 6,000	«	6,000	
	1 új özvegy	á 18,000	«	18,000	471,000

Nyugdíjak jogosított tagok részére:

	3 régi nyugd. 100% . . .	á 36,000	Lei	108,000	
	1 régi özv. 100%	á 18,000	«	18,000	
	1 régi özv. 50%	á 9,000	«	9,000	135,000

Árvasegélyek:

a)	15 köt. régi tag árvája .	á 1,000	Lei	15,000	
	1 köt. új tag árvája (t. év)	á 583	«	583	
	3 köt. új tag árv. (933-34.)	á 1,250	«	3,750	
	1 köt. új tag árvája (t. év)	á 666	«	666	
b)	1 jog. régi tag árvája (t. év)	á 166	«	166	20,165

Helyettes ill. segédlelkészi hozzájárulás:

a)	4 régi helyettesítésért .	á 12,000	Lei	48,000	
b)	4 új helyettesítésért . .	á 12,000	«	48,000	96,000

Temetkezési segély:

	3 elhalálozás után	á 5,000		15,000	
	<i>Nyomtatvány költségekre</i>			6,000	
	<i>Tőke kamat adóra</i>			10,000	
	<i>Tőke kezelésért: Közigazgatási pénztár javára</i> . . .			50,000	

Remélhető kiadási főösszeg: Lei 1,122,365

E G Y B E V E T É S:

	Remélhető bevételi főösszeg . . .	Lei	1,217,364
	Remélhető kiadási főösszeg . . .	Lei	1,122,365
	Remélhető tőke emelkedés . . .	Lei	94,999

Közgyűlésünk a költségvelés megállapítása kapcsán az alapszabály 11. §-át akként változtatja meg, hogy: „Azok, akik a régi református Nyugdíj és Özvegy Árva Gyámintézellől nyerték az impérium változásig ellátmányukat, a lelkészek kongruája után befolyó 3%-ból segélyeztetnek. E segély kiosztásával az esperesi kar bizalzik meg“.

64. szám. Az esperesi kar a 3 %-os özvegyi segély szétosztására az 1934. évre a következő javaslatot teszi: Özv. Szentkirályi Károlyné, özv. Koroknay Istvánné, özv. Papp Józsefné és Szentgyörgyi Zsigmond 5.500—5.500 lei; özv. Nyeste Istvánné, özv. Thomásy Lajosné, özv. Gulya Györgyné, özv. Vásárhelyi Zsigmondné, özv. Balajthy Károlyné, özv. Bencsik Istvánné, özv. Tóth Benedekné, özv. Hajdu Elekné, özv. Hunyadi Lászlóné 4.500—4.500 lei; özv. Zagyva Gyuláné, özv. Molnár Mihályné, özv. Nagy Imréné, özv. Szarka Boldizsárné, özv. Márta Józsefné, özv. Potor Dánielné, özv. Lénárd Edéné, özv. Kalmár Ferencné, özv. Uray Józsefné, özv. Vilyi Bertalanné, özv. Dóka Imréné 3.500—3.500 lei; özv. Csorba Barnáné, özv. Juhász Józsefné, özv. Vári Jánosné, özv. Szücs Józsefné, özv. Papolci Zoltánné, özv. Balogh Imréné 3000—3000 lei; a kiosztandó segély összege 119.000 lei. Nem vette fel a segélyezendők közé Nagy Elek nyugalmazott lelkészt, aki az illetékes lelkész bizonyítványa szerint vagyonától megélhet; Simonyi Ilonát és Végh Emmát a Baldácsyalapítványra ajánlja.

Egyházkerületi közgyűlésünk az esperesi kar javaslatát elfogadja.

65. szám. A Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézet Végrehajtó Bizottsága a nagybányai egyh. megye lelkészegyesületének felterjesztésére javasolja, hogy a kölcsönkihelyezési szabályzat 7. §-a módosítsék, amely szakaszt közgyűlésünk a következőképpen változtat meg:

7. §. A református lelkészi kar tagjainak 10.000 leit meg nem haladó összegü kölcsönt folyósít a Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézet, 5% os félévenként előre fizelendő kamat, 5 évi visszafizelési kötelezettség, az adós felesége és két lelkész, nyugdíjintézeli tag készfizező kezesége mellett. Ha az adós nőtlen, vagy özvegy, három lelkész, nyugdíjintézeli tag állítandó készfizező kezesként.

66. szám. Imre Árpád csávosi lelkész nyugdíjazását kérvén, a bánsági e. m. nyugdíjbizottsága 1934 ápr. 19-én tartott ülésében a hatósági orvosi bizonyítvány alapján, a kérelem jogosságát megállapította s folyamodót nyugdíjazásra ajánlotta, a Végrehajtó-Bizottság azonban nem mondotta ki a nyugdíjazást, hanem folyamodót káplántar'asi segélyben részesíteni akarja, egyuttal a csávosi egyházközséget az egyházkerületi közgyűlés figyelmébe ajánlja.

Közgyűlésünk felkéri az egyházkerületi elnökséget, hogy a csávosi egyházközség megfartlása végett minden lehetőt megtegyen.

67. szám. Egyházkerületi közgyűlés Veres Ferenc nagybányai tanító érdekében

a nagybányai egyház presbitériuma által a nyugdíj és özvegy árva gyámintézet Végrehajtó-Bizottsága által 92—1933. szám alatt hozott határozat ellen beadott felebbezésének helyt ad, az idézett szamu határozatot megváltoztatja, az egyházkerületi közgyűlés 39—1933. és 104—1933. szám alatt hozott határozatát hatályon kívül helyezi, megállapítja, hogy Veres Ferenc tanító a nyugdíjegyületnek jogosult tagja.

Igy kellett határozni, mert a nyugdíjvégrehajtó-bizottság 1933. március hó 14-én 2. szám alatt hozott határozatában megállapított 30 napi határidő lejáratát után a nyugdíjpénztár a nagybányai egyház által Veres Ferenc hátralékában levő tartozása apasztására teljesített 4932 lei befizetést fenntartás nélkül elfogadott, a presbitérium ebből s a nyugdíjbizottság ülésén a részletfizetések tekintetében tett kijelentések alapján fellehette, hogy ha bár a presbitérium egy összegben s 30 napon belül az összes járulékot ki nem fizette, Veres Ferenc a nyugdíjvégrehajtó-bizottság tagjai sorából törölhető nem volt.

68. szám. Egyházkerületi közgyűlés

a Nyugdíj és Özvegy-árva Gyámintézet Végrehajtó-Bizottsága által 91—1933. szám alatt hozott határozatot Asók István felebbezése folytán feloldja s a bizottságot új határozat hozatalra utasítja.

69. szám. Egyházkerületi közgyűlés

a Nyugdíj és Özvegy-árva Gyámintézet 93—1933. számú határozatát Kántor Péter felebbezése folytán feloldja s a bizottságot új határozatra utasítja.

70. szám. Egyházkerületi közgyűlés

Beregi József szalmárnémeli igazgatótanító felebbezése folytán a Nyugdíj és Özvegy-árva Gyámintézet Végrehajtó-Bizottsága által 13—1933. szám alatt hozott határozatot felülbíráva feloldja s a bizottságot új határozat hozatalra utasítja.

71. szám. Felebbezése Pálffy István miszlótfalui rendes lelkésznek a Nyugdíj és Özvegy-árvagyámintézet végrehajtó-bizottsága által 96—1933. szám alatt hozott határozata ellen.

Egyházkerületi közgyűlés a Nyugdíj és Özvegy-árvagyámintézet Végrehajtó-Bizottsága által 96—1933. szám alatt hozott határozatot indokainál fogva s a felebbezésben felhozottakra figyelemmel helybenhagyja azért, mert felebbező igénye tárgyában az egyhker. közgyűlés 102—1933. szám alatt már határozott, e határozattal eldöntött igény újabb eljárás tárgyává nem tehető, mert továbbá az alapszabályok 2. §-ának második bekezdésében foglalt rendelkezés helyes alkalmazásával állapította meg az első foku hatóság, hogy felebbező szolgálati idejének kezdete nem a református egyházba való visszatérésének, hanem segédlelkésszé való kineveztetésének napja.

Teljesíti azonban ek. felebbezőnek a belépési díj befizetési ideje elhalasztása tárgyában előterjesztett kérését s annak kifizetésére 1934. év január 1-től kezdődő három évi haladékot ad azzal, hogy belépési járulék címén fennálló tartozása után 1934. január 1-től 5% kamatot lesz köteles fizetni s felebbezőt arra kötelezi, hogy belépési járulék címén megállapítandó tartozását 1934. év január 1-től számított három év alatt három egyenlő s minden év november hó 15-ő napján esedékessé váló részleiben fizesse meg.

Utasítja ek. közgyűlés a Végrehajtó-Bizottságot, hogy felebbezőt belépési járulék címén terhelő 12 000 lei összegből levonva a felebbező által kisperegi s. lelkészsége idején fizetéskiegészítés címén esedékessé vált járandóságából állítólag

levont összegek s más egyéb jogosult levonások eszközzése után felebbező tartozását pontosan állapítsa meg.

72. szám. Egyházkerületi közgyűlés

Kiss Bertalan belmissziói titkár felebbezésének elutasításával a Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézet Végrehajtó-Bizottsága által 94—1933. szám alatt hozott határozatot indokai alapján s a felebbezésben felhozottakat mérlegelve helybenhagyja azért, mert a nyugdíjjogosultság kezdetét az évi tagsági díj fizetésének kezdő pontját az alapszabályok 2. § a rendelkezésétől eltérően meghatározni, míg az alapszabályok érvényben vannak, az egyházkerületi közgyűlésnek nem áll módjában.

73. szám. Olvastatott az egyházkerületi ügyész következő előterjesztése:

Az erdélyi egyházkerület tanulmány tárgyává tette, milyen módon s milyen eszközök alkalmazásával juthatnának az egyes egyházközségek, azoknak az ingatlanoknak a birtokába, melyeket állami elemi iskolai célokra ellenszolgáltatások kikötése mellett, vagy anélkül adtak át a magyar államnak, mert a kikötött feltételeket, a román állam bár az ingatlanokat birtokolja, vagy nem, vagy csak részben teljesíti.

Ez a tanulmány azzal kezdődött, hogy az egyházkerület jogügyi bizottsága az egyes egyházak s az állam között kötött szerződések jogi természetét vizsgálta meg s mivel a legkülönbözőbb jogcímenek s ellenszolgáltatások kikötése mellett adták át az ingatlanok, a bizottság abban az irányban adott véleményét, vajon az egyes ügyletek felbontása iránt kedvező eredmény reményében tehető-e folyamatba eljárás s ha igen, a bíróságokhoz kell-e az egyes egyházközségeknek fordulni, vagy más utat kell választani a cél eléréséhez.

A jogügyi bizottság javaslata alapján az igazgatótanács úgy határozott, hogy a román kormánytól írásbeli előterjesztéssel él amiatt, mert a román állam nem tesz eleget annak a szerződéses kikötésnek, illetve szerződésben vállalt kötelezettségnek, hogy az átadott ingatlanokon és épületekben magyar tannyelvű iskolát tartana fenn s amennyiben az előterjesztés kedvező elintézését nem nyerne, az egyházkerületi közgyűléstől felhatalmazást kér az egyházkerületi Elnökség részére, hogy legjobb belátása szerint akár bíról, akár nemzetközi úton, akár mindkét eljárás igénybevételel tegye meg a szükséges lépéseket.

Mi lett az előterjesztésnek az eredménye, arra az iratok adatait nem szolgáltatnak.

Egyházkerületünk Elnöksége szükségesnek tartotta bekapcsolódni ebbe az akcióba, miokból a Főt. és Mélt. Püspök úr elrendelte a jelentések beterjesztését annak listáhozatala végelt, hogy az egyes egyházak milyen kikötések mellett adták át a magyar államnak iskolai célt szolgáló ingatlanait s a feltételeket a román állam teljesíti-e?

A meghagyás folytán 25 olyan gyülekezetből érkezelt jelentés, amelyek állami elemi iskolai célokra ingatlanokat adták át a magyar államnak, vagy a román államnak.

Az egyes szerződések a legkülönbözőbb kikötéseket tartalmazzák.

A szerződések jogi szempontból következő osztályokba sorozhatók:

I. Kifejezetten bérleti szerződések.

Ilyen szerződést 4 egyház kötött a magyar állammal:

Magyarremete,
Krasznaszentmiklós,
Vámfalu,
Belényessonkolyos.

1. A magyarremetei egyház a magyar állammal kötött utolsó bérleti szerződése szerint 1917 december 2-től 1920 november 30-ig terjedő három évre iskolá-

ját évi 160 Korona bér ellenében bérbeadta a magyar államnak. A román állam az ingatlant használja, de egy bani bért nem fizetett. Az iskolai épületet az egyházközség tartja fenn, arra 1924-ben 3860 Lei költött.

Kikötetett a bérleti szerződésben, hogy egy tanítónak református vallásúnak kell lenni, aki köteles a kántori teendőket végezni, azért kapja lakásul a tanítói lakást.

Ex a kikötés nincs teljesítve.

2. *Krasznaszentmiklós* 1896 szeptember hó 1-től 10 évre, 1906 augusztus hó 31-ig terjedő időre a 150. számú betétben 160. hrszám alatt felvett ingatlanát bérbeadta a magyar államnak állami iskola céljaira 250 Korona évi bér ellenében minden egyéb kikötés nélkül.

Ez a bérleti szerződés meghosszabbítatott, amiről okirat nincs.

A román állam használja az ingatlant.

Most már az ingatlant a község bérlé, mennyi bérösszeg ellenében s milyen feltételek mellett, arra az iratok felvilágosítást nem nyújtanak. Csak annyi állapítható meg, hogy a bér több évről hátralékban van.

3. *Vámfalu*. 1895 július hó 28-án a tanítói lakást s tantermet s a még építeni kötelezett másik tantermet az egyház 800 Korona bér ellenében bérbeadta a magyar államnak azzal a kikötéssel, hogy a tanítók közül egynek mindig reformátusnak kell lenni, aki köteles lesz a kántori teendőket is végezni.

A tantermet az egyház felépítette.

1898. évben még egy tantermet s még egy tanító-lakást építtetett az egyház, az 1912. évben a negyedik iskola céljaira újabb épületet adott bérbe az egyház a magyar államnak s ekkor az évi bér 1600 Koronára emelkedett.

A magyar állam a bért pontosan fizette s a másik kikötést is teljesítette.

Az épületeket a román állam használja állami iskola céljaira s tanító-lakásul. Eleinte fizette is a bért a román állam, az 1923. év óta Vámfalu község fizetné a bért, de már 1933. év végéig 15,000 Lei bérrel van hátralékban.

1932. év április hóig az állami iskolához kinevezett egy református tanító végezte a kántori teendőket, aki erős belmissziói munkát is végezett az egyházban. 1932 április havában lemondott a kántori tisztről s azóta az a szerződéses kikötés, hogy egy református tanító végezze a kántori teendőket, nincs teljesítve.

4. *Belényessonkolyos.* Az egyház 1884 november 1-től telket adott a magyar államnak s az állam arra kötelezte magát, hogy a telekre iskolát épít. Az állam az iskolaépületet felépítette, az építkezéshez az anyagot az egyháztalagok szállították. Kikötetett, hogy 10 évig az épület, melynek időközi fenntartásáról az egyház gondoskodott, az állam tulajdona lesz, azután az egyház tulajdonába megy át. Az egyház volt köteles s köteles ma is az iskola fűtéséről gondoskodni, az állam mindig köteles egy református vallásu tanítót kinevezni, aki a kántori teendőket végezni köteles.

Az iratok között nincs adat arra, melyik évben kezdődött a bér fizetése s mennyi volt a bér kezdetben.

Ma a község volna köteles évi 2000 Lel bért fizetni, de két év óta a bérrel hátralékban van.

A román állam ma is használja az ingatlant, nem teljesíti a ref. vallásu tanító kinevezésére vonatkozó kötelezettségét, de az állami iskolának van magyar szekciója.

II. Használatra addig, amig az állam szerződéses kötelezettségét teljesíti, vagy amig az egyházközség felekezeti iskoláját vissza nem állítja, átadta az egyházközség az iskola-telket, az épületeket tulajdonjoga fenntartásával s megengedte a használati, vagy haszonélvezeti jognak az állam javára való bekebelezését.

A szerződéses kikötések következők:

a) addig, mig az iskola állami elemi iskolai célra használatik,

b) egy olyan ref. vallásu tanítót nevez ki az állam, aki az egyházközségben a kántori teendőket végezze s arra képesítése legyen.

c) az átadott iskolában a tanítási nyelv a magyar legyen mindig.

Ilyen gyülekezet nyolc van:

Gyanta,

Szentleányfalva.

Királydaróc,

Élesd,

Jákóhodos,

Mezőtelki,

Poklostelek,

Szalárd.

5. *Gyanta*. Átadta két tantermes iskoláját 2 tanítói lakással együtt.

A szerződéses kikötés 1924. év óta nincs teljesítve, mert az állami iskolában nincs magyar szekció, de egyellen református vallásu tanítót sem nevez ki a román állam, úgy, hogy az egyház külön kántori állást kénytelen fenntartani.

6. *Szentleányfalva*. 1903 január 1-től átadta az egyház 3500 Koronára értékelt iskola épületét melléképületekkel együtt a magyar államnak.

Nincs teljesítve a szerződéses kikötés, mert van ugyan állami iskola, de az átadott épületeket az állam nem erre a célra, hanem bérházként használja s az egyháznak semmit sem fizet.

7. *Királydaróc*. 1911 augusztus hó 22. napján kelt szerződéssel átadta a királydaróci 28. sz. betéltben felvett házas belső telkét a rajta levő iskolahelyiség és melléképületekkel együtt „örökös és háborítatlan használatra köcsönösen megállapított évi 1 Korona hasznobéri összegért a magyar kir. kincstár közoktatásügyi tárcájának“.

Mivel a román állam a szerződéses kikötéseket nem teljesítette, perrel támadta meg a román államot, a bérleti szerződés felbontását, iskolája s összes átadott ingatlanai visszaadását követelte.

A perben a II. és III. foku bíróság kedvezőtlen ítéletet hozott, a keresetet elutasította azért, mert

a) az állam szerződéses kötelezettségének eleget tesz, amennyiben állami elemi iskolát tart fenn, abban

az állam nyelvén tanítanak, mert a szerződésnek az a kikötése, hogy az iskolának magyar tannyelvűnek kell lenni, helyesen csak úgy értelmezhető, hogy a tanításnak az állam nyelvén kell folyni, aminek kifogástalanul elég van téve,

b) a szerződés szerint a bér nem az egyházat, hanem az iskola fenntartót illeti meg, így, amiatt mert az évi 1 Korona bér fizetve nincs, nem követhető a szerződés felbontása,

c) hogy az állam nem alkalmaz ref. vallású tanítót s az iskolaszék tagjaként nincs kinevezve a ref. egyház két tagja, ezek miatt nem a bíróság, hanem a közigazgatási hatóság előtt kell panaszt emelnie, különben is ezek az állítólagos szerződés szegések nem olyan lényegesek, melyek miatt a szerződés felbontása sikerrel volna kérhető.

8. *Élesd.* Az idő meghatározása nélkül 1903. évtől bérbeadta iskolai épületét Élesd községnek ugyan évi 8 Korona bérért, de az állam javára az ingatlanokra használati jog kebeleztetett be.

A bér fizetése tekintetében vállalt kötelezettség, valamint az a kötelezettség, hogy ref. tanító nevezendő ki, teljesítve van.

9. *Jákóhodos.* Iskoláját s iskolai célt szolgáló épületeit Jákóhodos községnek adta át 1870. év március hó 3-ik napján s ezzel a felekezeti iskola községi iskolává lett. 1905 november hó 5-én beleegyezett a presbitérium, hogy a község az iskolát s az épületeket az államnak adja át a már előadott kikötések pontos betartása mellett. Ez az 1908. március 15-én kelt szerződésben szabályoztatott. A község s az állam között az iskola átvétele mégsem eszközöltetett csak 1921-ben, amikor már az egyházat senki sem hallgatta meg.

A kikötések részbe teljesítve vannak, mert

a) egy tanító reformálus, aki végezi a kántori teendőket.

b) az iskola magyar tannyelvűnek van feltüntetve, de p. o. a folyó évben is a IV. V. VI. osztályu növendékeket olyan tanító tanította, aki magyarul egy hangot sem tud beszélni.

10. *Mezőtelki.* Iskoláját örök használatba adta a magyar államnak. Épületei 3000 Koronára értékeltettek az átadáskor. Vállalta az egyházközség az épületek jó karban tartását.

Nincs arra adat, hogy a kötelezettségeket a román állam teljesíti-e.

11. *Poklostelek.* Átadta az egyházközség a poklostelki 82. sz. tekvben 29. hrsza. felvett ingatlanát a magyar államnak azzal a kikötéssel, hogy mindaddig használhatja, míg a községben állami iskola lesz s hogy egy tanítónak református vallásúnak kell lenni, aki a kántori teendőket is végezni köteles. Az állami iskola megvan.

A tanító református s végzi a kántori teendőket.

12. *Szalárd.* Az egyházközség átadta a politikai községnek s a község átadta az államnak az iskola telket s az épületeket örök használatra azzal a kikötéssel, hogy amíg az ingatlan állami iskolai célokra használatik, azt vissza nem veheti s egy tanítónak református vallásúnak kell lennie, aki a kántori teendőket végezni köteles.

Ez a kikötés teljesítve van.

III. **Ellenérték nélkül vagy ellenérték kikötése mellett az ingatlant az egyház a magyar államnak eladta vagy átadta.**

13. *Jánosfa'va.* Az egyházközség az 55. sz. tekvben 59. hrszám ingatlanából 400 öl kiterjedésű üres telket 1896 március hó 27 én odaajándékozott a magyar államnak, azt kötve ki egyedüli feltételként, hogy a felállítandó állami elemi iskolához egy református tanítót köteles kinevezni a magyar közoktatásügyi miniszter, aki az egyházközségben köteles a kántori teendőket végezni.

A feltételek teljesítve vannak, az állami elemi iskola megvan, van egy református tanító, aki végzi a kántori teendőket.

14. *Köröskisjenő.* Az ingatlanok átadásáról nincs semmi irat az egyház irattárában. Annyit tudnak, hogy

az egyházközség tulajdonában volt iskolai célokra szolgáló ingatlanokat átírták a magyar állam nevére s hogy a magyar állam mindig nevezett ki református tanítót, aki végezte a kántori teendőket.

A román állam ezeket a kikötéseket nem teljesíti.

15. *Szamoskőröd.* Az egyházközség 1910-ben azzal a kikötéssel adta el a magyar államnak az iskola telkét 3000 Korona vételárért, hogy a magyar állam mindig egy református tanítót nevez ki, aki a kántori teendőket végezni fogja az egyházban.

1932. év szeptember hó 1-ig a kikötést a román állam is teljesítette. Ezen a napon a református tanító, aki a kántori teendőket végezte lemondott, a román állam nem nevezett ki többé református vallású tanítót.

16. *Szatmárnémeti.* Az egyházközség azzal a feltétellel adta el iskolatelkét a magyar államnak 22.210 Korona vételárért, hogy az állam fizeti évi 640 Lei hitoktatói díjat, a város ad évi 1400 Korona kántori s évi 800 Korona segédlelkészi fizetést.

1931. évig a kötelezettségek teljesítve voltak. Ettől az időtől kezdve sem az állam, sem a város nem teljesíti a vállalt kötelezettségeket.

Közigazgatási uton eljárást folytatott az egyházközség, de eredménytelenül, mert igényével minden fórum elutasította.

IV. Semmiféle okmány nincs az ingatlan átadásáról az egyházközség birtokában, az a tudat, hogy az átadás alkalmával kikötött, miként az állami iskolának magyar tannyelvűnek kell lenni s egy református vallású tanító nevezendő ki, aki külön díjazásért a kántori teendőket végezni köteles.

Ilyen egyházközség van 7:

Igazfalva,

Dengeleg,

Mezőtelegd,

Klopódia,

Szapárfalva,

Érábrány,
Széplak.

17. *Igazfalva*. A feltételeket a magyar állam teljesítette, a román állam tudomásul sem vette, az iskola maga magyar tannyelvű volna, de a felsőbb osztályokban a tanítás nyelve román.

18. *Dengeleg*. A román állam a kikötéseket nem teljesíti.

19. *Mezőtelegd*. Semmiféle okirata nincs, semmiféle kikötést nem tud. Jelentésében nincsenek adatok arra, hogy az állam ma teljesíti-e kötelezettségeit.

20. *Klopódia*. Van református vallásu tanító az állami tanítók között, de kántori teendőket nem végez, mert németül beszélni nem tud.

21. *Szapárfalva*. A szerződéses kikötéseket a román állam nem teljesíti, nincs református vallásu tanító az állami tanítók között, az egyház kénytelen volt külön kántori állást szervezni.

22. *Érábrány*. Az állami iskolának van magyar szekclója, van református vallásu tanító, aki amiatt nem végezi a kántori teendőket, mert nem tudott az egyházközség vele díjazására megállapodni.

23. *Széplak fiókegyház*. Az egyik iskolai ingatlan ma is az egyházközség nevéen áll, a román állam használja is, de semmiféle kötelezettséget nem teljesít.

V. A román államnak adta át az egyházközség ingatlanát.

Ilyen egyházközség közül van:

Borossebes,
Apátkeresztur.

24. *Borossebes*. Ideiglenesen használatra azzal adta át az iskolahelyiségeket s a tanítói lakást az egyházközség a román államnak állami elemi iskola céljaira azzal az egyedüli kikötéssel, hogy az egyház a vallás és énekórákat és a gyűléseit a tanteremben tarthatja.

25. *Apátkeresztur*. Az egyházközség tantermét engedte át az egyházmegyei és az egyházkerületi közgyű-

lés jóváhagyó határozatai alapján tulajdonjogának fenntartásával használatra a román államnak azzal a kikötéssel:

a) hogy ha az egyházközség iskoláját visszaállítani akarja, a tanterem haladéktalanul visszabocsátandó az egyházközség birtokába,

b) református vallásu tanító nevezendő ki az állami iskolához tanítónak, aki a kántori teendőket végezni köteles, e szolgálat ellenében ennek a tanítónak adja a tanítói lakást és kertet használatul az egyház,

c) az állam terhe és kötelessége a tanterem fenntartása.

Az állami iskolában van magyar szekció, van egy református vallásu tanító az állami iskolai tanítók között s az végzi a kántori teendőket.

Nem tudunk arról, vajjon az erdélyi egyházkerület az ingatlanok visszaszerzése tárgyában milyen intézkedéseket tett s azoknak az intézkedéseknek mi lett az eredménye.

Arról azonban tudomásunk van, hogy a bánffy-hunyadi egyházközség ingatlanai visszabocsátása iránt pert indított a román állam ellen még 1920-ban. A perben 1929. évben kaptak ítéletet, amely a pergálló kifogások tárgyában döntött. Milyen pergálló kifogást emelt az állam, nem tudjuk, de azért nem lényeges a mi szempontunkból, mert a pergálló kifogások után vagy azt a pert folytatta a gyülekezet, vagy más pert lett folyamatba. Ebbe a másik, már érdelemleges perben most csak napokkal ezelőtt kapta meg az egyházközség a kolozsvári főbíró ítéletét, mellyel az egyházközséget keresetével elutasítja s 40.000 Lei perköltség megfizetésére kötelezi.

Az egyházkerületi közgyűlés a joghatósága alá tartozó egyházközségek által a magyar államnak bérbeadott, használatra, örökhasználatra átengedett, vagy teljes tulajdonjoggal átadott s ma a román állam által használt iskolai rendeltetésű ingatlanoknak az egyes egyházközségek

birtokában leendő visszaadása iránt az Erdélyi Egyházkerülettel karöltve kíván eljárni, ezekből az összegyűjtött s rendelkezésre álló adatoknak az erdélyi egyházkerület Főt. és Mélt. Elnökségével való közlése mellett kéri az egyházkerület Igazgatótanácsát, hogy eddigi eljárása eredményét kerületünkkel közölni, a jövőben leendő eljárások megbeszélése s így a közös eljárások módosztatának megállapítására kerületünket meghívni méltóztassék.

Egyházkerületi közgyűlés a királydaróci és báffyhunyadi egyházak pereiben hozott birói ítéletek s a szatmárnémetii egyház ügyében közigazgatási eljárás rendén hozott határozatok után annak a véleménynek ad kifejezés, hogy a birói és közigazgatási eljárás aligha vezet sikerre, előbbivel még igen telemes költség is merül fel, mi okból az ügynek nemzetközi fórumok elé vitelét tartja célravezetőnek.

Egyházkerület Elnökségét felkéri, hogy e határozatnak érvényt szerezni s a megfelelő további intézkedéseket megtenni sziveskedjék.

74. szám. Tárgyalta az egyházkerületi közgyűlés az orsovai ref. fiókegyház s az orsovai ág. ev. egyház közös tulajdonát képező vagyonok megosztását.

Az ügy története s előzményei következők:

Az orsovai protestánsok 1874 augusztus hó 16-án tartották szervezkedő gyűlésüket. Ennek alapján végzett előmunkálatok után 1880. év május 9-én a később tartott presbiteri és közgyűléseken „Egyesült Protestáns Fiókegyház“-ban szervezkedett s mint ilyen vásárolta meg 1881. év január 28. napján az orsovai 473. számú betétben felvett temető helyet, 1882. év május 18. napján az orsovai 428. számú betétben felvett templom helyet, mindkét ingatlanra a tulajdonjog az „orsovai

egyesült protestáns fiókegyház“ javára kebelezte be. Ezekre az ingatlanokra az egyesült protestáns fiókegyház építette fel épületeit.

Az így egyesült protestáns fiókegyház csupán könyomatos másolatban meglevő, az eredeti jegyzőkönyvek közzé be nem iktatott jegyzőkönyvbe foglaltak szerint kimondotta, hogy magát a bánsági ág. ev. esperesség tagjaként tekinti, annak kötelékébe való bekebelezését kívánja s kijelenti, hogy kormányzati ügyekben az esperesség alá veti magát. A bánsági ág. hitv. ev. esperesség anélkül, hogy a református felsőbb egyházi hatóságoknak erről tudomása lett volna, 1884. évi XXXV. számú határozatában egyszerűen tudomásul vette a főesperes azon jelentését, hogy Orsova adminisztrációja tekintetében a bánsági ág. hitv. ev. esperességhez csatlakozott.

1894 május hó 14-én az egyház által a temelő megnagyobbítására vásárolt 200 □ öl föld az orsovai 670. számú betéltben már az orsovai evangélikus egyház nevére iratott, 1895 szeptember 10-én pedig az egyház előljárósága az orsovai ág. hitv. ev. egyházközség nevében kérvényt adott be a telekkönyvi hatósághoz, melyben kérte a három betéltben levő s az orsovai egyesült protestáns fiókegyház nevében álló ingatlanok összesítését az orsovai ág. hitv. ev. egyházközség nevére.

E kérelmet az orsovai kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság 3024—1895. lksz. végzésével teljesítette.

A békésbánáti egyházmegye kiküldöttei vizsgálatuk rendén megállapították, hogy Orsován az 1900 évi népszámlálás szerint 208 református, 139 ág. ev. vallásu egyházlág van, az istentiszteletek felváltva magyar és német nyelven tartottak s a magyar istentiszteleteken a református énekeskönyvet használták.

A békésbánáti egyházmegye megütközéssel állapította meg a telekkönyvi állás megváltoztatását s az ingatlanoknak a jogilag nem létező orsovai ág. ev. egyház nevére való felvételét, megkereste a bánsági ág. ev. egyházmegyét aziránt, hogy az orsovai egyház ügyei rendezésére megbizottakat küldjön ki. A tanácskozás 1912. év április hó 12. napján tartott meg Temesvá-

ron. A református kiküldöttek kifogásolták a fiókegyház nevének s az ingatlanok teleklönyvi állásának a református felsőbb egyházi hatóságok hozzájárulása nélkül való megváltoztatását, kérték, hogy az egyesültség jogi állapotának elismerése, az ingatlanokra az orsovai egyesült protestáns fiókegyház tulajdonjogának visszaállítása iránt egyházi főhatóságaik elé javaslatot terjesszenek. A bányai ág. hitv. ev. esperesség megbízottai kijelentették, hogy miután az orsovai egyesült protestáns fiókegyház önként csatlakozott a bányai esperességhez s ezt az ágostai felsőbb egyházi hatóság jóváhagyta, a tényleges állapot megváltoztatásához nem járulnak hozzá, kijelentették, hogy *az egyesültségi viszonyt az ág. hitv. ev. missziói lelkeszi állás megszervezéséig ismerik el fennállónak*, ennek megszervezésével azonban az egyesültségi viszony s az egyesült protestáns egyházközség jogilag megszűnik. Hajlandók azonban a volt egyesült protestáns egyház vagyonaiból a református eredetű vagyonrész arányáig a református egyház tulajdonjogát elismerni.

Megállapodás a kiküldöttek között nem jött létre.

A békésbányai egyházmegye kiküldöttei jelentése alapján az orsovai reformátusok lelki szükségletei és anyagi igényei biztosítása végett javasolta a tiszántúli egyházkerületi közgyűlésnek, hogy az ügyet vigye a közös protestáns bizottság elé, amennyiben az orsovai reformátusok érdekei így sem volnának biztosíthatók, az egyházmegye közgyűlése megtette a szükséges intézkedéseket az orsovai ref. fiókegyház megalakítására.

A tiszántúli egyházkerület sérelmesnek tartotta, hogy a megalakult orsovai egyesült protestáns egyház neve egyoldalulag orsovai ágostai evangélikus egyházra változtatott s az együtt szerzett és helyesen teleklönyvezett ingatlanok átíratlak az orsovai ág. ev. egyház nevére, azért hogy az ügy a két testvéregyház között békességesen intéztesse el, bizalommal megkereste a bányai ág. egyházkerületet az iránt, hogy ismerje el az egyesültség jogi állapotát s ennek folyamányaként azt, hogy az orsovai egyesült protestáns egyház által szerzett ingatlanok az orsovai egyesült protestáns egyház tulajdonai s utasítsa a bányai esperességet, hogy a

tulajdonjog visszaállítása iránt tegye meg a szükséges intézkedéseket.

Közben a békésbánáti egyházmegye úgy látszik nem bizott a testvér egyház felsőbb hatóságai őszinteségében és békés szándékában, 1911. év október hó 27. napján felfolyamodással támadta meg az orsovai kir. járásbiróság fentebb említett 3024—1895. tksz. végzését s az eredeti telekkönyvi állapot visszaállítását kérte. A temesvári kir. ítélő tábla, előbb a felfolyamodást elutasította, mert azt elkésztnek találta, de a kir. Curia feloldó végzése folytán 453—1914. szám alatt hozott végzésével a járásbiróság végzését megváltoztatta, az orsovai ág. ev. egyház kérelmét elutasította, elrendelte az előbbi telekkönyvi állapot visszaállítását, tehát azt, hogy az ingatlanok ismét az „Orsovai Egyesült Protestáns Fiókegyház“ nevére irassanak, egyéb indokokon kívül azért is, mert *mindkét egyházközség felettes egyházi hatósága a telekkönyvi állapot megváltoztatásához hozzá nem járult.*

A kir. ítélőtábla rendelkezésének a járásbiróság eleget tett, az eredeti telekkönyvi állapot visszaállított s az ingatlanok ma is az orsovai egyesült protestáns fiókegyház nevének állanak a telekkönyvben.

Az ügy további rendezése a háboru kitörése miatt megakadt s csak egyházkerületünk foglalkozott ismét az ügyel bányási egyházmegyénk jelentései alapján.

Egyházkerületünk is azt tartotta, hogy meg kell kísérelni minden lehető az ügy békés megoldására. Sajnos a több ízben megkísérelt tárgyalásnak s az ág. ev. egyházkerülethez intézett több megkeresésnek nem lett semmi eredménye; az ágostai ev. egyház hatóságai legridegebben arra az álláspontra helyezkedtek, hogy

az egyesültségi jogviszony megszűnt az orsovai egyház fentebb ismertetett csak könyvomas példányban meglevő határozatával s csak az a vagyon képezheti megosztás tárgyát, ami 1884 január 27. napján megvolt.

Az orsovai reformátusok lelki gondozásának teljes hiánya, a vagyoni kérdésben elfoglalt rideg álláspont, az orsovai reformátusoknak arra való törekvése, hogy önálló egyházközséggé szervezkedjenek, meggyőzték az egyházkerületi közgyűlésünket arról, hogy az egyedüli helyes megoldása az ügynek, támogatni az orsovai re-

reformátusokat önálló fiókegyházközség szervezésére irányuló törekvésükben.

Az orsovai reformátusok 1930 április hó 13. napján tartott gyűlésükön kimondták az orsovai református fiókegyházközség megalakítását, ezt a határozatot a bánsági egyházmegye közgyűlése 1930 április 29. napján 6. sz. alatt hozott határozatával, egyházkerületi közgyűlésünk pedig 153—1930. számú határozatával helybenhagyta, 1930 november hó 12. napján az orsovai református fiókegyház megalakított.

Ezt követőleg megkezdődött a tárgyalás a református fiókegyház s az ág. ev. egyház között abban az irányban, hogy a közös vagyonokból mi illesse a református fiókegyházat s mi az ág. ev. egyházat? Bár a református egyház felettes hatóságai etekintetben is a békés megoldás módját és eszközeit keresték, bár evégből több ízben kísérelték meg tárgyalások rendén s átiratokkal megoldási módot találni arra, hogy a közös vagyonból a református fiókegyház jogosan megillető részét megkapja: az ág. ev. egyház és felettes hatóságai magatartása miatt a vagyonokat egyezséggel megosztani nem lehetett, mert míg a református egyház a vagyonok fele részét igényelte, addig az ágostai ev. egyház most már arra az álláspontra helyezkedett, hogy a vagyonokból a református egyházat semmi sem illeti, tisztán az 50 évet meghaladó együttélés emlékére lett volna hajlandó a több mint 800.000 leit tevő közös vagyonból 58.000 leit teljes kielégítésül készpénzben kifizetni s a temetőből természetben megfelelő területet adni, de közben ellenséges magatartásában annyira ment, hogy már a *templom közös használatából is kizárta a református egyházat*. A református egyház presbitériuma úgy döntött, hogy nem ajándékot kér, hanem jogait kívánja érvényesíteni, a felajánlott pénzt, a temető helyet nem fogadta el, azt határozta, hogy a közös vagyonok megosztása iránt a bírósághoz fordul, keresettel követeli azt, ami jogosan megilleti s határozata jóváhagyását kéri.

Egyházkerületi közgyűlés megállapítja,
hogy az orsovai egyesült protestáns fiók-

egyház csak akkor szűnt meg, amikor annak református tagjai kiváltak s 1930. év november 12-én felsőbb egyházi hatóságok jóváhagyó határozatai alapján megalakították az orsovai református fiókegyházat, ettől a naptól kezdődően nyílt joguk követelni részüket az egyesült protestáns egyház vagyonaiból. Azt is megállapítja az egyházkerületi közgyűlés, hogy ekkor megvoltak az egyesült protestáns fiókegyháznak az orsovai 473, 428, 660. sz. telekkönyvekben felvett ingatlanai s így legalább is ezek a vagyonok azok, amelyek egy részére az orsovai református fiókegyház jogosan igényt tart. Megállapítja egyházkerületi közgyűlés, hogy amennyiben a telekkönyvben nincs kitüntetve az, hogy a két egyház (református és ágostai) tagjait külön-külön mennyi illeti a közös vagyonból, a vélelem az, hogy mindkét egyházat egyenlő $\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{2}$ részben illetik meg a vagyonok. De a vélelmen kívül megilleti az orsovai ref. fiókegyházat a vagyonok $\frac{1}{2}$ része azért is, mert bizonyítható tény az, hogy a nagyon sokszor többségben levő reformátusok az egyházi teher viseléséhez, az ingatlanok szerzéséhez, az épületek felépítéséhez hozzájárultak, az a körülmény pedig, hogy később kétségtelenül a reformátusok jogai elhomályosítására irányuló szándékkal és célból a kizárólag evangélikus lelkész elnöklése alatt élő egyház milyen címeken könyvelte el a református egyháztagok szolgáltatásait: a közös vagyoni tulajdoni arányának megállapítására befolyással nem lehet.

E tények megállapítására s annak kifejezett hangsúlyozása mellett, hogy az ügy békés elintézése az orsovai ág. ev. egyház a felettes egyházhatóságai magatartásán tört meg: mert a békés megegyezés cél-

jából tartott tárgyalások az ág. ev. egyház és felettes hatóságai, képviselői makacs, rideg, önző és elfogult magatartása miatt eredményre nem vezetett s egyházkerületünk ugyancsak az egyezségi rendezést célzó megkereséseit az ágostai egyház felettes egyházhatóságai következetesen elutasították, sőt hozzájárultak ahhoz is, hogy református hiveink még a templom használatától is eltiltassanak: egyházkerületi közgyűlés hozzájárul ahhoz, hogy az orsovai ref. fiókegyház igazságát a világi bíróságok előtt keresse, a közös vagyonok megosztása iránt pert tegyen folyamatba az orsovai ág. ev. egyház ellen, egyben tekintettel az orsovai ref. fiókegyház anyagi helyzetére, a perrel felmerülő kiadásoknak az egyházkerületi pénztárból való előlegezését elrendeli.

75. szám. Tárgyaltatott dr Soós István egyházkerületi főjegyző jelentése a világi bírósági fórumok állásfoglalásáról az egyházi törvényekkel szemben.

Az egyházkerületi közgyűlés úgy a fenti jelentés alapján, mint az eddigi gyakorlatból megállapítja, hogy ámbár a kultusztörvény 12-ik és 13-ik szakasza elismeri, hogy az egyházak a maguk belügyeit saját statutumaik szerint intézik [s hogy az ezen statutumok alapján létesített egyházi bíróságok a statutum szerint megállapított ügyekben határozatokat hoznak és azokat saját közegeik által végrehajtják, mindazonáltal megtörténik, hogy az egyes világi bíróságok nincsenek tisztában a kultusztörvény 51-ik szakaszának azon rendelkezésével, hogy az egyházak a maguk statutumait csak a kultusztörvény végrehajtási utasítása megjelenésétől számított

egy év alatt tartoznak összhangba hozni a kultusztörvény rendelkezéseivel s ez a végrehajtási utasítás mindeddig nem jelent meg ;

tekintettel továbbá arra is, hogy az egyházi belhivatalnokok pörös fizetése ügyében a jelenleg érvényben levő egyházi statutumok, és pedig az V-ik törvény-cikk 33-ik szakasza szerint kizárólag az egyházi bíróságok jogosultak eljárni, azonban egyes világi bíróságok ezekbe az ügyekbe beleavatkoznak, határozatokat hoznak és azokat végrehajtják,

elhatározza, hogy az Elnökség útján feliratot intéz a kultuszkormányhoz és feltárván a jelenlegi helyzetet, felkéri, hogy a kultuszkormány keresse meg az igazságügyminisztériumot, hogy értesitse a bírói hatóságokat a kultusztörvény 13 ik és 51-ik szakaszának rendelkezéseiről, olyan értelemben, hogy a bírói hatóságok az egyházi autonómiát respektálják és az egyházi bíróságok hatáskörébe tartozó ügyekbe ne avatkozzanak bele.

Az egyházkerületi közgyűlés kimondja továbbá, hogy az egyházi belhivatalnokok ugy az ezen idő szerint jogerős, mint ezután keletkező díjlevelére ez a záradék haladéktalanul rávezetendő: „A szolgálati viszonyból eredő minden vitás kérdések, tehát a fizetési viták is, kizárólag az egyházi törvények alapján bírálандók el s ezalól kivételnek helye nincsen“.

Felhivatnak az egyházmegyék esepesei, hogy a fenti rendelkezés sürgős végrehajtása tekintetében a kellő intézkedéseket haladéktalanul tegyék meg.

Végül kimondja az egyházkerületi közgyűlés, hogy mindazon ref. ügyvédek ellen, kik bármely egyházi fórumnál bár-

mely egyházi tisztséget vállalnak és ennek ellenére az egyházi törvényekkel ellentétben ref. egyházi közületek ellen világi bíróságnál pert vállalnak, a fegyelmi eljárás megindítását tartja indokoltnak.

76. szám. A Közalapi Bizottság bemutatja a közalap 1933. évi számadását.

B e v é t e l :

Tőke állaga 1932 december 31-én	Lei 213,356
Befizetés : Kivetés cimen	„ 76,880
„ Késedelmi kamat cimen	„ 621
„ Ref. perselypénz	„ 4,860
Betétkamatt	„ 6,957
Összes bevétel:	Lei 302,644
Kiadás segélyekre (18.000+93,000)	Lei 111,000
<u>Tőke állaga 1933 december 31-én . . . . .</u>	<u>Lei 191,644</u>

Közgyűlésünk a bizottság jelentését tudomásul veszi és az 1933. évi közalapi számadást — a szokásos fenntartásokkal — jóváhagyja s bizottság jelentéséből

a) sajnálattal állapítja meg, hogy az 1933. évi költségvetésben előirt tőkésítésre (L. 28,296) nemcsak, hogy nem jutott a bevételekből, de a kiadások fedezése végett a meglevő tőkéhez kellett hozzányulni, úgy, hogy az 1933. év végén 21,282 Lei apadást mutat, a sajnálatos apadásnak oka az, hogy az egyházkerület múlt évi 42—3. sz. határozatának egyes esperesi hivatalok nem tettek eleget, még a püspöki hivatal felhívására sem és nem indították meg a kitűzött időben a vizsgálatot arra nézve, hogy a nagymérvű hátralékokért kit, vagy kiket terhel a felelősség; különösen nagy a hátralék a bihari (24.145), nagybányai (13.499) és nagykárolyi egyházmegyékben,

a bihari egyházm.-ben vannak egyházközségek, amelyek évek óta csökönyösen nem fizetik be a közalapi járulékokat, így Bihar-püspöki (4067), Biharszentjános (1081), Jákóhodos (1982), Hegyközujlak (2150), Hegyközsáldobágy (1782), Kisszántó (1456), Mezőtelegd (4043), Nyüved (1290), Paptamási (1075), Pusztaujlak (939), Siter (2463); ezeken kívül más egyházközségeknél is áll fenn hátralék, de azok legalább mutattak bizonyos jóakaratot, mikor valamelyes összeget törlesztettek; a nagybányai egyházmegyében ilyen notorius nemfizetők: Dabolc (1158), Kakszentmárton (1560), Kőszegremete (1535), Mikola (1123), szatmárudvari (840), ezeken kívül több egyházközség kisebb összegekkel van hátralékban: a nagykárolyi egyházmegyében Nagykároly igen magas (5360) összeggel tartozik a multról;

ennek következtében rendeli, hogy az itt névszerint felsorolt egyházközségek előjárói ellen az egyházmegyei elnökség a vizsgálatot indítsa meg,

az egyes egyházközségek hátralékos közalapi járuléka teljes egészében levonásék a lelkész vagy egyházközség missziói segélyéből, — ha t. i. az illető lelkész vagy egyházközség részesül missziói segélyben,

b) miután a perselypénz nagy mértékben visszaesett, utasítja az esperesi hivatalokat, hogy az egyházlátogatások alkalmával vizsgálják vagy vizsgáltassák meg, hogy meghirdettetik-e a közalapra adakozást a reformáció vasárnapján?

77. szám. Közalapi Bizottság beterjeszti az 1934. évi közalapi előírást:

Egyházmegye	Hátralék	Tulfizetés	Hátr. %	Előírás 1934-re	Befizetés összesen:
Bánsági	155	—	9	7392	7556
Bihari	24,145	3	1213	18,468	43,823
Érmelléki	—	—	—	15,078	15,078
Nagybányai	13,499	—	687	16,327	30,513
Nagykárolyi	8241	—	415	6060	14,716
Nagyszalontai	752	—	38	18,188	18,978
Összesen:	46,792	3	2362	81,513	130,664

Közgyűlésünk a kimutatást tudomásul veszi és a közalapi járulékok befizetésének határidejét továbbra is szeptember 1-ben állapítja meg.

78. szám. Az egyházkerületi közgyűlés a közalapi bizottság javaslatára a közalap 1934 évi költségvetését annak szemelött tartásával, hogy a tőkéből felhasznált összeg visszatérítést nyerjen a következőképpen állítja össze:

Bevétel:

Egyházmegyék járuléka	130,011	
Tőke kamat	3,000	
Perselypénz	6,000	139,011

Szükséglet:

Elmaradt tőkésítés és tőke visszatérítés	30,682
Tőkésítés	22,229

Segélyek:

Valkány lelkésznek	12,000
Karánsebes lelkésznek	10,000
Bégamonostor lelkésznek	8,000
Nagylak 5+5.000 lelkész és egyh.	10,000
Dernatataros lelkésznek P.-ujlak	4,000
Rév lelkésznek	1,000
Váradless lelkésznek	3,000
Átvitel:	47.000

	Áthozat:	47,000		
Érábrány lelkésznek		2,000		
Nagybányai missz. körök (esperes)		6,000		
Nagybocskó (egyház)		3,000		
Nagytarna levitának		4,000		
Magyarcséke lelkésznek		6,000		
Szinte lelkésznek (Erdőhegy) . . .		2,000		
Borosjenő lelkésznek		5,000		
Tenkeszéplak (tanító-levita) . . .		10,000	86,000	139,011

A nagyszalontai e.m. esperesi hivatala felterjesztvén az erdőhegy-kisjenői lelkész elkésetten beadott kérését, hogy Szinte missziói segélye, a gyulavarsándi és nagy-péli szórványok gondozásával járó kiadásokra tekintettel emeltessék fel, — közgyűlésünk a kérelem fölött most nem dönt, hanem azt a közalapi bizottságnak adja ki.

79. szám. Az 1933. évi missziói jelentésüket a bánásági, bihari, nagybányai és nagyszalontai egyházmegyék felterjesztik.

A bánásági egyházmegye 42—1933. sz. határozatával Vásáros fiókegyházat Nagybodófalvától a bunyaszekszárdi missziói körbe osztotta be, a 285 lélekszámú fiókegyházat a bunyaszekszárdi kör levita lelkésze gondozásába is vette, ott hetenként két órán vallást és éneket tanít a román nyelvű állami iskolába járó 40 tanulónak, havonként egyszer vasárnap, nagy ünnepek másodnapján istentiszteletet tart.

Oravica 1933 szeptember 1-től kezdve a krassófüzesi levita-lelkész gondozása alól egy önálló segédlelkész gondozására bízott, aki munkáját nagy buzgósággal és reményre jogosító eredménnyel végzi.

Orsován a karánsebesi levita havonta egyszer tart istentiszteletet.

A bihari egyházmegye Less, II. Károly Rév és a tataros-dernai misszióról jelent, két elsőnek utiköltségeit

a kerületi segély fedezi, az utóbbi utiköltségeit 6,370 leiben számítja fel az 5,000 lei kerületi segéllyel szemben.

A *nagybányai* egyházmegye szabályszerű és a missziói körök anyagi és szellemi állapotára kiterjedő jelentését beküldi, amelyben azonban a nagybocskói missziós körről egyetlen szó jelentés sincs,

az erdőszádai fontos missziót teljesítő felekezeti iskolát egyházkerületünk pártfogásába ajánlja ;

A *nagyszalontai* egyházmegye nagy terjedelmű jelentésében lelkes missziói megmozdulásokról emlékezik meg ;

Az *érmelléki és nagykárolyi* egyházmegyék, amelyek már sem az 1931, sem az 1932. évről nem jelentettek, az 1933. évről sem küldték be jelentésüket, noha az érmelléki egyházmegyéből Érabrány rendes missziói segélyben részesül és jelentését a 38—1929. sz. egyh. ker. határozat szerint minden negyedévben megadni köteles, sőt missziói segélye is csak akkor nyerhet folyósítást, ha az esperesi hivatal a negyedévi jelentés beérkezését igazolja.

Közgyűlésünk a bánsági, bihari, nagybányai, nagyszalontai e.m. missziós jelentését tudomásul veszi az érmelléki és nagykárolyi egyházmegyéket pedig ismételten utasítja, hogy az elmaradt jelentéseket legközelebbi közgyűlésükből felterjesszék, egyszersmint rendel, hogy a missziói körök gondozói minden negyedévben megtegyék jelentéseiket az esperesi hivataloknak, mert a missziói segélyek negyedévenként esedékes részlete, csak azok részére utalható ki, akiről az esperesek igazolták, hogy jelentésüket abban a negyedévben végzett munkájukról beküldötték ;

a bánsági e.m. előterjesztésére hozzájárul, hogy Vásáros fiókegyház ideiglenesen a bunyaszekszárdi missziós körbe osztassék be ;

az iratterjesztési bizottságot felhatal-

mázza, hogy a Református Árvaházi Képes Naptár 1933. évi jutalékának terhére 5,000 lei értékű kiadványt osszon ki a missziói köröknek, ingyenes terjesztés céljából,

a nagybányai egyházmegye esperesi hivatalát felhívja, hogy a nagybocskói misszió jelenlegi helyzetéről, a missziói segély felhasználásáról f. évi augusztus 1-ig jelentést tegyen.

80. szám. A bánsági egyházmegye 14—1934. sz. határozatával pártolólág terjeszti fel a valkányi missziói kör levita lelkészének kérését, hogy a valkányimissziói kör „felsőtorontáli misszió kör“-nek neveztessek.

Közgyűlésünk a kérelemnek helyt ad

81. szám. A Biharszentandrás, Ujpalota, Köröstarján, Körösgyéres, Körösszeg, Vizesgyán községekben elszórtan élő reformátusok lelki gondozása végett

közgyűlésünk „Nagyvárad-őssi missziói kör“ néven új missziói kört szervez, melynek központja Nagyvárad-őssi, szórványai pedig Biharszentandrás, Ujpalota, Köröstarján, Körösgyéres, Körösszeg, Vizesgyán ;

erről a bihari egyházmegyét értesíti ;
a közalapi bizottságot pedig felhívja, hogy a jövő évi költségelőirányzat során e missziói kör segélyezését is tervbe vegye.

82. szám. Karánsebes lelkészlak és imaház építésére segélyért folyamodik.

Közgyűlésünk e kérvényt kiadja az egyházkerületi elnökségnek azzal, hogy

keresse meg utját-módját, hogy az egyház-
község megfelelő segélyhez jusson.

83. szám. A turterebesi egyház lelkészlak renová-
lására 8,000 lei segélyt kér.

Közgyűlésünk már a püspöki jelentés-
ből sajnálattal értesült arról, hogy Tur-
terebes külső állapota szomorú képet
nyújt; templomának tornyán maholnap
nem lesz zsindely, a lelkészlakás lakha-
tatlan, tekintettel arra, hogy a közalap
pénztárából még a missziói egyházak ré-
szére sem tud elegendő segélyt nyújtani,
folyamodó egyházközségnek segélyt nem
adhat, hanem felhívja figyelmét a Püspök
ur által is ajánlott ama megoldási módo-
zatra, hogy indítson gyűjtést az egyház
kerületben.

84. szám. A nagyszalontai e. m. Csermőt segélyre
ajánlván,

közgyűlésünk Csermőt a Baldácsy-
alapból segélyezi.

85. szám. A bánási egyházm. felterjeszti Lippa
kérését, amelyben a súlyos körülmények között élő egy-
ház 18.000 lei segélyt kér.

Közgyűlésünk Lippa részére a Bal-
dácsy-alapítványból juttat segélyt, emellett
azonban fölkéri az elnökséget, hogy ke-
resse meg annak utját-módját, hogy ez az
egyházközség valamely forrásból oly mérvű
segélyt nyerhessen, amellyel fennmaradása
biztosítható.

86. szám. A Tiszántuli Egyházkerület gazdasági hivatala 1934 május 1-ről értesíti kerületünket, hogy a Baldácsy-alapítványból az 1933. évre egyházkerületünket 731 P. 20 fillér illeti meg.

Tudomásul szolgál.

87. szám. Az esperesi kar felterjesztése szerint a Baldácsy-alapítványból mintegy 30.000 lei áll kerületünk rendelkezésére az 1934. évben. Javasolja az esperesi kar, hogy azok az özvegyek, akik a közelebbi években a Baldácsy-alapból nyertek segítyt, a 3% os járulékból segélyeztessenek, a Baldácsy-alapot pedig a lelkész árvák és szegény egyházak segélyezésére fordítsa a kerület.

Az esperesi kar előterjesztésére a Baldácsy-alapítványból közgyűlésünk az 1934. évre a következő segélyeket szavazza meg:

Simon Ilona	2.000
Végh Emma	2.000
Igazfalva tűzbiztosítási díj	2.818
Bégamonostor tűzbizt. díj	156
Orsova missziói célokra	2.000
Nagykakucs építkezés és tűzdíj	1.199
Váradless járulékok és tűzdíj	1.350
Érkeserü tűzdíj	1.056
Atya járulékaira	1.000
Nagytarna járulékaira	500
Kisbábony iskolai padokra	1.000
Nagybocskó tűzdíj	182
Turterebes járulékaira	1.000
Szatmárpálfalva iskolai padok és tűzdíj	2.221
Dobrácsapáti tűzdíj	675
Hirip járulékaira	500
Tamásvárálja kamatokra	500
Csomaköz tűzdíj	5.152
Mezőpetri „	52
Csermő missziói segély	1.500
Magyarcséke tűzdíj	528

Összesen : 27.389

A segélyek kiosztása után fennmaradó összeg az 1935. évre vitetik át.

88. szám. Az esperesi kar javaslatára az egyházkerületi közgyűlés kimondja, hogy

1. minden egyházközség tartozik beszerezni a konformándusok anyakönyvét, amelyet a lelkészi hivatalok a többi anyakönyvekkel együtt a fennálló szabályzatoknak megfelelően vezessenek és gondozzanak.

2. Megbizzza Püspök urat, hogy a megfelelő nyomtatványokat készíttesse el és az egyházkerületi iratterjesztés útján hozassa forgalomba.

89. szám. Az esperesi kar felterjesztése alapján, több sajnálatos eseménytől indítva

egyházkerületi közgyűlésünk kötelezi a lelkipásztorokat, hogy az állami ünnepeket az istentiszteleti rendtartáshoz kiadott Utasítás szerint végezzék. Az Utasításban közölt alkalmi imádságokat mindig könyvből olvassák s ez istentiszteletek alkalmával csakis templomi énekeskönyvünkben található dallamokat és énekeket énekeltessenek.

90. szám. Olvastatik Nagy Sándornak a nagykárolyi egyházmegye érdemes gondnokának a Püspök urhoz beadott s az egyházkerületi közgyűlés elé terjeszteni kért következő indítványa: „Egyházkerületi közgyűlés elrendeli, hogy minden egyházközség készítse el 3 példányban pontos leltárát azon birtokában levő ingó tárgyaknak, amelyek 1867-nél régebbi időkből származnak s melyek művészeti, illetve történelmi beccsel bírnak.

Terjedjen ki a leltár a következőkre: Urasztali és keresztelő kannák, edények, kelyhek, terítő, himzések, harangok, műértékkel bíró templompadok, Urasztalok, elmozditható faragványok, szószékek, szekrények, szarkofágok, sírkövek, 1711-nél régebbi kiadású bibliák, zsoltárok, egyéb kövek, 1850-nél régebbi okiratok stb.

A leltárban irassék körül szabatosan az illető tárgy, különösképpen feltüntetve például a kelyhen esetleg olvasható, egykoru bármely nyelvű felírás. A tárgy alakját, formáját, nagyságát lehetőleg rajzban is szemléltetve. Ha megállapítható, jelzendő, melyik tárgy kitől származik. Az okiratok kelte, rövid tartalma, aláírása, pecsétje ismertessék stb.

A három példányban ily módon elkészített leltárból egy példány visszamarad az egyház irattárában, két példány pedig felterjesztendő az esperesi hivatalhoz. Az esperesi hivatalok az egyik példányt az egyházmegyei irattárban elhelyezik, a másikat felterjesztik a püspöki hivatalhoz, ahol azok a kerületi irattár részére őriztetnek meg és tartatnak nyilván.

Megkeresi közgyűlésünk hasonló határozathozatal céljából, a testvér erdélyi egyházkerületet is azzal, hogy a két kerület kérje fel a Károlyi Gáspár Irodalmi Társaságot arra, hogy amint az adatgyűjtés mindkét kerületben befejeztetvén, véget ért, az így összegyűjtött és rendelkezésre bocsátandó adatokat tudományos szempontból dolgozza fel, egy kiadványba foglalva, összesítve adja ki és kiadványi árban küldje meg azokat minden egyházközségnek a két kerületben.

Egyházkerületünk közgyűlése a beadvány szerzőjének nagy egyházszerepre, kiváló gondosságra és művészi érzésre valló munkájáért hálás köszönetét fejezi ki. A beadvány keretében tett indítványt egész terjedelmében elfogadja és határozat erőre emeli.

91. szám. Előadó a következőkben ismerteti a bihari kitérések ügyét: Az 1932. év február 19-én a bihari

egyházköztségben nagyobb arányu kitérésí mozgalom indult meg. Két hét alatt 118 egyháztág jelentette be az egyházból való kitérését. A kitértek eleinte felekezeten kívül maradtak, később egy részök az unitárius egyházban keresett elhelyezkedést. A mult évi május 23-iki egyházkerületi közgyűlés püspöki jelentés alapján foglalkozván e sajnálatos ügygel, 16—8. sz. alatt elhatározta, hogy a bihari egyházköztségben uralkodó áldatlan állapotok bevizsgálása s a kitérőknek jobb belátásra bírása szempontjából bizottságot küld Biharra. 1933. év július 2-án a bizottság ki is szállott a helyszínére s ott lelkész emlékirata s a presbitérium és egyházkerületi közgyűlés tagjaival való beható tanácskozása után megállapította, hogy a kilépés okául a következő körülmények szolgáltak: 1. A kitérteknek lelkésszel való ellenséges viszonya. 2. A szélsőséges elemeknek egyháziatlan magatartása. 3. Az egyházi teher alól való menekülés lehetőségével való félrevezetés. A rendelkezésre álló adatok alapján azt is megállapította a bizottság, hogy a 118 egyháztágból időközben a református egyházba visszatért 21, unitáriussá lett 28 felnőtt egyháztág s hogy az unitáriusok létszáma a családtagok hozzászámításával 46 lélek. Bizottság javasolta, hogy a bihari gyülekezetben a szomszédos lelkészek és a belmissziói titkár bevonásával s hathatós iratterjesztéssel ellenpropaganda induljon meg, ami az esperesi hivatal intézkedésére meg is történt. Ujabb kitérésí esetek nem fordultak elő. Az unitárius egyház azonban, — melynek vezetősége előtt a Főtiszteletű Püspök úr a kitérés alantás indokait feltárta, — nemcsak hogy szívesen fogadta az egyházunkból kitértek belépési hajlandóságát, hanem mindent elkövet, hogy lábát Biharon és környékén megvesse. Több ízben prédikátort küldött Biharra, sőt a f. év március havának 12-ik napján egy segédlelkészt iktatott be a bihar nagyváradi unitárius missziói lelkészségbe. A bihari egyházmegye közgyűlése esperes jelentése alapján foglalkozván a sajnálatos ügygel, 12—8. sz. alatt egyfelől jóváhagyólag tudomásul vette esperesnek a mozgalom ellensúlyozására tett intézkedéseit, másfelől elkötelezte a bihari lelkészt, hogy fokozott mértékben munkálkodjék a vallásos hit mélyítésén és a ref. öntu-

dat felébresztésén, továbbá, hogy az unitáriusok minden megmozdulásáról s a mozgalom minden mozzanatáról hetenként tegyen jelentést az esperesi hivatalnak. A jelentések újabb aggasztó momentumokról nem számolnak be s ilyeneket a május 12-iki generális püspöki vizitáció sem állapított meg.

Egyházkerületünk közgyűlése a kiküldött bizottság jelentése s az azóta kialakult tények alapján sajnálattal állapítja meg, hogy a nagymultu bihari egyházközségben a bizottság jelentésében feltárt hármaskörből aggasztó bomlási folyamat indult meg, amely bár rövid két hét alatt holtpontra jutott, mégis veszedelmet rejt magában, mert a zavarosban halászni szerető unitárius egyház, bár vezetősége a Püspök úr információja folytán értesült a kitérés valódi okairól, a protestáns szolidaritást megtagadva, az elégedetlenek hívására lélekhalászó munkához kezdett s megtévesztő szó és sajtó propagandával nemcsak a már kitértek, de az egyházban bent levők elégedetlenségét is egyház-alakító célra akarja kihasználni. Egyházkerületünk közgyűlése megállapítja, hogy a kitérésnek komoly lelki motivumai nincsenek, éppen ezért nem adja fel azt a reménységet, hogy a kitértek egyrészében a jó belátás még felülkerekedik s ref. egyházunkba többen visszatérnek. Hogy ez megtörténhessék, utasítja bihari lelkészt, hogy a hivek gondozására fokozottan törekedjék s a legnagyobb prudenciával, megértéssel, szeretettel és megbocsátással bánjon hiveivel, közöttük a kitértekkel is, hogy az ő személye ne legyen gátja a lelkek egyházunk felé való visszafordulásának. Esperes tett intézkedéseit jóváhagyó tudomásul veszi, egyben felhívja, hogy a jövőben is a legéberebb figyelemmel kísérje a bihari ese-

ményeket s a szükséges segítség megadásával mindig siessen segítségére a sok bajjal küzködő s immár bomlással fenyegetett bihari gyülekezetnek.

92. szám. A bihari egyházm. közgyűlése 14—1934. sz. határozatában bejelenti, az egyházmegyei lelkészértekezletnek az egyházi törvény értelmében történt megalakítását, annak az egyházmegye részéről való jóváhagyását s egyben az egyházkerületi közgyűlés jóváhagyását is kéri.

Egyházkerületünk közgyűlése a bihari egyházmegye lelkészértekezletének törvényes megalakulását a maga részéről is jóváhagyó tudomásul veszi.

93. szám. Az érmelléki egyházmegye közgyűlése 12—d—1934. szám alatt tárgyalta Boruzs Lajos vedresábrányi lelkésznek *Ref. Lelkészek Országos Segélyegyesületének* felállítására vonatkozó indítványát, mely a *Református Öröllő* f. évi 5-ik számában jelent meg. Az indítványt egyhangu lelkesedéssel elfogadta s elhatározta, hogy a *Relose* intézményének megvalósítása érdekében felterjesztéssel él az egyházkerületi közgyűléshez, hogy az ügyben a zsinaton történjenek meg a kívánatos intézkedések.

Egyházkerületünk közgyűlése mielőtt e tárgyban határozna, az ügyet alaposabb megvitatása céljából az egyházmegye lelkészértekezletére és közgyűlésére elé utalja.

94. szám. Az érmelléki egyházmegye közgyűlése 57—1934. sz. határozatával elhatározta, hogy Boruzs Lajos vedresábrányi lelkész indítványának részbeni elfogadásával az egyházmegye területén lelkeszi önszegélyző kört alkot. A kör minden lelkész tagja havi 50 Leit fizet

államsegélyből a segélyezés céljára, melyet esperes az egyházmegyei közpénztárba utal. A segélyosztás negyedévenként történik, összege circa 4500 Lei lesz s a segélyezendő személyt egy, az esperes elnöklete alatt üléselő négytagu bizottság választja ki a kérelmezők közül. Határozatának tudomásul vételét kéri az egyházkerületi közgyűléstől.

Egyházkerületünk közgyűlése az önszegélyző kör megalakulását tudomásul veszi, az államsegélyből való levonást azonban csak az esetben engedélyezi, ha az egyházmegyének minden lelkésze erre személy szerint meghatalmazást ad az egyházmegye pénztárosának.

95. szám. A nagybányai egyházmegye közgyűlése 98—1933. sz. határozatában arra kéri az egyházkerületi közgyűlést, hogy a kerület egyetlen fiu középiskolája, a szatmári református főgimnázium érdekében, melynek fentartása egyetemes egyházi érdek, intézzen felhívást az egyházkerület valamennyi presbiteriumához és lelkipásztorához és hívja fel őket a fenntartói testületbe való belépésre. Küldjön kötelező nyilatkozatot mindezek részére s hívja fel a lelkészeket, hogy havi 25 lei részletekben is törleszthetik az évi 300 leies fenntartói díjat, az egyházkerületi hivatal pedig utasítsa, hogy a belépő lelkészekről nyert felhatalmazás alapján a 25 leies havi részleteket a lelkészi államsegélyből vonja le.

Egyházkerületünk közgyűlése, amely a szatmári ref. főgimnázium anyagi megsegítése érdekében már eddig is minden tőle telhetől elkövetett, a nagybányai egyházmegye fenti határozatában foglalt kérésére, ismétellen felhívja a lelkészi kart és a gyülekezetek presbiteriumait, a fenntartói testületbe való belépésre. Tekintettel azonban az egyházközségek, de különösen a lelkészi kar anyagi helyzetének nagyfoku le-

romlására, a fenntartói testületbe való belépésnél elkötelezést nem alkalmazhat, az önként belépő lelkészekről nyert felhatalmazás alapján azonban, a havi fenntartói részletek levonására az egyházkerületi pénztárnak a szükséges utasítást készséggel megadja.

96. szám. A nagykarolyi egyházmegye közgyűlése 24—1934. sz. határozatával elhatározta, hogy a földjeitől és lelkészi államsegélyétől megfosztott csomaközi anyaegyházközséget az É. T. I. törv. c. 56. § a alapján társ-egyházközségként, a berei egyházközséghez csatolja. A társításhoz az egyházkerületi közgyűlés jóváhagyását kéri azzal, hogy az egyházmegye közgyűlése a külön templom és külön presbytérium megtartása mellett gondoskodni fog a társítandó egyházközségek jogviszonyának rendezéséről. A szükséges intézkedések megtételére esperest felkéri, a társítandó egyházközségeket pedig felhívja, hogy az egyházmegye határozata szerint járjanak el s hogy 1935 január 1-től a társegyházközségekre vonatkozó egyházi törvény paragrafusok lesznek jogviszonyuk, alkotmányuk és szervezetük tekintetében irányadók.

Egyházkerületünk közgyűlése tekintettel arra, hogy a csomaközi anyaegyházközség presbytériuma a folyó évi kanonika vizitáció alkalmából az egyházmegyei közgyűlés határozata után az egyházmegye esperese előtt kifejezésre juttatta, hogy az egyházközség anyaegyházi jellegéhez továbbra is ragaszkodni kíván s a annak fenntarthatásáért minden tőle telhető anyagi áldozatot meghozni hajlandó, tekintettel továbbá arra a dicséretes tényre, hogy az egyházközség áldozatkészségét már eddig is dokumentálta, mert az egyházi épületek nagyrészt anyagi erejét meghaladó áldozattal rendbe hozta, az egy-

házmegyei közgyűlés vonatkozó határozatát egyelőre nem hagyja jóvá, hanem egy évi haladékos ad a csomaközi egyházközségnek, hogy az önállósághoz ragaszkodó akaratának további beszédes tettekkel is kifejezést adhasson vagy, amennyiben erre nem képes, maga is belássa a társulás szükségességét s maga is kérje annak mielőbbi megvalósítását.

97. szám. A nagyszalontai egyházmegye 29—1934. sz. határozatában foglalt felterjesztése folytán az egyházkerületi közgyűlés elé került erőszakos kitérítési akció ügyében, minthogy a törvényszéki gyámhatóság a kiskorúak panaszolt áttérítéséhez nem járult hozzá,

a határozat hozatal és az eljárás tárgyátlan.

98. szám. A belmissziói előadó jelelítését tudomásul véve, egyházker. közgyűlésünk a következőket határozza :

1. A *vasárnapi iskolára* nézve felhívja a lelkészeket, hogy azokban a gyülekezetekben, melyekben a növendékek nagyobb számban vannak és kiket nem érnek rá vasárnap több csoportban foglalkoztatni és ahol lelkészeknek nincs munkatársa, ott osszák be az egyik csoportot a szabad csütörtök délutánra, mivel nem az a fontos, hogy a gyermekekkel vasárnap foglalkozzanak, hanem, hogy vasárnapi iskola-módszerrel és egyáltalában foglalkozzanak, ez esetben a vas. isk. nevet felcserélhetik a bibliai iskola nevével.

2. Kötelezi azokat a lelkipásztorokat és presbilériumokat, kiknek gyülekezetében az *ifjusági munkát* sem az Ifj. Ker,

Egyesületben, sem a Leányszövetségben, sem bibliakörben nem kezdték meg, hogy ezt az egyházunk jövőjére nézve életkérdést jelentő belmissziói munkát az őszi gyűl. munkaidő beálltával haladéktalanul megkezdjék, ha másokból nem is, legalább a most konfirmáltakból a bibliaköröket feltétlenül megszervezzék és erről az esperesi hivataloknak nov. 1-ig tegyenek jelentést. Amennyiben a határozatnak nem tennének eleget, felhívja az espereseket, hogy haladéktalanul indítsák meg ellenük az eljárást.

Mivel az ifjúságot nagyobb veszedelem, más világnézetek hódítása révén főleg a városokban fenyegeti és mivel a falusi ifjúság egyrésze a városokba húzódik, viszont a városokban feltalálni sokszor alig lehet, kötelezi közgyűlésünk a falusi Ker. Egyesületek, Leányszövetségek, illetve Bibliakörök vezetőit és presbitériumokat, hogy a városba távozottak neveit ottani címükkel együtt közöljék a lelkészi hivatal útján a városi illetékes egyesülettel.

Felhívja a lelkészeket, hogy ahol az ifj. munka a bibliakörökben eléggé megerősödött, mielőbb szervezzék át az ügyrend szerint Ifj. Ker. Egyesületté, illetve Leányszövetséggé.

Örömmel értesül közgyűlésünk úgy a nagybányai és nagyszalontai egyházmegyei leánykonferencia áldásos hatásáról s az azokon közreműködött előadónak elismerését és köszönetét fejezi ki.

3. *A nőszövetségek* működésére nézve megújítja és fenntartja közgyűlésünk múlt évi 77-es határozatát.

Sajnálattal veszi tudomásul, hogy az egyházker. nőszövetség eddigi elnöknője: Csernák Béláné urasszony e tisztségéről

a múlt évben lemondott s nagy buzgó-
sággal kifejtett áldásos munkásságáért el-
ismerését és köszönetét fejezi ki. A he-
lyébe megválasztott új elnöknő: Uray Je-
nőné urasszony munkásságára Isten áldá-
sát kéri. Örömmel veszi tudomásul, hogy
a ker. nösszöv. közgyűlés felkérte és meg-
bizta Ajtay Béláné és özv. Szaplóczay
Bertalanné urnőket, hogy az előbbi a há-
rom déli, az utóbbi a három északi egy-
házmegyében a nösszövetségi munka irá-
nyításában egyházmegyei konferenciákon
működjenek közre. Az ezzel kapcsolatos
kiadásait az egyházker. pénztárból a
belm.-alap terhére folyósítja. Felhívja az
egyes nösszövetségeket, hogy irányító és
segítő munkásságukat a lehetőség szerint
vegyék igénybe, kérjék fel körüli konferen-
ciákon közreműködésre, amely esemben
költségeik fedezéséről is gondoskodjanak.

Felhívja az egyházm. nösszövetsége-
ket, hogy — ahol még nem tették, —
egyházm. közgyűléseiket konferenciával
egybekötve mielőbb tartsák meg és erre
a fentnevezett urnőket kérjék fel az egy-
házkerületi nösszöv. elnöknő ulján.

Az esperesi hivatalokat pedig felhívja,
hogy a szükséges intézkedések megtételé-
vel legyenek segítségére az egyházmegyei
nösszöv. elnöknőknek.

4. Püspök úrnak a *férfiszövetségek*
megalakítására kiadott rendeletét magáévá
teszi és teljes hatályában megisméli. Köz-
gyűlésünk kötelezi a lekipásztorokat és
presbytereket, hogy a Püspök úr rende-
lete szerint megalakított férfiszövetségek-
ben a komoly munkát a legnagyobb lelki-
ismeretességgel kezdjék meg, illetve foly-
tassák, hogy így a férfiak evangélizálásá-
val is tegyék mélyebbé a gyülekezetek
hitéletét. Az esperesi hivatalokat pedig fel-

hívja, hogy az egyházmegyei férfiszövetségeket a legközelebbi egyházmegyei közgyűlés alkalmával alakítsák meg, hogy így a ker. férfiszövetség a jövő évi egyházkerületi közgyűlés alkalmával megalakítható legyen.

5. Az egyházkerületi *belmissziói titkár* jelentése, valamint az ezzel összefüggő tapasztalatok alapján örömmel állapítja meg közgyűlésünk, hogy ennek a tisztségnek megszervezése meghozta a kívánt áldásos eredményt s Kiss Bertalan titkárnak buzgó és fáradhatatlan tevékenységéért elismerését nyilvánítja.

Ugyancsak az ő jelentése alapján nyomatékosan figyelmébe ajánlja a lelkipásztoroknak és az összes hivatalosoknak, hogy a belmissziói munkát ne időszerű és ne csak ideig tartó mozgalomnak tekintsék, hanem mint az egyház legsajátosabb, egyenesen lényegéből folyó lelkigondozást teljesítsék. Éberrel vigyázzanak azért, hogy ne üres kereteket szervezzenek, sőt ne is csak egyesületi életet éljenek, hanem mindig személyes lelki nevelésre és ápolásra törekedjenek, amikor az egyes alakulatok csak alkalomul és eszközüül szolgáljanak. Ezért erre az önmaguk állandó lelki és módszerei képezésével és rábizottakért való felelőségük tudatában lelkiismeretesen készüljenek.

6. Megdöbbenéssel értesül e helyen is közgyűlésünk azokról az *akadályokról*, melyeket az egyes helyi hatóságok, legelőször a csendőrök gördítenek a már szépen megindult belmissziói munkák elé, midőn az egyes szövetségek, ifjúsági egyesületek összejövetelét, sőt énekkarok próbaóráit, vallásos estélyeket betiltják, a már összegyűlt híveket azonnali szétoszlásra szólítják fel. Elkeseredéssel hallja

ugyancsak ezekkel kapcsolatban azt is, hogy ezek ellen a felsőbb hatóságoknál, (csendőrparancsnokság, főszolgabíró, prefektus), legtöbbször hiába keresnek orvoslást. Felhívja és figyelmezteti közgyűlésünk azért a lelkészeket, hogy elsősorban egyéni magatartásukkal igyekezzenek a hatóságokkal olyan viszonyt létesíteni, melyben munkásságuk zavartalan folytatását biztosítsák, ahol pedig ez egyáltalán lehetetlen, minden összejövetelt mindaddig, míg a téli időjárás ezt meg nem akadályozza, a templomban tartsanak meg. Egyebekben utasítja a lelkészeket és presbyteriumokat, hogy a püspöki jelentéssel kapcsolatos 30. sz. határozat szerint járjanak el.

99. szám. Megelégedéssel veszi tudomásul közgyűlésünk, hogy

a lelki ügyekkel foglalkozó presbiteri gyűlések jegyzőkönyveit minden egyházmegye esperesi hivatala betérjesztette. Mivel azonban egyes egyházakból még mindig hiányoznak, felhívja az esperesi hivatalokat, hogy az elmaradtaknak okt. 1-ig betérjesztésére szólítsák fel a késedelmes lelkészi hivatalokat. A jövőben pedig a beérkezett jegyzőkönyveket tegyék át az egyházm. belm. előadókhöz, kik a maguk összesítő és esetleg véleményes jelentésével a püspöki hivatalhoz, illetve az egyházker. belm. előadóhoz küldjék.

100. szám. Az érmelléki és nagybányai egyházmegye felterjesztést intéznek az egyházker. közgyűléshez, hogy az egyházfegyelmi rendszabály mielőbbi megalkotása végelt a zsinatnál tegye meg a szükséges lé-

péseket azzal, hogy a vegyesházasságban élő és reverzálist adó református vallású szülőknek az úri szentvacsorától való eltartását vegye be a megalkotandó egyházfegyelmi törvénybe, illetve a nagybányai egyházm. lelkészértekezlet idevonatkozó előterjesztését az elfogadott előadó javaslattal együtt a zsinat illetékes szakbizottságához juttassa el.

Egyházker. közgyűlésünk szükségesnek látja az egyházfegyelemnek egyházunk kebelében mielőbbi visszaállítását. Elhatározza, hogy addig is, míg a zsinat az erre vonatkozó törvényekkel elkészülhetne, megalkotja a maga egyházfegyelmi szabályrendeletét. Ennek kidolgozására bizottságot küld ki, melynek tagjaivá megválasztja az elnökség vezetése mellett Csernák Béla egyházker. főjegyző, Végh József, Arday Aladár esperes, Papp József egyházker. tanácsbíró, dr Nagy Sándor és Pappszász Lajos egyházm. gondnok, dr Harcsár Géza egyházker. ügyész és Debreczeni István egyházker. belm. előadó alyánkfiait azzal a megbizással, hogy tervezetét dec. 31-ig készítse el. Az elkészített javaslatot leteszi az egyházmegyékhez, melyek véleményeiket oly időben terjeszték fel, hogy az a legközelebbi egyházkerületi közgyűlésen tárgyalható legyen.

101. szám. Bihari egyházmegye javasolja, hogy az összes belmissziói egyesületek Alapszabályainak román nyelven kiadását főhatóságunk a Minisztérium által a fő- és alispánoknak, főszolgabíróknak, jegyzőknek és csendőrségeknek küldesse meg, hogy így a hatósági közegek akadályozó förekvései megszűnjenek.

Közgyűlésünk az indítványt nem látja célravezetőnek és felette napi-rendre tér.

102. szám. Az iratterjesztési bizottság jelenti, hogy az 1933. évi 83. sz. közgyűlési határozatán alapuló elnökségi hozzájárulással és Püspök úr személyes részvételével múlt év nov. 6 án ülést tartott, melyben kellő előkészítő munka és megfontolással készített számítások után elhatározta, hogy a „Református Jövő“ című ifj. lapot december 3., azaz advent első vasárnapjától kezdődőleg, kéthetenként 16 oldal terjedelemben megjelenő családi lappá alakítja át, a lap szerkesztésével és kiadásával az eddigi szerkesztőt, Kiss Bertalan egyházkerületi belm. titkárt bízta meg, felhatalmazva, hogy az általa előterjesztett költségvetésben előirányzott összeggel adminisztrációs ügyekben segítséget alkalmazzon. A főszerkesztői irányítással Debreczeni István egyházkerületi belm. előadót s a kiadóhivatal felügyeletével Csernák Béla egyházkerületi főjegyző, iratterjesztési bizottsági elnököt bízta meg. Az egyházker. Elnökséget felkérte, hogy a lap ilyen megindításához járuljon hozzá, a Kálvin-nyomdával kösse meg az egyességet és a meginduláshoz szükséges összeggel a sajtó-alapból segítse. Kiss Bertalan, mint szerkesztő kijelentette, hogy a magarészéről honoráriumra nem reflektál és munkatársait is úgy igyekszik összeválogatni, hogy azok díjazása, legalább, míg a lap megerősödik, elkerülhető legyen. A Ref. Jövő e határozat és az Elnökség hozzájárulása alapján advent első vasárnapján meg is jelent, csakhamar közkedveltségre tett szert és ma már 8000 példányban jelenik meg. Munkatársai, mint rovatvezetők a szerkesztőkön kívül: Peleskey Sándor, Arday Aladár, Bokor Sándor, Ajtay Béláné, Szaplónczay Bertalanné, Streleczyk Sándor és Papp Lajos.

Közgyűlésünk a legnagyobb örömmel veszi tudomásul a Református Jövő családi lap megindítását, minden reményt felülmuló elterjedését. A szerkesztőknek és munkatársaknak önzellen és értékes munkásságukért elismerését és hálás köszönetét fejezi ki és e munkásságukat továbbra is bizalommal kéri. Mivel felmerült az a kívánság, hogy legalább a téli hó-

napokban ne kéthetenként, hanem hetenként jelenjék meg, felhatalmazza az Elnökséget és az iratterjesztési bizottságot, hogy amikor és amennyiben ezt feltétlenül szükségesnek és célravezetőnek látja, e tekintetben intézkedjék.

103. szám. Debreczeni István az iratterjesztési bizottság elnöki tisztségéről lemond.

Közgyűlésünk helyette Kursinszky Kálmán egyházkerületi tanügyi tanácsost választja meg.

104. szám. Olvasatott iratterjesztési bizottságunk jelentése kiadványainkról, valamint a raktár állapotáról és az iratterjesztés mérlegéről. (2794—1934)

a) Egyházkerületi közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi;

b) megbizva az iratterjesztési bizottság elnökét, hogy református multunkból vett elbeszélés megírására Lei 300 pályadíj kitűzésével pályázatot hirdessen s eredményes pályázat esetén löbb alkalmas művel is részesíthessen pályadíjban, biztosítva a szerzőknek 2. ezer példánytól kezdve 10% utólagosan esedékes szerzői tiszteletdíjat is.

c) Felhatalmazza az iratterjesztési bizottság elnökét, hogy kolportör szolgálat megszervezésére szükséges intézkedéseket tegye meg.

105. szám. Olvasatolt a tankönyvkiadó bizottság működéséről és az egyesített tankönyv és vallástani énekeskönyv számla állapotáról szóló jelentés.

Tankönyvkiadó bizottságunk kölcsön igénybevétele

s a költségeloirányzat túllépése nélkül lebonyolította az ABC-és könyv kiadását a 61-a-b-1934 sz. ek. közgyűlési határozat szerint. Nem gondoskodhatott azonban az elemi iskolai tankönyvekkel való fokozatos ellátásáról, bár a II. o. tankönyv megírására komoly ajánlat érkezett be, s pályázat meghirdetése is sikerrel kecsegtetett, mert az elnökség nem volt abban a helyzetben, hogy u. a. határozat c) pontja alapján a felelősséget vállalhassa, főként az elemi iskolai jelentésben vázolt iskolai helyzet miatt.

Ezért a II. osztályból fölfelé az 1934—35. évben is idegen kiadók tankönyveit kell igénybe vennünk.

A vallástani kézikönyvek közül az I, II, III, VI. osztályosokból kell új kiadást készítenünk.

A nagybetűs hangjegyes énekeskönyv forgalmában az év első öt hónapjában bizonyos fellendülés volt észlelhető. Amennyiben ez a föllendülés tartósnak mutatkozik, s a jelenleg 45.000 leu törlesztéssel 285.000 leura csökkent tartozásra sikerülne újabb számottevő részletet törleszteni, az 1934 dec. 31-iki raktárvizsgálat alkalmával mutatóhoz képest szó lehetne a zsolttárak árának újabb leszállításáról. Ebből a célból meg esetleges igénylőknek egész olcsó zsolttárakkal való ellátása céljából szükséges volna a cca 6000 drb. kruda zsolttár felhajtogatása szakértő könyvkötő által, amely munkálattal egyrészt a raktár könnyebben kezelhetővé és ellenőrizhetővé válik, másrészt a költség a kötések alkalmával 90%-ban megtérül. A munkálat díja cca 10,000 leit lenne ki.

A tankönyv és énekeskönyv számla dec. 30-án, csaknem 1 millió értékű aktiva mellett 85,000 leinyi fizta vagyont tüntetett föl, ami fizta nyereségnek csak abban az esetben tekinthető, ha a fennálló kölcsönt 8 év alatt törleszteni tényleg sikerül is.

a) Egyházkerületi közgyűlésünk a tankönyvkiadó bizottság működéséről szóló jelentést tudomásul veszi.

b) Felhatalmazza az elnökséget, hogy az I, II, III, IV. osztályos vallástani kézikönyvekből a mutatóhoz szükségeslethez

képest új kiadást rendezzen és az ehhez szükséges kölcsönt igénybe vehesse.

c) Utasítja a vallástani énekeskönyv raktárkezelőjét, hogy a zoltár kruda készletet cca 10,000 lei költséggel, szakértő könyvkötővel hajlogattassák fel és a hibátlan példányokat állittassák össze, az így megmaradó selejtes példányokat olcsó kötésben az elnökség által megszabandó, de a rendes árnál legfeljebb 50 %-kal kisebb árban hozzák forgalomba.

d) Felhatalmazza az elnökséget, hogy a zoltárok kedvezőbben alakuló forgalmához képest, ha a f. évvégi raktárvizsgálat eredménye azt megengedi, a hangjegyes énekeskönyvek árát legfeljebb 15 %-kal szállítsa le.

106. szám. Jelentése a Segélyosztó Bizottság működéséről. Segélyosztó bizottságunk ez évben is a rendelkezésre álló összegek keretén belül és a vonatkozó egyházkerületi határozatok figyelembe vételével gondoskodott a teologusok; a tanítók és tanítójelöltek segélyezéséről, valamint a még segélyben részesülő tanárjelöltekről.

Ez utóbbiak segélyezése ez iskolai évben végleg megszűnik.

Egyházkerületi közgyűlésünk a Segélyosztó Bizottság működéséről szóló jelentést tudomásul veszi.

107. szám. Jelentés Béres Károly bizományi raktáráról.

A bizományi raktárban csak az egyházkerület iskoláinál kötelezőleg elrendelt nyomtatványok találhatóak, amelyekért járó pauszösszeget, 3.500 leit bizományos a folyó tanévre befizetett.

A teljesen kifogyott kisbetűs hangjegyes énekes-

könyvek után járó egyh. ker. jutalék teljes kiegyenlítést nyert.

A bizományi raktárban lévő iskolai nyomtatványok átcserelése saját szerkesztésű nyomtatványokra folyamatban van s a bizományos a kifogyott nyomtatványokból új kiadást csak a püspöki hivatalnál előzetesen bemutatott korrektúra alapján rendez.

Ezen nyomtatványok saját kezelésbe vételét késlelteti az a körülmény, hogy a készülő elemi iskolai reform miatt erre a célra nagyobb befektetést eszközölni nem lehet.

Egyházkerületi közgyűlésünk a Béres Károly bizományi raktáráról szóló jelentést tudomásul veszi.

108. szám. Tanügyi Bizottságunk elemi iskoláinknak a vallástani kézikönyveken kívül egyéb kézikönyvekkel leendő ellátására nézve javasolja, hogy hatalmaztassék fel az elnökség, miszerint pályázat hirdetése vagy megbízás útján gondoskodják elemi iskoláinknak tankönyvekkel való fokozatos ellátásáról s ebből a célból a szükséges hitelt igénybe vehesse.

a) Egyh. ker. közgyűlésünk ebben az értelemben határoz.

b) Amíg ezen határozat végrehajtható nem lesz s mindenesetre az 1934—35. tanévre vonatkozólag egyh. ker. közgyűlésünk felhatalmazza az Elnökséget, hogy valamelyik kiadóval leendő megegyezés útján, esetleg a tanítótestületek meghallgatása után, gondoskodják elemi iskoláinknak II—VII. osztályos tankönyvekkel való ellátásáról.

109. szám. A nagyváradi vallástani pótképesítő bizottság elnöke betérjeszti az 1933 június 24-én tartott vizsgálatról szóló jegyzőkönyvet, amely szerint: Balogh

Mária, Bereczki Ilona, Fráter Ida, Handlery Kornélia, Lovász Róza, Nagy Ilona, Pétery Etelka, Székely Jolán, Varga Etelka és Zagyva Róza, összesen 10-en tettek le a vallástani pólképesítő vizsgálatot;

a július 24-iki vizsgálat jegyzőkönyvét, amely szerint Bogáti Mihály tanító

és az augusztus 7-én tartott vizsgálat jegyzőkönyvét, amely szerint Nagy Irma óvónő tett vallástani pólképesítő vizsgálatot. (5090—1933.)

Egyházkerületi közgyűlésünk a vizsgálat eredményét jóváhagyó tudomásul veszi.

110. szám. A bihari egyházmegye 161—1934. és az érmelléki egyházmegye 136—1934. közgyűlési szám alatt javaslatot terjeszt elő a tanítói fizetések kiszolgáltatásának biztosítása tárgyában. (2211—1934.)

Egyházkerületi közgyűlésünk elrendeli, hogy rendes tanítói állások meghirdetése csak a díjlevél szerinti és az egyházkerületi minimumot kielégítő feltételek mellett történhetik, ezért a rendes tanítói pályázatok csak az esperes ellenőrzése után s ennek igazolásául esperesi iktatószámmal ellátva közölhetők.

A helyettes tanítók fizetését az esperesek szabják meg, ennek következtében a pályázati hirdetésnek, ha az helyettes tanítói állásra szól, esperesi iktatószám kíséretében tartalmaznia kell a vonatkozó esperesi intézkedést.

Az így közölt pályázati feltételek alkutárgyává nem lehetők a meghirdetett fizetéscsökkentése céljából s ahol ilyen alku bebizonyosodnék, akár a tanító, akár az egyházközség részéről, a vétkesek ellen a fegyelmi eljárás megindítandó.

Az egyházker. minimum megállapítására nézve a 21-k. 1932 sz. határozata a 1934. költségvetési évre is érvényben marad.

III. szám. A bihari egyházmegye 16—2—1934. és az érmelléki egyházmegye 13—4—1934. sz. a. felterjesztett kérése alapján (2212—1934.)

az egyházkerületi közgyűlés felkéri Püspök urat, hogy a tanítói államsegélyek kérdését tovább is tartsa nyilván s minden kínálkozó alkalommal és eszközzel kísérelje meg az egyházkerület nevében annak megszerzését.

II2. szám. Bihari egyházmegye 16—3—1934. és érmelléki egyházmegye 13—d—1934. sz. felterjesztésére vonatkozólag (2213—1934.)

tanítók románnyelvi vizsgája és románnyelvi tanfolyam ügyében egyházkerületi közgyűlésünk már 32-i, j sz. alatt határozott.

II3. szám. Bihari egyházmegye 16—b—1934. sz. felterjesztése alapján tankönyvek tárgyában

egyházkerületi közgyűlésünk új, nem vallástani kézikönyvek kiadására, valamint a jelenleg használatos tankönyvek kicserélésére vonatkozólag már fennebb 108 sz. a. határozott. (2214—1934.)

A Béres Károly-féle könyvkereskedést a nálunk használatos könyvek raktáron tartására ugyan nem kötelezheti, azonban figyelmét erre felhívja.

Az egyházkerületi tankönyvraktárt kötelezi arra, hogy kézi eladások céljára a nem saját kiadásu tankönyvekből bizományos raktárt tartson.

A tankönyvraktár kezelőjét kötelezi arra, hogy a tankönyvvarusítás idejében, szeptember 10 től október 10-ig az ins-

pekiós szolgálat keretében gondoskodják a délutáni tankönyv kiszolgáltatásáról.

Állandó délutáni szolgálat szervezése jelenleg lehetetlen.

114. szám. Bihari egyházmegye 16—7. sz. határozata alapján (2215—1934.)

egyházkerületi közgyűlésünk felhívja az espereseket, hogy a jogerős egyházi bírósági ítélettel megítélt tanítói fizetés hátralékok behajtásáról az ítélet jogerőre emelkedése után, ha kell, az egyházmegyei ügyész útján, haladéktalanul gondoskodjanak.

115. szám. Bihari egyházmegye 16—8—1935. sz. felterjesztését Foaia Școlară c. lap járátása tárgyában (2216—1934.)

egyházkerületi közgyűlésünk nem teheti magáévá, de az iskolafenntartó egyházak figyelmébe ajánlja az iskolai adminisztráció érdekében ezen — nagy megterhelést nem jelentő — lap járátását.

116. szám. Bihari e. m. 16—10—1934. sz. felterjesztése alapján (2217—1934.)

egyházkerületi közgyűlésünk megbizzza az elnökséget, hogy az állami iskolákba járó gyermekek számára vallástani kézikönyv előkészítéséről megbízás vagy pályázat útján gondoskodják.

Amennyiben egy ilyen vallástani kézikönyv előállítására megfelelő munka beérkeznék, a kiadásra szükséges összegek fedezése céljából felhatalmazza az Elnökséget a szükséges kölcsön felvételére.

117. szám. Bihari e. m. 16—13—1934. sz. határozatára vonatkozólag (2218—1934.)

egyházkerületi közgyűlésünk intézkedés szükségét fennforogni nem látja, mert ezt a kérdést az új egyházi törvény I. t. c. már rendezte.

118. szám. A bihari e. m. 16—14—1934. és az érmelléki tanítóegyesület 1933 aug. 6-án kelt felterjesztését, hogy saját kiadásu könyveink után a tanítói segélyegyesületnek %os részesedést juttasson a tankönyvraktár (2219—1934.)

egyházker. közgyűlésünk fenti 105 sz. határozatának indokolása alapján nem teljesülhet.

119. szám. Bihari e. m. 16—15—1934. sz. a. felterjesztelt tanítói gyámintézeti alapszabályt (2220—1934.)

egyházker. közgyűlésünk jóváhagyja ugyan, azonban ezen egyesület működése nem érintheti akár a jelen közgyűlésen elrendelt, akár a jövőben elrendelendő kötelező egyh. ker. tanítói nyugdíjintézet működését.

120. szám. Bihari e. m. 17—e—1934. sz. felterjesztését szegénygyermekes tankönyvvel, zsolttárral, bibliával való ellátására vonatkozólag (2221—1934.)

egyházkerületi közgyűlésünk magáévá teszi ugyan, de arról csak akkor gondoskodhatik, ha a vonatkozó számla a jelenleg fennálló tartozás letörlesztése után tiszta jövedelmet mutat ki, az így mutatózó tiszta haszon mértékéig.

121. szám. Bihari e. m. 17—h—1934, sz. határozata alapján (2274—1934.)

egyházkerületi közgyűlésünk felkéri Püspök urat, kísérelje meg kieszközölni a miniszteriumnál, hogy a román tannyelvű állami elemi iskolába járó magyar gyermekek heti 2 órában magyar nyelvi oktatásban részesüljenek.

122. szám. A kőszegremelei egyház II. tanítói állásának segélyezését (1511—1934.)

egyházkerületi közgyűlésünk az elnökség hatáskörébe utalja.

123 szám. Az érmelléki e. m. által 13—a—1934. sz. a. felterjesztelt tananyagbeosztást

egyházkerületi közgyűlésünk a többi egyházmegyék tanítói testületének bírálat alá bocsátja. (1909—1934.)

Elvi megjegyzésként hangsúlyozza, hogy a románnyelv tanítása a II. elemi osztályban csak fakultatív lehet, az I. osztályban pedig pedagógiai okokból nem engedhető meg.

124. szám. Érmelléki egyházmegye 13-c—1934 sz. felterjesztésére (1910—1934.)

egyházkerületi közgyűlésünk nem tartja időszerűnek szabályrendelet alkotását az elemi iskolák számára az egyházi törvény vonatkozó fejezetének megalkotása előtt.

A felterjesztésben jelzett bajok orvoslására elrendeli, hogy az egytanítós iskolák tanítója igazgatói címet viseljen, az

állami hatóságokkal szemben igazgató jellegével és kötelezettségeivel járjon el, a lelkes, mint iskolaszéki elnök részére biztosított ellenőrzési és irányítási jog teljes épségben tartásával.

Ez az igazgatói cím nem járhat a díjlevélen és az egyházkerületi minimumon túlmenő fizetési igényekkel.

125. szám. Érmelléki egyházmegye 13-d—1934. sz. felterjesztésére (1911—1934.)

egyházkerületi közgyűlésünk részben már fentebb intézkedett 124 sz. alatt, részben az állami nyugdíjintézetbe való felvétel, a vasuti kedvezmény kérdését most időszerűnek nem tartván, felkéri Püspök urat, hogy ezeket a kérdéseket kísérelje figyelemmel s ha alkalom kínálkozik, ezek rendezését kísérelje meg.

126. szám. Bánsági e.m. felterjeszti Csávos segélykérését. (2176—1934.)

Egyházkerületi közgyűlésünk a kérés kedvező elintézését az elnökségre bizza.

127. szám. Nagyszalontai e.m. 11—1934. sz. határozatával felterjesztést intéz a gyoroki egyház segélyezésére. (1940—1934.)

Egyh. ker. közgyűlésünk a felterjesztést leteszi a Segélyosztó Bizottsághoz további intézkedés végett azzal, hogy az ügyben a lehetőségek mérlegelésével és a kellő indokolás beszerzése után döntsön.

128. szám. Balogh Ferenc nyugalmazott margittai lelkész édesatyja dr Balogh Ferenc debreceni theologiai tanár hagyatékából megmaradt könyveket egyházkerületünknek adományozta, hogy azzal megvesse egy egyházkerületi könyvtár alapját. Dr Balogh Ernő ugyan csak dr Balogh Ferenc fia kórházi főorvos (Ineu, Arad) ezen könyvtár céljaira 2,000 lelt adományozott, ez az összeg egyházkerületi pénztárunkban letétben van. A Pénzügyi bizottság az egyházkerületi határozattól függően a könyvtár fejlesztésére szükséges összeget előirányozta. Az elnökség az ideiglenes könyvtárszabályzatot elkészítette és egyidejűleg bemutatja az egyházkerületi közgyűlésnek. (1456—1934).

a) Egyházkerületi közgyűlésünk elrendeli a „Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület dr Balogh Ferenc könyvtára“ címen egyházkerületi könyvtár szervezését.

b) Balogh Ferenc nyug. lelkész és dr Balogh Ernő kórházi főorvos uraknak adományukért köszönetét fejezi ki.

c) A bemutatott könyvtárkezelési szabályzatot jóváhagyja, annak kihangsúlyozásával, hogy a könyvtár teljesen szakirányúvá fejlesztendő teológiai, filozófiai és pedagógiai irányban, könyv beszerzés csak az elnökség előzetes jóváhagyásával eszközölhető s a szabályzat ideiglenesnek tekintendő, rajta az elnökség a következő egyh. ker. közgyűlésig a szükségessé váló változtatásokat végrehajthatja.

A szabályzat értelmében egyh. ker. közgyűlésünk a könyvtárnak önkéntes adományokkal való gyarapítására egyházkerületünk összes tagjaihoz felhívást intéz.

129. szám. Az elnökség jelenti, hogy tanítói törzskönyv felfektetése nyilvántartás céljából elodázhatatlan szükségletté vált. (6754—1933.)

Egyházkerületi közgyűlésünk elrendeli a tanítói törzskönyv felfektetését, s a bemutatott törzskönyvi lap mintát jóváhagyja.

130. szám. A pósalakni egyház Körös-áradástól tönkretett tanítói földjeinek rendbehozásáig iskolai segílyt kér. (2240—1934.)

Egyh.ker. közgyűlésünk a kérés elintézését az elnökség hatáskörébe utalja.

131. szám. A végvári egyház kérését tanítói tanfolyam rendezése tárgyában (2140—1934.)

egyházkerületi közgyűlésünk 123. sz. alatt már fentebb érdemben elintézte.

132. szám. Kuki Zoltán bihari tanítót az esperes 710—1933. számú leiratával felszólította, hogy három nap alatt kérje szabadságolását és állítson maga helyett működési engedély megszerzésére képes helyettes, mert különben ellene a fegyelmi eljárást megindítja. A tanító ezen esperesi intézkedés ellen az egyházmegyei közgyűléshez felebbezett, egyébként, minthogy az E. T. I. t. c. 166. §. szerint a felebbezésnek halasztó hatálya nincs, az intézkedéshez alkalmazkodott, amint a felebbezésének bevezetéséből kitűnik. Az egyházmegyei közgyűlés a felebbezést 33—1934. sz. határozatával elutasította. Az egyházmegyei elutasító határozat ellen a tanító, mint az a mellékelt iratokból igazolható, a törvényes határidőben az egyházkerületi közgyűléshez felebbezett.

Az ügy elbírálásánál lényeges kérdés az, volt-e az esperes urnak törvényes alapja a felebbezővel szemben fegyelmi eljárást helyezni kilátásba, aki az esperes tanácsa szerint nem gondoskodik a maga helyettesítéséről. Ebben az esetben ugyanis az esperesi intézkedés a felebbező érdekében a felfüggesztés és fegyelmi vizs-

gálat elkerülése végett, helyt adni a felebbezésnek azt jelentené, hogy a felebbező azonnali hatállyal felfüggesztendő és ellene a fegyelmi vizsgálat megindítandó.

Az esperes urnak tényleg joga és oka volt a fegyelmi vizsgálat megindítására, mert a felebbező ellenétbe került a következő állami törvényes intézkedésekkel:

1. A magánoktatási törvény 109. fejeletének 2. bekezdése világosan kimondja, hogy: Azok, akik nem teszik le sikeresen a vizsgálatot, elveszítik a jogot, hogy a magánoktatásban tovább működjenek.

A törvény szerint (109. fejeletének 1. bekezdése) az utolsó határidő 1930. dec. 29. volt. A miniszterium póthatáridőket engedélyezett, az utolsót 1932. ben. Az egyházkerület kérését újabb vizsgaterminus engedélyezése végett a miniszter 152.384—1935. sz. alatt elutasította.

2. A miniszterium 92.951—1933. sz. rendeletében III. rész. 1. bekezdés. kijelenti, hogy: a tanítás megkezdésének napján az egész tanszemélyzetnek rendben kell lennie működési engedélyével.

Már pedig az iratokból, főként a felebbező jelentéséből kétségen kívül megállapítható, hogy román vizsgával nem rendelkezik s azok az indokok, amelyeket felsorol, legfeljebb mulasztásának enyítő körülményei, de magán a tényen nem változtatnak. Az iratokhoz mellékelte miniszteri rendelet másolatából pedig kitűnik, hogy a miniszterium a felebbezőtől az autorizáció megadását kifejezetten megtagadta. De terhelik a felebbezőt a miniszteri rendeletben kifejezett következő mulasztások is: hiányzik a rend, a fegyelem, a helyes igazgatás, a jóakarát iskolai törvényeinkkel szemben. Ezek nem a felebbező testület, hanem a tanítók, közelebbről a felebbező mulasztásai.

Mindezek kimerítik az E. T. V. t. c. 34. §. A 2. alatt fegyelmi vétségként feltüntetett olyan mulasztások ismervét, melyből az iskolának kára származik, amely kár jelen esetben a nyilvánossági jog megtagadása.

Helytelen a felebbező azon állítása, hogy más helyeken hasonló helyzetben levő tanítók akadálytalanul működnek, de ha igaz volna is ez az illetékes hatóságokat terhelő mulasztás, neki mentségül nem szolgálhat.

Helytelenül hivatkozik a felebbező a 28—h—1933. számú határozatra, mert a 3. és 4. bekezdése csak a románul nem tudó, de egyébként a törvényes követelményeknek megfelelő tanítókra vonatkozik.

A felebbezésbe foglalt kérés, hogy az 51—1934. sz. bihari e. m. bírósági ítéletet az egyházkerület változtassa meg, mint közigazgatási ügy nem tárgyalható.

Egyházker. közgyűlésünk Kuki Zoltán felebbezését a 33—1934. bihari e. m. közgyűlési határozat ellen, mint indokolatlant elutasítja. (2327—1934.)

133. szám. A nagyszalontai ref. e.m. 35—1934. kgy. sz. alatt felterjeszti az erdőhegy-kisjenői ref. egyház presbiteriumának 1934 január 16-án kelt 9. sz. határozatát, amelyben bejelenti, hogy Erdőhegy és Kisjenő községek közigazgatásilag egy községgé lettek összeolvasztva és ehez képest az egyházközség a jövőben mint Kisjenői ref. egyházközség fog szerepelni.

Tudomásul szolgál.

134. szám. A nagybányai ref. egyházmegye 51—1933. sz. alatt felterjeszti Ángi Géza és 15 társa felebbezését a vonatkozó iratokkal a kiskolcsi ref. egyház kántortanítója Koós Ferenc fizetéspótlékának ügyében.

A kiskolcsi ref. egyház presbiteriuma 1931 október október 17-én Koós Ferenc kántortanító részére 3000 lei fizetéspótlékot szavazott meg.

Ugyanezen presbitérium 1933 február 19-én 7. sz. alatt újabb határozatot hozott, amely szerint a fizelési pótlékot 1932 szeptember 1-től kezdődőleg beszünteti, de az 1931—32. évre még ki nem fizetett 1933 Leit érintetlenül meghagyja. Ángi Géza és 15 társa e határozat ellen felebbezést terjesztettek elő. Egyházmegyei ügyész indítványozta, hogy felebbezésnek hely adassék, miután a presbitérium azon határozata, amely a fizetéspótlékot megszavazta törvényesen előírt jóváhagyásban

nem részesül, nevezett egyház rossz anyagi helyzetbe jutott, nevezett lanító egyébként is megfelelő javadalommal birt, katonai szolgálatra bevonulván, szolgálatát nem teljesítette és meg nem engedhető módon erőszakolta ki a fizetéspótlékot.

A nagybányai egyházm. közgyűlése 51—1933. sz. határozatával a felebbezést elutasította és a megtámadott határozatot jóváhagyta oly indokolással, hogy noha a fizetési pótlékot megszavazó határozat jóváhagyva tényleg nem lett, de fedezetéről a jóváhagyott költségvetésben gondoskodás történt és a fizetéspótlék megszavazása a felsőbb hatóságok elgondolásai alapján eszközöltetett. Ezen másodfoku határozat ellen Ángi Géza és 15 társa újabb felebbezést terjesztett elő.

Az egyházkerületi közgyűlés a felebbezést elutasítja és a nagybányai egyházmegye közgyűlése 51—1933. sz. határozatát jóváhagyja.

135. szám. A nagybányai ref. egyházmegye 79—1933. sz. a. felterjeszti az erdőszádai leányegyház panaszaát az egyház temetőjében baptisták részéről eszközölt jogtalan temetkezések tárgyában.

Az egyházkerületi közgyűlés felkéri a Főtisztelendő és Méltóságos egyházkerületi Elnökséget, hogy az illetékes megyei prefektushoz intézendő átiratban kérje oly utasítás kibocsátását, mely e villongásra alkalmat adó jogtalanságokat közigazgatási úton megelőzi és megakadályozza és utasítja egyúttal az erdőszádai leányegyházal, hogy amennyiben a közbenjárás eredménytelen maradna, birói úton szerezzen orvoslást.

136. szám. A nagyszalontai ref. egyházmegye 36. kgy. 1934. sz. alatt felterjeszti a belényessonkolyosi ref.

egyházközség 1933 május 28-án kelt 17. sz. presbitériumi határozatát, az egyház 229 négyszögöl kiterjedésű területének vasutépítés céljára leendő álbocsátása tárgyában, 7431 Lei tiszta vételárról.

Az egyházkerületi közgyűlés az 1933 május 28-án kelt 17. sz. presbitériumi határozatot jóváhagyja s felhívja a belényes-sonkolyosi egyházközséget, hogy a vonatkozó okiratot sürgősen terjessze fel és felhatalmazza az egyházkerület elnökségét, hogy azt jóváhagyási záradékkal ellássa.

137. szám. A bihari ref. egyházmegye 36 kgy. 1934. sz. a. felterjeszti a fugyivásárhelyi ref. egyházközség 31—1930. és 18—1934. valamint az egyházközségi közgyűlés 1—1930. sz. határozatait, valamint az ezek alapján Fekete Imre eladóval az 1021. sz. fugyivásárhelyi belétben 310—2, 311—2, 312—2 hrsz. alatt felvett belsőség és 2—1925. legelőilletőségnek 12,500 lei vételáron történt megvételre vonatkozólag megkötött adásvételi szerződést további megerősítése végett.

Az egyházkerületi közgyűlés a vonatkozó határozatokat és azok alapján megkötött adásvételi szerződést jóváhagyja azon helyesbitéssel, hogy a 310—2, 311—2, 312—2 hrsz. ingatlanok fele része képezi vétel tárgyát 514 négyszögöl kiterjedésben és nem az 514 kiterjedésű belsőségek fele része. A szerződés ily értelemben történt kijavítás után látandó el a megfelelő jóváhagyási záradékkal.

138. szám. A nagykárolyi ref. egyházmegye 45. kgy.-1934. sz. alatt felterjeszti a szaniszlói egyházközség presbitériumának 1934 január 27-én kelt 13. sz. határozatát, amellyel a szaniszlói kántorfanitói java-

dalomhoz tartozó bekerített 3 hold homokföldnek 3 hold külső homokföldnek tulajdonjogilag leendő álbocsátása ellenében szőlővel leendő beültetését határozta el.

Az egyházkerületi közgyűlés a nagy-károlyi ref. egyházmegye határozatát megváltoztatja és Szaniszló egyházközség szóbanforgó határozatának jóváhagyását megtagadja, mert a határozat jóváhagyása bizonytalan ellenérték mellett csökkentené a szaniszlói egyházközség lörzsvagyonát.

139. szám. A nagykárolyi ref. egyházmegye 46—1934. sz. a. felterjeszti a géresi ref. egyházközség 1932. nov. 6-án kelt 6. sz. és 1932. dec. 4-én kelt. 4. sz. presbitériumi határozatait a béltekiákosi határban fekvő 269. sz. betélben felvett 3551 és 3552. hrsz. 768. kiterjedésű ingallannak Sajtos Eszter dobosi lakos részére 4,000 leiert történt eladása tárgyában.

Az egyházkerületi közgyűlés a vonatkozó határozatok és azok alapján megkötött ideiglenes szerződés jóváhagyását egyelőre megtagadja azon okból, mert noha a géresi lelkész ápr. 5-én kelt felterjesztése utal arra, hogy a géresi presbitérium elhatározta, hogy az eladott ingatlan helyett 1 kat. hold szántóföldet vásárol, de a vonatkozó határozatok e kötelezettség vállalást, amely a géresi egyház lörzsvagyonának csorbitatlan megtartását biztosítja, nem tartalmazza, az egyházkerületi közgyűlés pedig az elidegenítést csak azon feltétel alatt hagyja jóvá, ha az ingatlan vagyon visszapótlása meghatározott időn belül kötelezően biztosíthatik.

140. szám. A bihari e. m. 409—1934. szám alatt felterjeszti a Biharpüspöki ref. egyházközség presbité-

riumának 41. és egyházközségi közgyűlésének 8. számú 1933 dec. 26 án és 1933. nov. 9-én kelt határozatait 50.000 lei ideiglenes kölcsönnek ingatlan vétel céljára a lelkészi nyugdíjintézetől leendő felvétele tárgyában.

Az egyházkerületi közgyűlés a vonatkozó határozatot megerősíti.

141. szám. A bihari ref. egyházmegye 411—1934. sz. alatt felterjeszti a Biharpüspöki ref. egyházközség 1933 okt. 15-én kelt 36. sz. presbiteri és azzal összevágó ugyanazon napon 6. számú egyházközségi közgyűlési határozatát az egyházközség által Pataki Zoltántól 100.000 lejért megveendő szántó föld vételére,

valamint ugyanezen egyházközség 1933 nov. 9-én kelt 40 sz. presbitériumi és 8. sz. egyházközségi határozatait újabb 10.000 négyszögöl szántó földnek 100.000 lejért leendő megvételére nézve és az ezen határozatok alapján

Pataki Zsigmond, mint eladó és a Biharpüspöki ref. egyházközség mint vevő között a Kísszántó 308. számú tkvben 898. (2. hrsz.) felvett 6 kat. hold 400 négyszögöl kiterjedésű szántó földre vonatkozólag,

nemkülönb a Szigeli Károlyné szül. Kiss Irma mint eladó és a Biharpüspöki egyház mint vevő között a kísszántói 122. sz. betélben 898. (3. hrsz.) felvett 6 kat. hold 613 négyszögöl kiterjedésű szántó földekre vonatkozólag megkötött adásvételi szerződéseket.

Az egyh. ker. közgyűlés felhívja a bihari e. m. elnöksége útján a Biharpüspöki egyházközséget, hogy f. é. július 7. után sürgősen szerezzék be és terjessze fel a kísszántói 308. és 122. sz. betétek hiteles másolatát és az ottani községi előljáráóság oly tartalmu bizonyítványát, hogy ezen ingatlanok tulajdonosaival szemben a konverziós törvény alapján bejelentés nem történt és felhatalmazza az egyházkerületi elnökséget, hogy amennyiben ezen hiteles

okmányok a vásárolt ingatlanok tehermentességét és térmértékét igazolják és a szerződés feltételeinek egyebekben is megfelelnek, úgy a vonatkozó határozatokat és okiratot megfelelő megerősítési záradékkal ellátja.

142. szám. A bihari e. m. 410 — 1934. sz. a. felterjeszti Biharpüspöki egyházközség presbitériumának 35. és egyházközségi közgyűlésének 5. sz. 1933. okt. 15 én kelt határozatait 150 négyszögöl beltelek és rajta levő épületek 41.000 lei áron Balla István vevő részére történt eladása tárgyában.

Tekintettel arra, hogy hiteles telekkönyvi kivonat az iratokhoz nincs csatolva, továbbá nem állapítható meg, hogy a szerződésbe bevétellett 4032—99. hrsz. ingatlanság tényleg csak a 150 négyszögöl területi beltelek, ennél fogva az egyh. ker. közgyűlés az összes iratokat leküldi a bihari e. m. elnökségének azzal az utasítással, hogy a Biharpüspöki egyházközségtől sürgősen szerezzze be a Biharpüspöki 254. számú betét hiteles A. B. C. fennálló kivonatát, ezzel hozassa összhangba a kiállított adásvételi szerződést és az esetleges vázrajzot, az így ujjalag előkészített ügyiratokat terjessze fel az egyházkerületi elnökséghez, amelyet a közgyűlés felhatalmaz, hogy a szükséges pótlások eszközésének, valamint az ingatlan azonosság ellenőrzésének feltétele mellett, a felterjesztett vonatkozó határozatokat, szerződést és vázrajzot egyházker. jóváhagyási záradékkal ellátja.

143. szám. A bihari ref. egyházmegye 373 — 1934. sz. a. felterjeszti a nagyváradi 8—29—1934. sz. presbi-

leri határozatát az Ossi-telep istentiszteleti és kulturális összejövetelre, valamint szegénygyermek számára napközi-otthon céljára építendő alkalmas épület sürgős megépítése tárgyában további megerősítés végett.

Az egyházkerületi közgyűlés tekintve, hogy az egyházmegyei közgyűlés 31-1934. sz. határozatában említett hiányok pótolhattak az 1934 május 15-án tartott egyházközségi közgyűlés 30. sz. alatt meghozott határozata által, ehhez képest úgy a 8, 29. sz. presbiteri, mint a 30—1934. sz. egyházközségi közgyűlési határozatot jóváhagyja.

144. szám. A bihari ref. egyházmegye 37—1934. sz. a. felterjeszti a fugyivásárhelyi egyházközség 1934 március 18-án hozott 14. sz. határozatát az egyházkerületi Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézetől felvett 50.000 lejes ideiglenes kölcsön állandó, törlesztéses kölcsönné leendő átalakítása tárgyában.

Az egyházkerületi közgyűlés a vonatkozó presbiteriumi határozat jóváhagyását meglagadja, utasítja a fugyivásárhelyi egyházközséget, hogy a kölcsönátalakítás ügyét újból tárgyalja és arra nézve hozzon az E. T. I. tc. 43. §-ának megfelelő lörvényes határozatot és állítson ki annak megfelelő adóslevelet és így előkészítve terjessze fel határozatát jóváhagyás végett.

145. szám. A nagybányai egyházmegye 111—1933. sz. a. felterjeszti az aranyosmeggyesi presbiterium 1933. aug. 13-án kelt 13. sz. és 1933 szept. 9-én kelt 20 sz. határozatait, amelyekkel nevezett egyházközség elhatározta a Csonkás földár alapból 25.000 lei belkölcsönnek felvételét.

Egyházkerületi közgyűlés a kölcsön felvételére vonatkozó presbiteri határozatokat megerősíti, az 1933. augusztus 26-án kelt, valamint a kelet nélkül kiállított biztosítéki okiratokat visszaküldi, kötelezi nevezett egyházközséget szabályszerűen kiállított és aláírt, 2 tanuval előttemezett új adóslevél felterjesztésére, amely ezek után egyházmegyei jóváhagyási és egyházkerületi megerősítési záradékkal ellátandó.

146. szám. A nagybányai e. m. 102—1933. szám alatt megerősítés végezt felterjeszti a hiripi egyházközség presbitériumának 1933 szept. 3-án 22—1933. szám alatt hozott határozatát és ahhoz képest kiállított kölcsön biztosítéki okiratot a hiripi lelkesi fizetési alaptól felveendő 16.700 lei belkölcsön felvételére nézve.

Az egyházkerületi közgyűlés a hiripi egyházközség presbitériumának 22—1933. sz. határozatát jóváhagyja, utasítja azonban a nagybányai e. m. elnökséget, hogy a kiállított biztosítási okirat hiányait pótolassa (6 % kamat beiktatása, feltétlen visszafizetési kötelezettség vállalása és 2 tanu által leendő előttemezés) az úgy kiállított új okiratot jóváhagyási záradékkal lássa el és terjessze fel és felhatalmazza az egyh. ker. elnökséget, hogy azt megerősítési záradékkal ellássa.

147. szám. A nagykárolyi e. m. 40—1934. kgy. sz. alatt felterjeszti megerősítés végezt a királydaróci ref. egyházközség presbitériumának 67. és 73—1933. számú határozatait, amellyel elhatározta a nevezett egyházközség iskolaalapjától 2770.— lei, szegényotthon-alapjától 16.954 lei, templomfelszerelési alapjától 3705 lei, orgona-alapjától 2679 lei, összesen 26.108 lei belkölcsönnek a felvételét.

Az egyházkerületi közgyűlés az egyházmegyeyileg már engedélyezett belkölcsönnek a felvételét jóváhagyja, utasítja a nagykárolyi egyhm. elnökségét, hogy a királydaróci egyházközségtől sürgősen szerezzon be külön-külön mindegyik alap részére a szabályszerűen kiállított adóslevelet, azokat egyházmegyei jóváhagyási záradékkal ellátva terjessze fel és felhatalmazza az egyházkerületi elnökséget, hogy azokat megerősítő záradékkal ellássa, utasítja egyúttal a nagykárolyi egyhm. elnökségét, gondoskodjék róla, hogy a királydaróci egyházközség költségvetésébe beillesztett törlesztési terv szerint a belkölcsön törlesztését eszközölje.

148. szám. A nagyszalontai e. m. 24—1934. sz. a. felterjeszti az anti egyházközség 164—1933. sz. presbiteriumi határozatát az egyházkerületi nyugdíj és gyámintézet pénztárából felveendő 50.000 lejes kölcsön felvételére nézve.

Az egyhker. közgyűlés a kölcsön felvételét engedélyezi, felhívja a nagyszalontai egyházmegye elnökségét a szabályszerűen kiállított és záradékolt kölcsön kötelezvények felterjesztésére és felhatalmazza az egyházkerület elnökségét, hogy az adóslevelet jóváhagyási záradékkal ellássa és utasítja a nagyszalontai e. m. elnökséget, hogy a kölcsön visszafizetési feltételeinek betartását ellenőrizze.

149. szám. A nagyszalontai egyházm. 25—1934. sz. alatt felterjeszti a borosjenői egyházközség presbiteriumának 3—1934. sz. a. hozott határozatát, amellyel ügyvédi képviseletből származó kiadásainak fedezetére az egyházkerületi nyugdíjintézeti pénztárából 15.000 lei 3 év alatt visszafizetendő kölcsönt vesz fel.

Az egyházkerületi közgyűlés a kölcsön felvételének engedélyezését megtagadja, miután megfelelő fedezet nélkül már eddig is erejét felülmuló adósságokkal küzd a borosjenői egyház és a kölcsön visszafizelését biztosítva nem látja, felhatalmazza egyúttal az egyházkerületi elnökséget, hogy a borosjenői egyház ügyvédi díjtarozása tárgyában saját belátása szerint segítséget nyújtson és az ügy elintézésére célszerűnek látszó intézkedéseket tegye.

150. szám. A bányai ref. egyházm. 653—1934. sz. alatt felterjeszti az ujkissodai ref. egyházközség 1934. január 14-én 3. sz. alatt hozott presbitériumi és 1934. jan. 28-án 3. sz. alatt meghozott egyházközségi közgyűlési határozatát az ujkissodai református egyházközségi rendes lelkészi állás díjlevelére vonatkozólag másod és végső fokban leendő megerősítés végett.

Az egyházkerületi közgyűlés az ujkissodai ref. egyházközség rendes lelkészi állásának díjlevelét megerősíti, egy példányát irattára számára visszatartja és az ügyiratokat a bányai ref. egyházmegyének visszaküldi.

151. szám. Az érmelléki ref. egyházm. 39—1934. sz. alatt felterjeszti Biharvajda egyházközség I—1933. sz. 1933. június 24-én kelt presbitériumi határozatát és ahoz mellékelte új lelkészi díjlevelét 4 példányát végső fokon leendő megerősítés végett.

Az egyházkerületi közgyűlés 125 kgy. 1934. sz. alatt a biharvajdai ref. egyházközség 1933. június 24-én kelt 1—1933. sz. presbitériumi határozatát és az annak megfelelően összeállított új lelkészi díjlevelet,

miután a díjlevél kérdését csorbitás nélkül a megváltozott viszonyoknak megfelelően rendez, megerősíti, annak egy példányát az egyházkerületi irattár részére visszatartja és az összes vonatkozó iratokat az érmelléki egyházmegyének leküldi.

152. szám. A nagykárolyi egyházm. 723—1934. sz. alatt felterjeszti a bőrvelyi ref. egyházközség 1933. jul. 2-án hozott 1. sz. presbitériumi határozatát a lelkészi díjlevél feleértékelésére nézve és az így átértékelt díjlevél négy eredeti példányát további megerősítés végett.

Az egyházkerületi közgyűlés megállapítván, hogy a díjlevél 2, 3, 4, 5, 7, 8. tételei csak átértékelve lettek, de nem lett érintve azon jellegük, hogy természetben szolgáltatnak ki, a vonatkozó presbitériumi határozatot és azok alapján kiállított díjlevelet megerősíti, azok egy példányát irattára részére visszatartja és megerősítési záradékkal leendő ellátásukat elrendeli.

153. szám. A nagykárolyi ref. egyházm. 29—1934. sz. alatt felterjeszti a kaplonyi ref. egyház presbitériumának a lelkészi díjlevél ujonnan leendő megállapítására vonatkozó 1934. ápr. 15-én kelt 7. számú határozatát és az új lelkészi díjlevél e határozathoz mellékelt 4 példányát további megerősítés végett.

Az egyházker. közgyűlés 1934—154. sz. alatt a kaplonyi ref. egyházközség ujonnan összeállított lelkészi díjlevelét, miután az elavult díjlevelet korszerűen rendez, csorbitást nem tartalmaz, sőt az állomás javadalmát fejleszti, a presbitérium vonatkozó határozatával egyetemen megerősíti, a díjleveleket jóváhagyási záradékkal ellátni rendeli, azok egy példányát az

egyházkerület iratlára számára meglarlja és az összes többi vonatkozó iratokat a nagykárolyi egyházmegyének megküldi.

154. szám. A nagyszalontai egyházm. 460—1934. szám alatt felterjeszti Körösjánosfalva presbitériumának 1934. márc. 30-án kelt 18 sz. presbitériumi határozatát az előkönyörgő kántortanítói díjlevél megállapítására nézve, nemkülönben a belényessonkolyosi lelkész 95—1934. sz. felterjesztését a magyar állam és a körösjánosfalvai ref. egyház között létrejött feltételes ingatlan átadás tárgyában.

Az egyházkerületi közgyűlés az előkönyörgői kántori díjlevelet megerősíti és felkéri a Főtiszteletű és Méltóságos egyházkerületi Elnökséget, hogy a belényessonkolyosi lelkésztől hiteles másolatban és fordításban beszerzendő okirat alapján járjon közben az illetékes tanügyi hatóságoknál, hogy a szerződés feltételei a román állam részéről a jövőben is betartassanak.

155. szám. A nagyszalontai egyházmegye 14—1934 sz. alatt felterjeszti az aradi ref. egyházközség 1934. május 13-án meghozott 40. sz. presbitériumi határozatát a lelkészi díjlevél átértékelése és új megállapítása tárgyában, valamint az ennek alapján kiállított új díjlevél 6 példányát további megerősítés végett.

Az egyházkerületi közgyűlés a vonatkozó presbitériumi határozatot és annak alapján kiállított új lelkészi díjlevelet megerősíti és az ügyiratokat a nagyszalontai egyházmegyének leküldi.

156. szám. A nagyszalontai ref. egyházmegye felterjeszti az aradi ref. egyházközség presbitériumának

1934. május 13-án 41. sz. határozatát az állandó vallás-
tanító lelkészi állás megszervezése és lelkészi díjlevél
megállapítása tárgyában.

Az egyházkerületi közgyűlés az aradi
presbitérium vonatkozó határozatát és az
annak alapján kiállított díjlevelet megerő-
síti, megerősítési záradékkal ellátni, egy
példányát irattára részére visszatartani,
többi iratot a nagyszalontai egyházmegye
részére leküldeni rendeli.

157. szám. A nagyszalontai ref. egyházmegye
16—1934. sz. alatt hozott presbiteri határozatát Csécsi
Imre nyugdíjas lelkésze részére megszavazott fizetés-
pótlék tárgyában.

Az egyházkerületi közgyűlés a vonat-
kozó presbiteri határozatot megerősíti.

158. szám. Kalmár Ferenc László vetési segéd-
lelkész. f. év május 5-én kelt kérvényben azt kérelmezi
az egyházkerületi közgyűléstől, engedélyezze neki, —
aki első lelkész képesítő bizonyítványát a kolozsvári
ref. teológián a múlt év szeptember havának 25 én sze-
rezte, — hogy kivételesen az egyházi törvényben elő-
írt határidőn belül, f. év június havában tartandó má-
sodik lelkész-képesítő vizsgára előállhasson. Kérelme
támogatására előhossa, hogy immár 39 éves ember, aki
részint a világháboruban való részvétel, részint az im-
périumváltozás után állampolgárság hiánya miatt nem
vizsgázhatott s önhibáján kívül tizenhárom évet veszi-
tett. Csatolja első lelkész-képesítési bizonyítványát, amely
azt igazolja, hogy a vetési egyházközségben mint segéd-
lelkész hűséges munkát végez s élete erkölcsi kifogás
alá nem esik.

Egyházkerületünk közgyűlése Kalmár
Ferenc László vetési segédlelkész kérel-
mét nem teljesíti s őt az Egyházi törvény

II. lörvénycikk 63 §-a alapján, a lörvényes
idők betartására utasítja.

159. szám. A tárgyalásra kitüzött ügyek letárgya-
lása után

az egyházkerületi közgyűlés tagjainak
nevében Végh József esperes az elnök-
ségnek a bölcs és tapintatos vezetéséért
köszönetét nyilvánítja.

160. szám. Püspök úr hálaadó imádságban kö-
szöni meg Isten segítő kegyelmét s

ezzel az Elnökség a Királyhágómel-
léki ref. egyházkerület Nagyváradon 1934
jun. 5 – 6-ra összehívott közgyűlést bezárta.

Sulyok István,
püspök.

Dr Thúry Kálmán,
főgondnok.

Csernák Béla,
főjegyző.

Dr Soós István,
világi főjegyző.

Ardai Aladár,
aljegyző.

Kursinszky Kálmán,
tanügyi előadó.

BIRÓSÁGI ÜGYEK.

161. szám. A Királyhágómelléki Református Egyházkerület bírósága az 1934 június 5-én tartott teljes ülésében az 1934—35. évi időszaki tanácsot a következőképpen alakította meg:

Rendes tagok: Végh József, Vadai Béla esperesek, Boros Jenő egyh. ker. tanácsbíró, Telegdi József, Pappszász Lajos e. m. gondnokok.

Póttagok: Arday Aladár esperes, Papp József egyh. ker. tanácsbíró, dr Nagy Sándor egyházm. gondnok, dr Ajtay Nagy Gábor, dr Koczó Jenő egyh.-ker. tanácsbírók.

162. szám. A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület bírósága, mint felebbviteli fegyelmi bíróság, Nagyváradon 1934 június 5-én tartott ülésében az érmelléki ref. egyházmegye elnöksége által Adorján Mihály lótti tanító ellen hivatalból folyamatba tett fegyelmi bírósági ügyben az érmelléki ref. egyházmegye bíróságának mint időszaki fegyelmi bíróságnak 1933 szept. 2-án 82—1933. sz. a. ítéletét panaszolt felebbezése folytán felülvizsgálván, nyilvános tárgyalás után a következő

Í T É L E T E T

hozta: A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület bírósága, mint felebbviteli fegyelmi bíróság az érmelléki egyházmegyei bírósága, mint időszaki fegyelmi bíróság által 1933 szept. 2-án 82—1933. sz. alatt hozott ítéletét helyben hagyja.

163. szám. A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerületi bíróság, mint II-od foku fegyelmi bíróság a Bagosi Ferenc szalontai lakos által Dohi Árpád szalontai ref. lelkész ellen folyamatba tett és részben hivatalból fenn tartott fegyelmi ügyben a szalontai egyházmegyei bíróság ítélete ellen Bagosi Ferenc írásban beadott felebbezése folytán a Nagyváradon 1934. évi június hó 5-én megtartott tárgyaláson a következő

V É G Z É S T

hozta: A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerületi bíróság, mint felebbezési bíróság Bagosi Ferenc írásban beadott felebbezését ez ügyben az e. m. bíróság ítéletének fenntartása mellett a további eljárást megszünteti, Dohi Árpád észrevételeit és kérelmét mint törvényesen nem tárgyalhatót, mellőzi és az ezuttal felmerült költségeket megszünteti. Egyben felhívja a szalontai egyházmegye esperesét, hogy a vonatkozó 3220—a. sz. anyakönyvi bejegyzés törlés tekintetében a megfelelő intézkedéseket sürgősen tegye meg.

164. szám. A Királyhágómelléki Ref. Egyházker. bírósága, mint másodfoku fegyelmi bíróság, Szentiványi Elek aradi egyháztag panaszára Kovács Zoltán s. lelkész ellen folyamatba tett ügyben, a nagyszalontai egyházmegyei bíróság, mint fegyelmi bíróság 1934 április 5-én 45—1934. sz. a. hozott végzését, panaszos felebbezése folytán, a Nagyváradon 1934 június 5-én tartott ülésen felülvizsgálván, meghozta a következő határozatot:

V É G Z É S.

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerületi bírósága, mint másodfoku fegyelmi bíróság, a nagyszalontai egyházmegyei bíróság, mint fegyelmi bíróság 1934 április 5-én 45—1934. szám alatt hozott végzése ellen irányuló felebbezést hivatalból visszautasítja.

165. szám. A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület bírósága, mint fegyelmi bíróság, Nagyváradon 1934 június 5-én tartott ülésében felülbírálván Tóth Béla és Tóth Miklós tanítók felebbezését az érmelléki ref. egyh. megye időszaki bíróságának 1933 december 28-án hozott ítélete ellen, mely ítéletben az egyházmegyei bíróság nevezettekét vélkesnek mondta ki az E. T. 5. tc. 31. §-a A. 2—4 és 7. pontjába ütköző fegyelmi vétségben s ezért őket u. a. tc. 31. §-ának d) pontja értelmében viselt hivatalukból való elmozdításra és 3700 lei költség megtérítésére kötelezte, a következő

I T É L E T E T

hozta: A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület bírósága, mint fegyelmi bíróság, az érmelléki egyházmegyei bíróság ítéletét a vádbeli cselekmények oly minősítésbeli megváltoztatásával, hogy panaszlott tanítókat csak az E. T. 5. tc. 34. §. A. 1—2. pontjába ütköző fegyelmi vétségekben mondja ki vélkesnek.

166. szám. A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület bírósága, mint közigazgatási felebbezési bíróság Erdey József és társai törvényi lakos panaszosoknak a Börtvényen 1933 december 17-én megtartott lelkészválasztás elleni felebbezési ügyben a nagykárolyi ref. egyházmegyei bíróság, mint közigazgatási bíróság időszaki tanácsának 1934 ápr. 4-én 137—kb.—1933. sz. a. kelt ítélete ellen Kiss Sándor és társai törvényi lakos egyháztagok által 78—1. kb.—1934. sz. a. továbbá Kiss Géza megválasztott lelkész, kisperegi segédlelkész által 78—2. kb.—1934. sz. a. törvényes időben beadott felebbezések folytán Nagyváradon, 1934 június 5-én megtartott nyilvános tárgyalás után zárt ülésében meghozta és nyilvános ülésben kihirdette a következő

I T É L E T E T:

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület bírósága, mint közigazgatási felebbe-

zési bíróság a Bőrvényen 1933 dec. 17-én megtartott lelkészválasztás ügyében Erdey József és társai panaszosok által 1669—1933. sz. a. beadott felebbezés tárgyában a nagykárolyi egyházmegyei bíróság, mint közigazg. bíróságnak 137—kb.—1933. sz. alatt hozott ítéletét idős Kiss Sándor bőrvelyi lakos és Kiss Géza megválasztott lelkész felebbezései alapján felülvizsgálva, az elsőfoku bíróság ítéletét azzal a helyesbitéssel, hogy a választást az E. T. II. tc. 44. §-ának c., d. és e. pontjai alapján mondja ki érvénytelennek, egész terjedelmében helyben hagyja. Egyben az E. T. 5. tc. 98. §-nak 2. a. pontja 6. bekezdése alapján kimondja, hogy a választási eljárás új pályázat kiírásával ismétlendő meg. Az elsőfoku ítélet ellen 78—1. kb.—1934. sz. a. iktatott felebbezésben Kiss Sándor névaláírását követőleg aláírt egyháztagok felebbezését pedig a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület, mint közig. felebbezési bíróság visszautasítja.

167. szám. A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület bírósága, mint közigazgatási felebbezési bíróság, Nagyváradon 1934 június 5-én tartott ülésében a nyüvedi ref. presbitérium panaszára Kovács József nyüvedi ref. tanító ellen fizetés visszatérítés iránt folyamatba tett közigazgatási bírósági ügyben a bihari ref. egyházmegyei bírósága, mint közigazgatási bíróság által 48—1934. sz. alatt hozott ítéletet, panaszlott felebbezése folytán felülvizsgálván, nyilvános tárgyalás után hozta a következő

I T É L E T E T :

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület bírósága, az elsőfoku bíróság ítéletét helybenhagyja azzal a kiegészítéssel, hogy panaszos tanító keresete tárgyában a keresetet elutasítottának tekinti, mert ezzel az

elsőfokú bíróság nem foglalkozott, illetve rendelkezést nem tett.

168. szám. A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület bírósága, mint másodfokú közigazgatási bíróság, Nagyváradon 1934 június 5-ik napján tartott ülésében Mátyássy István hegyközpályi i tanító felebbezése folytán vizsgálat alá vevén a bihari egyházmegye bíróságának, mint elsőfokú bíróságnak 52—1934. számú ítéletét, a következőképen

I T É L T:

Az egyházkerületi bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét feloldja és utasítja az elsőfokú bíróságot, hogy a 21—1932. sz. kerületi határozat k) pontja értelmében állapítsa meg a tanító fizetését és a tanító fizetésének ügyében hozzon új ítéletet.

169. szám. A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület bírósága, mint közigazgatási bíróság, Nagyváradon 1934 június 5-én tartott ülésében Kuki Zoltán bihari tanító panaszára a bihari ref. egyházközség ellen fizetés kiszolgáltatása iránt folyamatba tett közigazgatási bírósági ügyben a bihari ref. egyházmegye bírósága, mint közigazgatási bíróság által 1934 április 17-én 51—1934. sz. a. hozott ítéletet panaszos és panaszlott felebbezése folytán felülvizsgálván, nyilvános tárgyalás után a következő

I T É L E T E T

hozta: A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület bírósága, mint közigazgatási felebbezési bíróság a bihari egyházmegyei bírósága, mint közigazgatási bíróság által 1934 április 17-én 51—1934. sz. a. hozott ítéletet panaszlott egyház felebbezésében felhozott indokoknál fogva részben és akként változtatja meg, hogy az egyház a tanító részére fizetendő 43.675 leinek felét: 21.937 lei 50 banit f. évi október hó 1-ig, másik felét: 21.837 lei 50

banit f. évi december 31-ig köteleés megfizetni. Továbbá azzal a helyesbítéssel, hogy az „Indokolás“ szövege első bekezdésében az „1931. és 1932. évről“ helyett „1932. és 1933. évről“ irandó.

170. szám. A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület bírósága, mint másodfoku közigazgatási bíróság, Nagy Kálmán volt szapáryfalvai kántornak a szapáryfalvai egyházközséggel szemben támasztott anyagi követelése tárgyában, a bánsági egyházmegye bírósága, mint elsőfoku közigazgatási bíróság által Temesvárott 1934 április 5-én meghozott ítéletét, panaszos felebbezése folytán, a Nagyváradon 1934 június 5-én tartott ülésében felülvizsgálván, meghozta a következő határozatot:

V É G Z É S.

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület bírósága, mint felebbeviteli közigazgatási bíróság, Nagy Kálmán szapáryfalvai kántornak, mint panaszosnak, a szapáryfalvai ref. egyház panaszolt elleni közigazgatási bíróság ügyében a bánsági egyházmegye 1934 április 5-én hozott ítéletét az E. T. V. tc. 116. §. 5. pontja alapján feloldja és a bánsági egyházmegye bíróságát új eljárásra és új ítélelhozatalra utasítja azzal, hogy eljárása során állapítsa meg, hogy van-e a szapáryfalvai egyházközségnek felsőbb egyházi hatóság által jóváhagyott kántori állása s van-e felsőbb egyházi hatóság által megerősített kántori díjlevele?

171. szám. A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület bírósága, mint másodfoku közigazgatási bíróság, Nagyváradon 1934 június 5-én tartott ülésében a nagykárolyi ref. egyházközség presbytériumának panaszára Veress Sándor nagykárolyi lakos, volt gondnok ellen

anyagi felelősség kimondása iránti közigazgatási ügyében a nagykárolyi ref. egyházmegye bírósága által hozott ítélet ellen, a panaszlott által a kihirdetés alkalmával bejelentett és törvényes időben indokolt felebbezés tárgyában hozta a következő

I T É L E T E T :

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület bírósága, mint másodfoku közigazgatási bíróság a megjelölt ítéletnek felebbezéssel megneemtámadott részét nem érinti, a felebbezésnek részben helyt ad és az elsőbíróság ítéletének indokait egészben megváltoztatja és a következő megokolással helyettesíti:

A nagykárolyi ref. egyház presbytériuma 1932 dec. 29-én panaszában kérte Veress Sándor volt gondnokával szemben az anyagi felelősség kimondását, mert a panasz szerint Veress Sándor Galiger István és Tsa bérlőkkel 1930 aug. 10-én haszonbérleti szerződést kötött, — ezt csak 1931 július 30-án mutatta be a presbytériumnak, amikor is a presbytériumot a valóságnak meg nem felelő előterjesztésével félrevezelte és azt a szerződés jóváhagyására bírta rá és mert az 1932. évi haszonbér nem folyt be.

A bíróság lényállásként állapítja meg, hogy Veress Sándor a kérdéses haszonbérbeadást bérlőkkel 1930 aug. 10-én a gazdasági tanács és az egyházi főgondnok közbejöttével más ajánlkozó hiányában kötötte meg, hogy a bérbeadás 1930 október 22-én, mikor a panaszos lelkész is jelen volt a gazd. bizottság ülésén, tudomásul vétetett, hogy 1930 július 1-től 1930 dec. 21-ig presbyteri ülés nem tartott, ekkor panaszlott hivatalától felfüggesztetett 1931 júliusig, hogy 1931. év nyarán azon a presb. ülésen, mikor a pres-

bytérium a haszonbérleti szerződést jóváhagyta — a panaszos által beterjesztett jkv. tartalmával ellentétben — az összes tanuk szerint — nem a panaszlott Veress Sándor, hanem az egyházi főgondnok adta elő az összes tkvi és egyéb adatokat és végül, hogy Veress Sándor 1931. év okt. 2-án megszűnt gondnok lenni és így mindezek alapján panaszlott felmentése mellett a nagykárolyi ref. presbytérium panaszát mint alaptalant el kellett utasítani, mert a még fenyegető, de bekövetkezettnek nem bizonyított és az 1932. évben esedékes haszonbérkárosodás nem vezethető vissza panaszlottnak a bérleti szerződés 1930. évbéli megkötése 1931. évbéli elfogadtatása körüli eljárásáért — figyelembevée azt is, hogy panaszlott az 1932. évben már nem viselte a gondnoki tisztet.

A kerületi bíróság a felebbezést egyéb részében elutasítja és az első és a felebbeviteli eljárás körüli költségeket kölcsönösen megszünteti.

Betűrendes tárgymutató.

A dorján Mihály tóti-i tanító elleni eljárás	162
Amerikai egyházak jubileuma	21
Ant kölcsöne	148
Aranyosmeggyesi adásvételi szerződés	145
Aradi lelkészi díjlevél	155
Aradi vallástanító-lelkész díjlevele	156
Arday Aladár nagyszalontai esperes	7
Asók István nyugdíjintézeti ügye	68
Állami ünnepek istentiszteleti rendje	89
B aldácsy-alap jutaléka	86
Baldácsy-alapból segélyezettek	87
Beiratási díj	32
Belényessonkolyosi ingatlan átírás	136
Belmissziói titkár az iratterjesztést propagálja	34-3
Belmissziói munka akadályai	30-6
Belmissziói előadó jelentése	98
Belmissziói titkár	98-5
Belmissziói alakulatok román nyelvű alapszabálya	101
Belmissziói munka akadályoztatása	98-6
Belhivatalnokok ingóságainak tűzbiztosítása	56
Beregi István nyugdíjintézeti ügye	70
Béres Károly bizományi raktáráról jelentés	107
Bihari e. m. az egyházi járulékokkal háfralékos egyház- községek ellen szigorú eljárást kér	52
Bihari lelkészi értekezlet megalakulása	92
Bihari unitáriusok	91
Biharpüspökii kölcsön	140
Biharpüspökii adás-vétel	141
Biharpüspökii ingatlan eladás	142
Biharvajdai lelkészi díjlevél	151

Borosjenő újabb kölcsönt kér	149
Börvényi lelkészi díjlevél megerősítése	152
Börvényi papválasztás bírósági ügye	166
C ina Sándor halála	12
Csávos segélykérése	126
Csermő segélyezése	84
Csécsi Imre v. aradi lelkész kegydíja	157
Csomaköz társegyházzá minősítésének elhalasztása	96
D íjlevelek záradékolása	75
Dohi Árpád fegyelmi ügye	163
Dókus Ernő konventi elnök halála	11
E gyházkerület dr Balogh Ferenc könyvtára	126
Egyházi főbiróságba a bírók megválasztása	16
Egyházker. lelkészi tanácsbiróságra szavazás elrendeltetik	14
Egyházkerületünk törvényhozási elismertetése késik	3
Egyházkerületi aljegyzőségre a szavazás elrendeltetik	9
Egyházfegyelmi szabályrendelet készítésére bizottság küldetik	100
Elemi iskolai kézikönyvek	108
Elhalt lelkészek és tanítók	12
Elvesztett lecke-könyv	26
Elvesztett lelkészi bizonyítványok	27-28
Elemi isk. vallástani kézikönyvek	105-b
Erdőhegy-kisjenői ref. egyházak. neve jövőre »Kisjenői ref. egyházközség«	52
Erdőszádai temető-ügy	135
Erőszakos kitérésű ügy	97
Érmelléki egyházmegye missziói jelentést küldjön	79
Érmelléki egyházmegye felterjesztése iskolai szabályrendelet ügyében	124
Érmelléki e. m. felterjesztése vasuti kedv. ügyében	125
Érvénytelenített lelkészi oklevelek	25
F elsőtorontáli missziói kör	80
Felszentelésre megjelent ifjú lelkészek	19
Felszentelt lelkészek köszönete	20
Férfiszövetségi munka	98-4
Főgondnok gyűlést megnyitó beszéde	3

Fugyivásárhely kölcsöne	137
Fugyivásárhely kölcsöne	144
G éresi ingatlan eladás	139
Gyorok segélykérése	127
H ajduböszörményi Kálvineum kérése	54
Hátralékok rendezése	34-7
Házasságkötés idejénél püspök dispensációt adhasson	30-8
Heidelbegri Káté rendszeres magyarázása	30-2
Hétköznapi istentiszteletek megtartása	30-2
Hibásan szavazott egyházak	18
Hirip lélekszám kiigazítása	41
Hirip belkölcsönt vehet fel	146
Hivatalos lap szerkesztői tiszteletdíja	34-2
I dőszaki tanács.	161
Idrányi Barna püspök halála	24
Ifjúsági munka	98-2
Imre Árpád csávosi lelkész nyugdíj kérése	66
Iratterjesztés propagálása a Református Jövő útján	34-3
Iratterjesztés propagálása a belm. titkár útján	34-3
Iratterjesztési bizottság előadói tiszte	103
Iratterjesztés jelentése	104
Iskolalátogató közegek fellépése	23-c
Iskolalátogatás ideje	32-d
Iskolaszéki elnökök, igazgatók jelenteni kötelesek	32-h
Iskolai felszerelések hiányának pótlása	32-k
Iskoláink fejlesztésének megakadályozása ellen felirat	32-m
Iskoláink számára védelmet keresünk a zsinatnál	32-p
Iskolai ingatlanok az állam használatában	73
J áray István halála	13
Jelenvoltak nevét lásd a jegyzőkönyv elején	3
Jótekonyság megnyilatkozása	30-5
Jugoszláviai református egyház püspökének és főgondnokának beiktatása	23
K almár Ferenc László vetési s. lelkész vizsgát rendes időben tehet	158
Kaplonyi lelkészi díjlevél megerősítése	153
Karánsebes segélyezése	82

Kassay Béla esperes halála	10
Kántor Péter nyugdíjintézeti ügye	69
Király Öfelségét a közgyűlés táviratilag üdvözli	4
Királydaróci belkölcsön	147
Kiss Bertalan nyugdíj int. ügye	72
Kiss Bertalan belmisz. titkár	98-5
Kisbetűs Zsoltár	34-4
Kiskolcsi egyháztagek felebbezése	134
Kispereg lélekszám-kiigazítása	40
Kitérések okozta veszteségek	30-3
Konfirmándusok anyakönyvvezendők	88
Konverzióval kapcsolatos intézkedések	35
Kovács József nyűvedi tanító ügye	167
Költségelőirányzat 1934-re	35
Kölcsönkihelyezési szabályzat 7. §-ának módosítása	65
Körösjánosfalvai kántortanítói lelkészi díjlevél	154
Köszegremetei II. tanítói állás segélyezése	122
Közalapi bizottság kiegészítése	15
Közalapi bizottság kiegészítése	15
Közalapi járulékkal hátralékos egyházak	76
Közalap 1933. évi zárszámadása	76
Közalapi persely-pénz	76-b
Közalapi segélyek	78
Közalap 1934. évi költségvetése	78
Közalap 1934. évi előirása	77
Középiskolák látogatásának költsége	31-d
Közyűlés alkotó tagjai	5
Közyűlés megtartásának engedélyezése	2
Közpénztár zárszámadása	34
Kuki Zoltán bihari tanító felebbezése	132
Kuki Zoltán bihari tanító fizetési ügye	169
Kulturtaxa előirása	34-5
L elkészek életbiztosítása	57
Lelkészszentelés a nagyváradi-ujvárosi templomban	20
Lelkészi-önsegélyző terve	94
Lelkészek törzslapja	51
Lippa segélyezése	84
M agda Sándor dr csehszlovákiai tiszáninneri püspök	24
Magyarkéc lélekszám kiigazítása	38

Margitta lélekszám kiigazítása	30
M.-Szigeti lyceum könyvtára	59-6
Máramarosszigeti lyceum Igazgatótanácsának felterjesztése	59
Mátyássy István tanító közig. biz. ügye	168
Mezőtelegdi lélekszám kiigazítása	42
Missziói segélyekből a közalapi járulékok levonása	76
Missziói köröknek ingyenes iratterjesztési kiadványok	79
Missziói jelentések	79
N agybocskó tartozásának rendezése	49
Nagy Kálmán volt kántor fiz. ügye	170
Nagykárolyi e. m. missziói jelentést küldjön	79
Nagyszalontai e. m. a járulékok csökkentését kéri	53
Nagyvárad-őssi-i missziói kör	81
Nagyvárad-őssi-telepi gyülekezeti házának megépítése	142
Nőszövetségi munka	98-3
Nyilvánossági jog nélküli iskolák vizsgálata	31-b
Nyugdíj Özvegy-Árva Gyámintézet alapszabályának át- dolgozása	61
Nyugdíj Özvegy-Árva Gyámintézet 1933. évi zárszámadása	62
Nyugdíj Özvegy-Árva Gyámintézet Alapszabályának mó- dosításai	66
Nyugdíj Özvegy-Árva Gyámintézet 1934. évi költségelö- irányzata	63
Nyugdíj Özvegy-Árva Gyámintézet V. B.-nak kiegészítése	15
Nyüved lélekszám kiegészítése	43
O rsovai fiókegyház vagyonkeresete	74
Özvegy lelkésznek segélyezése a 3% kongruális járulékból	64
P álffy István nyugdíjintézeti ügye	71
Pécska fiókegyház segélyt kér	46
Pénzügyi bizottság kiegészítése	15
Péter Mihály püspök halála	24
Poklostelek tartozásának rendezése	50
Pósalaka segélyt kér	130
Presbiteri gyűlések jegyzőkönyvei a lelki ügyekről	99
Protestáns Világszövetség hemmeni gyűlése	22
Püspök gyűlést megnyitó imádsága	1
Püspök évi jelentése	30
Püspöki generalis visitáció hatása	30-7
Püspök jelentése a középiskolák állapotáról	31

Püspök jelentése az elemi iskolákról	32
Püspök jelentése az Internátusról	33
Püspök gyűlést bezáró imádsága	160
R eformátus Árvaház	33
Református Jövő családlap megindulása	30-4
Református Jövő lapkiadó-bizottság	37
Református Jövőről tett intézkedések	37
Református Jövő szerkesztősége	102
Református Lelkészek országos segélyegyesületének terve	93
Református ügyvédek eljárása	75
Reverzális okozta veszteségek	30-3
Románnyelvű kurzus rendezése	32-i
Románnyelvű állami iskolába járó magyar gyermekek magyar nyelvű oktatása érdekében felirat	121
Román nyelvű tanügyi lap járatását a közgyűlés ajánlja	115
S árközy Lajos zsinati póttag	17
Segélyosztó-bizottság jelentése	106
Segélyosztó-bizottság kiegészítése	15
Seress László halála	12
Sérelmek igazolása okmányokkal	30-6
Sérelmek azonnal bejelentendők	30-6
Dr Szabolcska László zsinati póttag	17
Szalárd lélekszám kiigazítása	45
Szalontai internátus alapító-levele felterjesztendő	33
Szalonta tartozásának rendezése	47
Szaniszlói homokföldek beültetése	138
Szatmári középiskolák számadása	58
Szatmári középiskola fenntartótestületébe taggyűjtés	95
Szatmári középiskolák fenntartói joga	31-c
Szavazatot nemküldött egyházak	18
Szegénygyermekek tankönyvvel ellátása	122
Szentiványi Elek aradi egyháztág felebbezése	164
Szentjobb lélekszám kiigazítása	44
Dr Szöllös János halála	13
T akács Zsigmond ker. tanácsbíró nyugalomba vonul	8
Tanyanyag-beosztás	123
Tanítói államsegélyek	111
Tanítói fizetések biztosítása	110

Tanítói fizetések behajtása	114
Tanítói gyámintézeti alapszabály	119
Tanítók nyugdíjintézetbe bevonása	61
Tanítók románnyelvü vizsgálja	112
Tanítói segélyegylet részesedése a tankönyvek jövedelméből	118
Tanítók személyes mulasztásaiból eredő bajok	32-f
Tanítói tanfolyam rendezése	131
Tanítói törvénykönyv felfektetése	129
Tanítók törzslapja	51
Tanítók vizsgálja	22-g
Tankönyvraktár	113
Tankönyv-kiadó biz. jelentése	105
Tanszerraktár megalakítása	32-o
Tantermek kibővítésének szüksége	32-l
Tanügyi bizottság kiegészítése	15
Távolmaradásukat kimentették	6
Tóth Béla és Tóth Miklós tanítók fegyelmi ügye	165
Történeti beccsel bíró klenodiumok leltározása	90
Törzslapok készítése	51
Turterebes segélyezése	83
Tűzbiztosítási szerződés	55
Ujkisodai lelkészi díjlevél	150
Ünnepzavaró idézések beszüntetése végett felirat a miniszterhez	29
Vallástani kézikönyv készítése az állami el. iskolába járók számára	116
Vallástani pótképesítők — Váradon	107
Vasárnapi iskolák	98-1
Váradless tartozásának rendezése	48
Vásárok megtartásáról intézkedő miniszteri leirat	29
Veress Ferenc nyugdíjintézeti ügye	67
Veress Sándor nagykarolyi volt gondnok ügye	171
Végh József üdvözlí az elnökséget a közgyűlés tárgyszövegével	159
Világi hatóságok ne avatkozzanak bele egyházi hatóságok alá tartozó ügyekbe	75
Vizsgadíjak magassága	31

Vizsgarendelet következtében állásukat elvesztett tanítók
helyzete 32-j

Zsinati lelkeszi rendes tagságra szavazás rendeltetik 14

Zsinattartási költség mellözése 34-6

**A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI
REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET
ORADEA—NAGYVÁRADON 1934. JUNIUS 5-ÉN
TARTANDÓ KÖZGYÜLÉSÉVEL KAPCSOLATOS
LELKÉSZSZENTELÉS
SORRENDJE.**

Az egyházkerületi közgyűlés tagjai s a felszentelendő Atyafiak Püspök és Főgondnok vezetésével bevonulnak a templomba. Püspök és az Esperesi Kar a Főjegyzővel az úrasztala kerítésében, Főgondnok a közgyűlés tagjaival az úrasztalával szemben levő sorszékekben, a fölszentelendők pedig a nekik kijelölt székekben foglalnak helyet.

1. Elhelyezkedés után a gyülekezet állva éneklí a CXXXV-ik zsoltár 1-ső versét:

Áldjátok az Úr nevét,
Akik néki szolgáltok,
Magasztaljátok őtet,
Kik hív szolgái vagytok.
Kik állotok házában,
És jártok tornáciban.

2. Főének (ülve). 236. dics. 1. és 2. verse:

Erős várunk nekünk az Isten,
És fegyverünk ellenség ellen :/:
Meggzabadít veszedelemtől,
Amely ránk most mindenünnen tör,
A mi régi ellenségünk
Háborog velünk,
Erővel, fegyverrel,
És sok csalárdsággal,
És minden hatalmassággal.

Nincsen nekünk semmi hatalmunk,
Mellyel néki ellene álljunk :/
Viaskodik az Úr érettünk,
Kit az Isten küldött le nekünk,
Ha kérded, hogy ki légyen az ?
Jézus Krisztus az!
Seregeknek Ura,
Kinél nincs több Isten:
Nála vagyon a győzelem!

3. Ének végeztével az egyházi beszéd tartásával megbízott atyafi felmegy a szószékbe s végzi a rendes istentiszteletet, textus előtt a gyülekezet (állva) énekli a 31-ik dicséretet:

Szükölködünk Nagy mértékben
Segedelem nélkül :/
Reménykedünk Örök Isten!
Te légy segítségül.
Dicsérhessünk És lehessünk
Jézus szava hallgatói
Igaz megtartói.

Mikor a hirdetésre kerül a sor, a szolgáló lelkész felhívja a figyelmet a lelkézszentelésre s kéri a híveket, hogy maradjanak benn.

4. Kálvin-kórus éneke: „Isten, bár messzünnen is érted“. Vegyeskarra átirta: Dr. Szemethy Géza.

5. A gyülekezet (ülve) elénekli a 225. dicséret 1. versét:

Jézust hívjuk segedelemül,
Reménységünk meg nem szégyenül :/
Csak ő gazdag a kegyelemben,
Ő tarthat meg a dűnők ellen,
Segélyét miként kérhetik,
Akik nem hiszik?
Mi módon hihetnék,
Akik nem hallották
Hírdetni evangéliumát?

Éneklés alatt a felszentelendő Atyafiak székeikből kijövén, megállanak az Úrasztala korlátai körül.

6. Püspök előfohásza.

7. Püspök felhívja az egyházkerület főjegyzőjét, hogy olvassa fel az egyházkerületi közgyűlés által fölszentelésre bocsátott Atyafiak nevét, akik nevük hallatára fennhangon mondják: „Itt vagyok“.

8. Püspök a bemutatott fölszentelendőkhöz beszédet intéz, amelynek végétével az egyházkerületi főjegyzővel felesketteti az ifju Atyafiakat. (Az esküt a gyülekezet állva hallgatja s ettől kezdve a felszentelés szertartása alatt állva marad.)

9. Eskü után felszentelők, felszentelendők a gyülekezettel együtt eléneklik a 63. dics. 1. versét:

Jövel Szent Lélek Úr Isten!
Töltsd bé szíveinket épen: :/
Mennyei szent ajándékkal,
Szívbeli szent buzgósággal,
Melynek szentséges ereje :/
Nyelveket egyező hitre,
Egybe gyűjtván sok népeket,
Kik mondván így énekeljenek:
Alleluja! Alleluja!

10. Ének után (megállapított sorrendben) a felszentelendők letérdepelnek. Püspök elmondja a felszentelő és kibocsátó imádságot. Püspök és esperesek (felállási sor szerint) kezüket a térdeplők fejére helyezvén, egy-egy bibliai igével megáldják őket.

(Az első sorban felszenteltek az utánok következőknek helyet engednek, illetve helyet cserélnek.)

11. A lelkészi kar a gyülekezettel együtt elénekli a 91. dicséret 1—4 versét. (A gyülekezet leül.)

Szent vagy örökké Atya Úr Isten!
A magas mennyekben,
Ki teremtettél és megtartottál
E nyomorult testben.

Szent a mi Urunk, Úr Jézus Krisztus,
Kit értünk bocsátál,
Kivel megváltál, hogy testünk miatt,
Lelkünk el ne vesszen.

Szent a Szent Lélek, ki az Atyjával,
Egy és a Fiúval,
Aki vigasztal és tanít minket
Az örök életre.

Szentség, dicsőség, légyen tisztesség
A Szentháromságnak!
Ki uralkodik egy Istenségben
Most és mindörökké.

12. Az orgona halk játéka alatt a fölszentelt lelkészek a Püspökkel kezét fognak és visszaférnek helyökre a székbe.

13. Püspök könyörgése az anyaszentegyházért s a gyülekezet megáldása. (A gyülekezet állva hallgatja.)

**14. A Kálvin-Kórus éneke: „Tebenned biztunk . . .”
Dr. Szemethy Géza zsoltárdolgozatainak 2-ik száma.**

15. Záró ének: 245. dicséret 10. verse.

Dicséret, dicsőség, tisztesség és hálaadás :/
A szentek Urának légyen örök magasztalás!
Kiben soha sincs megváltozás,
Vagy ígérettől elhanyaglás:
Tőle fejünkre szálljon áldás!

Ének végeztével az egyházkerületi közgyűlés tagjai Püspök és Főgondnok vezetésével visszaférnek a gyűlés színhelyére.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Kétségen kívül kortünet ma a gyűlésezés, konferenciázás, anketlezés. Ez magában véve nem volna baj. Nagy dolgok előtt, közben és után máskor is így volt. Ezután is így lesz. Mélyen emberi vonás: bajban-gondban embernek az embert keresni Mondjuk a testvért. És ha nyomában megértés lámad, áldott kortünet.

Kóros lünetté csak akkor válik, ha a sima, ötletes, fordulatos beszédek és szavak, amelyek az összejöveteleken elhangzanak, nem azt a célt szolgálják — Lukács evangélistával szólva — „*hogy sok sziv gondolatai nyilvánvalókká legyenek*“ (2, 35), hanem azt, hogy a szívek és elmék hátsó gondolatait eltakarják. Azoknak talán, akik ráérnek rejtvényeket bogozni, elsőrendű élvezet lehet ezeknek a hátsó gondolatoknak a kihámozása, a játék velük és ellenük, de hogy a nyomorúságban sinylődő világot az efféle ósdi szellemi tornák nem érdeklik, az bizonyos. Az emberi nemzetség beteg és gyógyulni akar. Orvost vár, komoly őszinte barátot, aki nem varr himet neki színes szavak fátylán, keveset beszél, de megtesz mindent, amit a segítő ember-testvéri szeretet parancsol. Az volna a csoda, ha ezek a meddő anketek, összejövetelek, tanácstalan tanácskozások másformák lennének, mikor róluk is bátran el lehet mondani Pál apostollal e szerencsétlen nemzedék fülébe: „*nincs senki . . . aki igazán szíven viselné dolgaitokat; mert mindenki a maga hasznát keresi*“. (Ez. lipp. 2, 20—21.)

Ebben a termékelen sivatagban jól esik odairányítanom a Főtiszteletű és Méltóságos Közgyűlés figyelmét arra az ünnepi nagygyűlésre, amelyen a világ 25 protestáns testvérfelekezetének kiküldöttei az amerikai

Egyesült Államok elnökének, minisztereinek jelenlétében körülbelül 4000-en, 1933. évi december 6-ik napján Washington városában összegyűltek, hogy „*Krisztus Amerikai Egyházai Szövetséges Tanácsának*“ (amely tulajdonképen a Genfben levő „*Egyetemes Keresztyén Tanácsnak*“ az amerikai alosztálya), 25 éves jubileumát megünnepeljék.

Lélekemelő látvány volt és örök emlékezetre érdemes az evangéliumi egyházaknak minden külső disznélküli képvisellete, de annál mélyebb és bensőbb hitvallása a mindenható Istenről és akiben magát kijelentette: az Ur Jézus Krisztusról, ott a reálítások, az üzlet, a „business“ hazájában. Ez a konfesszio a Szövetségi Tanács elnökének, dr Aw. Beaven-nek a beszédében csendült fel ünnepi lendülettel és mindenk szívéhez legjobban hozzáférően.

Nem állhatom meg, hogy e remek beszédből ne közöljek egy gondolatot, mely nem új ugyan, de új vonatkozással bővített s nekem püspöki jelentésemhez kiválóan alkalmas.

A hajóskapitány képét állítja elénk dr Beaven. Annak is körül kell néznie szüntelen, figyelnie a hullámok csapkodását, apálynak, dagálynak utját, viharzó szelek irányát. De bárminő fontos dolog is mindez, valamennyi eltörpül amellet a nagy valóság mellett, hogy az égen ott van a sarkcsillag, mozdulatlanul mutatja a biztos irányt. Ha a hajó parancsnoka arra építi utja tervét és minden számítását, hogy *fölfelé* nézzen és ne *lefelé*, akkor a sorsa jóformán biztosra vehető, mert bármennyire szükséges *lefelé* is néznie, de *fölfelé* nézés nélkül minden bizonytalansággal elveszett.

Mikor egyházkerületünk hajójának 1932. évi utjáról a Főlisztelelű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlésnek ez órában beszámolni kívánok, a végzett munkák, szolgálatok, teljesítmények adatait azzal a megnyugtató tudattal teszem itt le a Méltóságos Közgyűlés asztalára, hogy mindabban, amit az egyházkerület elnöksége, minden hivatalosa, valamennyi gyülekezete, intézménye, testülete, szervezete, kicsinyje-nagyja királyhágómelléki református magyar egyházunk lelki és anyagi életének előbbrevitelén az 1932. évben és azóta is dolgozott,

épített, kifejtett és elért és mindabban a szorgoskodásban is, amihez Isten az Ő örök bölcsessége szerint a látható siker áldását talán nem is adta meg neki, ha figyelte is az idők viharos hullámain, ahogy köteleessége volt, a szíve minden virrasztó szeretetével, lelke egész hűségével mégis örökké fölfelé nézett, „az odafölvalókat“ keresvén, „ahol a Krisztus van“ mindenekfölött pedig Őt magát várván, óhajtván, hogy látlára nappal virradjon és hajnalcsillag keljen fel a szívekben.

Ha egyházkerületünk egész egyetemének ezt az állandó fölfelé nézését jelentésem adataiból a Főtiszteletű és Méltóságos Közgyűlés is meg fogja állapítani, ha azokból szintén az a meggyőződése alakul ki, hogy Istennek ez a népe a mai leszegényedett állapotában is az „odafölvalókat keresi“ és tekintetét állandóan oda-függeszti Krisztusra, arra a hajnalcsillagra, Aki soha alkonyatot nem ér, ahogy Ágoston doktor mondja: „Ille, inquam, lucifer, qui nescit occasum“, akkor bizonyosra veszem, hogy a Méltóságos Közgyűlés nyugodtan látja lovahaladni a hajót a maga útján s mindazt, ami egyházkerületünk 1932. évi életében jó vagy rossz adódott, hálaadással, bölcs belenyugvással teszi a megértő szerelet mérlegére.

I. Az egyházkerület *belső élete* a mélyebb és elevenebb hitélet irányába indult fejlődés és kibontakozás képét mutatja, amelynek az érdekében az utóbbi évek valamennyi belmissziói megmozdulása történt és történik. A statisztikai adatok ugyan egymagukban nem nyújtanának elegendő alapot erre a megállapításra, — mert pl. a templomlátogatás százaléka az eddigi átlagos keretet nem lépi túl, s az 1931. évben hétköznapokon néma 15 templom közül is mindössze négyben csendült fel az éneklés és könyörgés — de mégis azt kell mondanom, hogy az egész vonalon lassanként virrad a lelkekben. Mondom ezt — ismerve a dolgok mai állapotát — amelyet, míg örömmel szemlélek, lehetetlen észre nem vennem, hogy azok a kis számbeli különbségek, amelyek az 1932. év statisztikájában az előbbi esztendővel szemben mutatkoznak, bárminő jelentéktelennek tűnjenek is fel, az új lelkitavas friss leheté-

nek fokozatos beáramlását mutatják a nagy lendülettel megindult belmissziói munka nyomában.

Ime pl. az *úrvacsorával* élők száma is emelkedést mutat. amennyiben nőtestvéreink az 1932-ben 64.045-en vettek úrvacsorát (1931-ben 62.680-an). Ezt a javulást nem rontja le az sem, hogy viszont a férfi úrvacsorázók száma az előző évihez képest valamivel csökkeni, mert az 1931. évi nagymérvű visszaesésnél — mint akkori jelentésemben is rámutattam — az volt leginkább megdöbbenő, hogy éppen nőtestvéreink maradtak tulnyomó számban távol az Urasztalától. S ez a szokatlan, szinte érthetetlen jelenség, anyaszentegyházunk arculatának ez a bántó vonása kezd elünni, elsimulni 1932. év statisztikánkban. Abban a biztos reménységben vagyok, hogy ma már ismét a régi buzgósággal veszik körül az Urasztalát Isten anyaszentegyházának krisztuskövető Máriái és Mártái.

Javult a *Kátémagyarázat* statisztikája is, amennyiben az előző évi 31 gyülekezetből 1932. évben mindössze 22 volt kénytelen megelégedni a biblia-magyarázat kényelmesebb gyakorlatával. „A kényelmességet“ természetesen nem a gyülekezetekre értem. Nagy kár, hogy itt ott még mindig nyilvánul a Káté magyarázat dolgában olyan felfogás, amely az igehirdetés emez elsőrendű fajtájának, jobban mondva: e szolgálat módszerének teljesen hibás megítéléséből és félreismeréséből származik. 1930. évi püspöki jelentésemben részletesen kitértem erre a kérdésre. Ma sincs egyéb mondanivalóm. Csak arra hivatkozom, hogy külföldi hittestvéreink az utóbbi egy-két év óta állandóan foglalkoznak összejöveteleiken, konferenciáikon és egyházi lapjaikban a Káté-magyarázat szükségességével, mint amely kiválóan alkalmas arra, hogy az egyháztagokban a református vallási önludalosságot erősítse.

Kétségen kívül ennek a meggyőződésüknek a folyománya az is, hogy újabb időben állandóan jelennek meg hírek pld. a németországi „*Reformierte Kirchenzeitung*“-ban arról, hogy egyes jelentékenyebb egyházközségek presbitériumai kifejezetten a *Heidelbergi kátéra* hivatkoznak határozataikban és arról is, hogy a „Református Szövetség“ (Ref. Kirchenbund) által ki-

adott Heidelbergi Káté gyorsan kifogyott és új kiadásról kell gondoskodniok.*

Talán a külföldi példa is hozzá fog majd járulni — az idevonatkozó kerületi határozatok fokozatos végrehajtása mellett — az elavult vélekedések leküzdéséhez s feltétlenül hiszem, hogy — amint ma már nincs egyetlen olyan gyülekezet sem egyházkerületünkben, ahol legalább is időszakonként az esztendő bizonyos részeiben ne volna Káté-magyarázat — rövid időn belül minden gyülekezet visszaállítja e szolgálatot minden vasárnap délután, sőt meg is szereli.

A *lelkipásztori gondozás* hűséggel folyik az 1932. évben is. A *hívek látogatásának* a számadatai is világosabb képet nyújtanak immár, mint a megelőző években, bár ugyan 2 egyházmegyéből még mindig csak a végzett látogatások összes számát találom, melyből természetesen nem tűnik ki, vajjon hány gyülekezet lelkésze és presbiterei gyakorolják a pásztori munkának ezt az igen jelentős módját.

A *házi istentiszteletek* száma is növekedést mutat ugyan az előző évvel szemben, de még mindig nem találom rendénlevőnek, hogy 183 parochiális egyház közül mindössze 68-ban volt házi istentisztelet. Nyilván ennek a szép ősi gyakorlatnak is balvélekedések gördülhetnek az uljába az új idők és emberek részéről, vagy talán éppen ahhoz a kényelmes elvhez való ragaszkodás: „*Quieta non movere*“, „nyugvó dolgokat ne bolygassunk“! Pedig a gyülekezeti élet intézményesen megszervezett mai formájában is nagy építő hatása van az ilyen meghittebb, bensőséges isteni szolgálatnak a családi hájlékban s akik azon részt vesznek, annál nagyobb vágyat éreznek a szentek gyülekezete — a templom után.

---

* Az is az idők jele és az öntudatos kálvinista nevelésé, hogy *Spörri* eberfeldi lelkész „*Eine Art Katechismus über die Kirche*“ (Katekizmus-féle az egyházzró) címen 33 kérdést és feleletet tartalmazó füzetkét adott ki. *Dr. Bartha Károly* világhíres theologiai professzor örömmel üdvözölte a munkát: „Nagy dolog — ugymond — hogy ma a dolgokat ismét így egészen egyszerűen meg szabad mondani.“

Vadházasságban 5 egyházmegye területén 342 pár élt. Egyik egyházmegyében számuk nem volt megállapítható, viszont ugyanott az előző évben nyilvántartott 83 vadházaspár közül a lelkész atyafiak buzgólkodása és díjlalan eskető szolgálata folytán az 1932. évben 17 pár úgy a polgári anyakönyvvezető, mint a lelkész előtt megkötötte házasságát.

Az *áttérések és kitérések* statisztikája az 1932-ik évben is kedvezőtlen mérleggel zárult. Áttért hozzánk 150 egyén, kitért tőlünk az anyaegyházakban 365, a szórványokban 12, összesen 377. Igaz ugyan, hogy ebből a 377-ből 100 kitérés a bihari egyházközségre esik, ahol a gyülekezetben dúló békétlenkedés okozta, hogy 100-an felekezetenküliekké lettek, de ha ezt a nagy téfelt levonjuk is, még mindig igen jelentékeny 277 kitérés fáj mindnyájunknak és a 150 áttérővel szemben veszteségünk így is 127 (az előző évben 88 volt).

Egyébként a bihari egyházközség áldatlan helyzetének bevizsgálása tárgyában az 1933. évi 16—8. sz. egyházkerületi közgyűlési határozat végrehajtatott és az ügy a bihari egyházmegye felterjesztése kapcsán mai közgyűlésünk tárgysorozatán fekszik.

A *szekták* közül gyülekezetünkben a *baptisták* hódítottak a legtöbbit, nehányal a *szombatosok*, *adventisták* és *millenisták*. Az egyházunkból az 1932. évben *törvényesen* kivált szektáriusok száma azonban a statisztikai adatokból így sem állapítható meg bizonyossággal, mert némelyik egyházmegye a már régebben kitért összes szektáriusok számát közli. E pontnál fel kell hívnom a lelkésztlársak figyelmét a szekták (vallásos társulatok) szabályozása ügyében kiadott legújabb kultuszminiszteri rendelkezésre (Hivatalos lapunk 1933. évi 29 ik számában 370. oldalon), mely a tiltott szekták neveit közli. Teszem ezt azért, hogy utóbbiakkal szemben adott esetekben a törvény védelmét igénybe vehessék.

Számadásomnak ezeknek a sötétlő pontjait azonban örvendetesen ellensúlyozza a belmissziói munkák és azok szervezeteinek fellendülése egyházkerületünk gyülekezeteiben. Minthogy pedig e munkának és ezek-

nek a munkaszervezeteknek: vasárnapiiskoláknak, bibliaköröknek, férfi- és nőszövetségeknek, egyházi énekkaroknak a működéséről külön jelentés terjesztetik a Méltóságos Közgyűlés elé, azokkal e helyütt is foglalkozni feleslegesnek itélem.

II. Az egyházkerület *külső élete* a statisztikai adatokból így bontakozik ki:

Tőkék, alapok összege: 15,079.198 (a megelőző évben 13,539.572) Leu, maglári vagyon pénzértéke: 2,689.687 Leu (előző évben: 1.822.680 Leu). Adósság: 8,897.885 Leu (1931-ben: 6,763.115 Leu). Az adósságnak 2 134.770 Leuval való növekedése nemcsak letagadhatatlan bizonyítéka az anyagi leromlás továbbterjedésének, de egyben amiatt is aggályos jelenség, hogy két egyházmegyében (érmelléki és nagykárolyi egyházmegyék) jóval nagyobb az adósság a tőkék összegénél.

Ha itt megemlítem, hogy a gyülekezetek a maguk belső hivatalnokaiknak ki nem szolgáltatott fizetés címén 2 453.049 Leuval, egyházi köztartozások címén pedig az illető pénztáraknak 2,059.471 Leuval adósok, rávilágítottam egyházaink gazdasági helyzetének legfájóbb két pontjára is.

Az egyik: az egyházi tisztviselők nyomoruságos anyagi állapota, amelyben nem az a legfájóbb, hogy ilyen, hanem az, hogy igen sok helyen — szinte a legtöbb gyülekezetben — a hivek nemlörödmösége, anyagi gondolkozása, szeretetlensége és lecsökkent kötelességérzete miatt ilyen.

A másik: a segélyezésre szoruló lelkeszek, tanítók, özvegyek, árvák, theologusok, tanítójelöltek és intézmények száználmas helyzete, kiknek vagy amelyeknek támogatására egyházkerületünk napról-napra képtelenebbé válik azért, mert a kerületi járulékok nem folynak be gyülekezetekből. S ami a dolog erkölcsi oldalát tekintve a legbántóbb, az, hogy az egyházkerület segélyforrásaival szemben ugyanakkor napról-napra nagyobb igények támasztatnak.

Különben pedig az 1932. évre kivetett *pénzbéli egyházi adók* összege 9,271.703 Leu, a *terménybelieké* 4 egyházmegyében 3,299 mm. és 2188 hl. vegyes termény, 2 egyházmegyében pedig a terménybeli kiveté-

sek pénzérléke 277.600 Leu. Az *egyházközségek számadásainak végösszege*: pénzben 21,078.359 Leu bevétel, — 20,377.872 Leu kiadás és 700.487 Leu maradvány. A terményszámadás adatai hézagosak.

Új építkezésre 864,903 Leut költöttek (előző évben 914,791 Leut), javításokra 1,160,608 Leut (előző évben 1,856.919 Leut).

Az egyházi épületek *tűzkár* ellen biztosított értéke 109,959.206 Leu. Dicséretes intézkedés az esperes urak részéről, hogy ahol nem találták elegendőnek a biztosítás összegét, ott annak felemelésére szigorú utasítást adtak az egyházaknak. A tűzbiztosítás díjával több egyházközség hátralékban van. Ezek eljárásával és annak minden következményeivel szemben az érdekeltek fokozatos felelősségét e helyütt is kihangsúlyozom.

A *szegények gondozása*, ahogy a jelentések is mutatják, hovatovább a nőszövelségek haláskörébe megy át, ami szinte természetes is — úgy, hogy igen kevés helyen működik már szegényügyi bizottság. Egyes gyülekezetek a *tanuló ifjuság élelmezéséről* is dicséretes módon gondoskodtak pld. Valea lui Mihaion (Érmihályfalván) 160 tanuló kapott ebédet, Oradean (Nagyváradon) (olaszi-i parochiális körben) 70 tanuló, Nagyváradujvároson pedig viszont egyes családok látnak el szegény tanulókat. Nem hagyható itt említés nélkül az *oradeai (nagyváradai) református árvaház sem*, mely 16 árvát gondoz és nevel.

Az *egyháztagok jótékonyága* az 1932. év folyamán a következő keretben mozgott: kiadott *felnőtteknek* 391 581 Leu (előző évben 284,636 Leu), *gyermekeknek* 298.241 Leu (előző évben 243.858 Leu) *külső jótékonyág* címén 208.744 Leu (előző évben 305.322 Leu).

A *hívek jótékonyágának* összege: 1,419 876 Leu volt (előző évben 1,879.026 Leu).

A 10.000 Leut elérő vagy meghaladó adományokat az ékes szép példa megbecsülése jeléül itt közlöm: Oradean (Nagyváradon) Tolnai Mihály 10.000 Leut, réli Nőszövelség orgonaépítésre 40.000 Leut, kulturház felszerelésére 16.000 Leut, Baia-Maren (Nagybányán) „kerti mulatság“ 70.728 Leut, Salumaren (Szatmárnémetiben) Szabó Ilona 11.000 Leut, a salontai (nagyszalon-

lai) egyházmegyében Csécsi Imre, Balla István, Liszkay Kálmán, Caplon (Kaplonyban) a Nőszövetség 10.000 Leut templomépítésre.

Az egyházkerületben adófizelő egyháztagok száma: 51,913, a választójoggal bíróké: 24.638 — presbitereké: 2485.

Az esperesi jelentéseknek *iskolaügyi* része külön előterjesztésben kerül a lágysorozat rendjén a Méltóságos Közgyűlés elé.

Irattejesztésünk 176 gyülekezetben volt megszervezve, 161-ben a lelkész, 15-ben a tanító kezelte. Eladtak 314 teljes Bibliát, 1424 Ujszövetséget, 5875 Árvaházi Képes Naptárt, 3482 drb egyéb iratot és különböző egyházi lapokból 4035 példányt. *Református Népkönyvtár* — sajnos — csak 52 gyülekezetben van.

A népmozgalmi statisztika adatai: született 2107 törvényes fiu, 2080 törvényes leány, együtt: 4187 törvényes gyermek, — 238 törvénytelen fiu és 242 törvénytelen leány, együtt: 480 törvénytelen gyermek. Uj-szülöttek összes száma tehát: 4667 (előző évben 4712). Meghalt 1974 fi, 1885 nő, összesen: 3859 (előző évben 3779).

Református lelkészeink lélekszámáról most sem szolgálhatok megbízható kimutatással. A legutóbbi országos népszámlálás adatai ugyanis nincsenek birtokomban, az 1932. évi 20. sz. közgy. hat. tal elrendelt belkörü lélekszámlálás pedig nem volt mindenütt pontosan végrehajtható.

A házasságkötések statisztikája szerint lista ref. házasság köttelel: 1191, — vegyes: 388, összesen: 1579. Kár, hogy egyes egyházmegyék az állami anyakönyvvezető előtt kötött házasságok számát nem közlik s így nem volt módomban megállapítani, hogy az államilag kötött házasságokból hányat kötöltek meg református egyházunk szertartása szerint és hányat nem.

E helyütt meg kell ismételnem legutóbbi püspöki jelentésemnek azt a megjegyzését, hogy a kultusztörvény 47. cikkének 3. és 4. bekezdése kizárja a *reverzálisokat* s így ma már ilyenekről nem is lehet beszélnünk. Valószínű azonban, hogy a hivatalos jelentések ezt a kifejezést azokra a befolyásolásokra értik, ame-

lyek hol nyíltan, hol zárt családi körben s a lelkiismeretek megfélemlítésével löbbé-kevésbé érvényesülnek avval a célzattal, hogy a vegyes házasságból születendő vagy származott gyermekeket atyjuk ne református vallásnak jelentse be az állami anyakönyvi hivatalban.

Tény, hogy ebben a pontban még sok fájdalmas tapasztalatot tartogat az élet lelkész atyánkfiai s mindnyájunk számára, akiknek a lelki kényszerítés hasonló eszközei nem állnak, sőt a lelkiismereti szabadság egyházában hiába is állnának rendelkezésre. Itt csak öntudatos kálvinista jellemek nevelése és kialakítása segíthet, nemkülönben következetesen alkalmazott egyházi fegyelmezés, ahogy ez utóbbit ma már egyre hangsúlyosabban sürgeti a református közvélemény.

Addig is, míg ez valóra válhatik, református keresztyén egyházunk pásztorai vigyázzanak a nyájra, és ha a lelki erőszakoskodás tekervényein elsikkad egy-egy ujszülött báránycsa — minden olyan esetben, ahol a kultusz törvény 47. cikkének sérelme megállapítható, gondoskodjanak róla, hogy az elkövetett lélekhalászat eredménye az illetékes világi bíróság ítéletével hatálytalanítottassék, ahogy ez pld. az oradeai kir. ítélőtábla 1933. évi nov. 21-én meghozott ítéletével (Turulungon) előfordult ugyanilyen esetben is történt.

A sérelmek stációjához érkeve szóvá kell lennem azokat a még nagyobb és súlyosabb — mert általánosabb — sérelmeket, melyek miatt utóbbi időben egyre érkeznek panaszos jelentések és kérelmek a püspöki hivatalhoz. E panaszoknak iskoláink életére vonatkozó részét ilyen tárgyú külön jelentésemben terjeszttem a Ft. és Mélt. Közgyűlés elé s itt csupán azokról kívánok szólni, amelyek ref. egyházi életünk szabad mozgásának és továbbfejlesztésének szintén rendszeressé vált akadályozása miatt emelkedtek és kiáltottak hozzám egyházkerületünknek főképpen határmenti gyülekezeteiből.

Ezekben ugyanis a helyi közigazgatási hatóságok (legtöbbször csendőrszervezetek) — felettes rendelkezésre hivatkozva — minden néven nevezendő belmiszteri összeívetelt beliltottak vagy előzetes prefektusi engedély felmutatásához kötöttek, 2 gyülekezetben pedig a presbiteri ülések, sőt egy helyen még a hétköznapi

istentisztelet tartásához is külön prefektusi engedély előmutatását kívánták.

Minden igyekezéssel azon voltam, hogy a panaszok — melyek csaknem mind Sätmar (Szatmár) vármegye területéről érkeztek — az illetékes prefektus urral való közvetlen érintkezés útján orvosoltassanak. Erre utasítottam a panaszoló lelkészeket is, ezt az utat követtem magam is, midőn közvetlen hozzáintézett átiratomban — egyházunk lelki és alkotmányos élete szabadságának kihangsúlyozása mellett (l. kult. törv. I. cikkét) — a sérelmek orvoslását, illetőleg a rendkívüli időkre tekintettel legalább is azoknak a feltételeknek közlését kértem a prefektus urtól, amelyek mellett a helyi hatóságok az összejöveleket tudomásul venni tartoznak.

Sajnos ez az út nem vezetett célhoz s így kénytelen voltam a panaszos 12 szatmárvármegyei esetet a Kultuszminiszter urnak bejelenteni, miután a hétköznapi istentisztelet akadályozásának ügyét — annak hozzájárulása után azonnal — már előzőleg külön is felterjeszteltem. Tettem ezt abban a biztos reményben, hogy kultuszszabadságunk hivatalos és törvényes örékének közbelépésére sérelmeink általános rendelkezéssel orvosoltatni is fognak. Ebben a reménységemben megerősített engem az az értesülésem, hogy a Kultuszminiszter ur panaszos felterjesztésem elintézésékepen néhány nappal ezelőtti átiratot intézett a belügyminiszter urhoz *istentiszteleti, egyházalkotmányi és belmissziói összejöveleink teljes szabaddátétele érdekében.*

Amikor azonban ezeket a sérelmeket írt a Mélt. Közgyűlés előtt szóvá teszem, ugyanakkor másfelől annál szivesebben kell elismernem, hogy egyházkerületünk egyéb törvényhatósági területein belmissziói összejöveleink ügye az illetékes vármegyei hatóságokkal történt előzetes megállapodás szerint és kölcsönös megértéssel szerencsés megoldásra jutott.

Ezek a gravaminális panaszok, mint nyilván látható, már mind legutóbbi ker. gyűlésünk óta merültek fel, lehát az utóbbi esztendő termő fájának voltak a keserű gyümölcsei.

Ám adott az Isten édes gyümölcsöt is erre a fára, — szemnek, szivnek, kedvest, izeset.

Kezdem azon, amelyik mindnyájunkké. A „Református Jövő“-n. Amilyen aggályoskodás vette körül e kis néplap születését, éppen olyan örömmel kell erről a helyről is megállapítanunk, hogy a kis lap a kezdet sok tárgyi, személyi és adminisztrációs nehezékeivel szerencsésen átljutott a szakadékokon, a napsütéses tulsó partra és szerkesztőjének, munkatársainak lelkes, eleven buzgólkodása, nagy és kicsiny olvasóinak hűségese lámogalása révén ma már 8000 példányban jelenik meg. Kezdetnek, ígéretnek — Isten jóvoltából — mindenestre nagy és fényes kegyelmi ajándék számunkra, de egyben hangos intelem is, hogy a ridegebb és legkeményebb sorsban sem szabad megállni soha a múlt „sirató falai“-nál, hanem tekintetünket azokra függesztve, amik előtünk vannak, dolgoznunk kell a szó valódi jelentése szerinti *magyar református jövőn*, hogy bennünk az új és békességes mennyei Jeruzsálem falai minél előbb fölépülhessenek.

Az 1933. év másik kedves termését, lelki örömét a gondviselő Isten a baia-marei (nagybányai) egyházmegyében június 6—12. napjain végzet hivatalos látogató körutam során engedte megélnem.

Első állomásom *Oraşul-Nou (Avasujváros)* volt. Kereselt és régen várt alkalom arra, hogy a baia-marei (nagybányai) egyházmegye illusztris fejét: *Széll György* esperes atyánkfíát a maga otthonában, hivei közt felkeressem. Az ékes és szép rendben tartott egyházközség ügyeinek megvizsgálása után csupán a lelkem meleg érzelmeinek és meggyőződésének tartoztam avval, hogy a presbiteri ülésen az esperes-lelkésznek a gyülekezetben hosszú éveken át teljesített pásztori szolgálatáról megemlékeztem s az ő kiváló, példaként világító személyét a presbitérium és a gyülekezet megbecsülő szeretetébe ajánlottam. Együttal intelmeket adtam arra is, hogy a lelki élet mindenütt bevált u. n. belmissziói intézményeit a presbitérium és gyülekezet lelkesen karolja fel.

Innen másnap *Livada-Nou ra (Sárközujlak)* mentem, előzőleg *Livada-n (Sárközön)* az iskolát meglátogattam. Istentisztelet végeztével a két gyülekezet presbitériumának együttes ülésén a helyi ügyek közt hosszasan

foglalkoztam azzal, amely a két gyülekezet sorsát és jövődjét a legközelebről érinti, i. i. azok együttműködésével és erre vonatkozó jogviszonyával. Kihangsúlyoztam előttük azt a meggyőződésemet, hogy nem egyesíteni kell a két egyházközséget, hanem társegyházi kapcsolatba hozni, mert ez a módozat felel meg a két gyülekezet különleges érdekeinek.

A *turulungi (turterebesi)* gyülekezet külső és belső állapota, — ahogy azt annak lelkésze feltárta, vegyes érzelmeket lámasztott. Külső állapota szomorú képet nyújt, mert annak ellenére, hogy az egyháznak a templom felépítésére meglakartott tőkepénze volt, ennek a tőkének a sorsa ma föllébb kétséges. Pedig szép, régi és történelmi emlékként itt maradt templomának tornyán maholnap nem lesz már zindely, az építésre beszállított kövek ott fekszenek garmadába rakva a templomtéren. Fölvettem a kérdést, nem volna-e célszerű gyűjtést indítani a kerületben a templom céljára s ezt a módozatot a presbitérium figyelmébe ajánlottam. Egyebekben pedig örömmel láttam, hogy a gyülekezet, bár erőben nagyon megfogyott, egyháza szeretetében nem változott.

Junius 8-án *Halmeu-ban (Halmiban)* tartottam vizitációt. A szépséges templomból, amelyben minden: könyörgés, kar és szóló ének — oly harmonikusan hozzáilleszkedő volt, kijövet a rideg valóságnak bántó diszsonanciái is szóhoz jutottak a presbitéri gyűlésen. Komoly figyelmeztetéseket kellett intézнем a presbitériumhoz úgy az egyházi tisztviselők fizetésének kiszolgáltatására, mint a templom elhanyagolt külsejének rendbehozására, különösen a torony farészeinek sürgős kijavítására. Erre a presbitériumot egyenesen utasítottam.

Halmeu-ból (Halmiból) aznap délután Sätmaron (Szatmáron) keresztül *Ombud (Ombód)* egyházközségbe vitt utam. A presbitéri ülésen örömmel vettem tudomásul, mennyire komolytalan volt az a hiresztelés, mintha a gyülekezetben a szekták tért hódítottak volna. Ugyanott élénk megbeszélés folyt a szép, stílusos templom falának súlyos jellegű repedezettségéről. Bár az ennek helyreállításához szükséges költségek előteremtése láthatóan súlyos gondot okoz a presbitériumnak, az volt

a benyomásom, sőt meggyőződéseim az ülésen, hogy az egyházi előljáróság és a gyülekezetnek egyházukat szerető, gyakorlatias gondolkodású és rendezett anyagi viszonyok közt élő tagjai hamarosan megtalálják a módot is, az eszközöket is arra, hogy templomukat jókarba hozzák.

Itt járván felhasználtam az alkalmát arra, hogy a petin-i (pettyéni) paróchiához tartozó *Paulesii (Pálfalva)* leányegyházat is meglétekintsem, hol is főképpen az iskolái akarlam látni, melynek tanítója az isko'ás gyermekek sok ügyes ötletes kézimunkáját mutatta be.

Petin (Pettyén) vizitációja alkalmával a presbiteri ülésen komolyan figyelmeztetnem kellett a presbitériumot arra, hogy a tanítónő hátralékos fizetését szolgáltatassa ki, egyben a lelkész panasza kapcsában a lelkészi lakás ósdi, huzatos voltára is Szóvá kellett tennem azt is, hogy az egyházi épületek tűzkár ellen biztosított értéke túlságosan alacsony, az tehát felemelendő. Utasítottam ugyanakkor a presbitériumot, hogy az egyháznak a saját alapjából felvett kölcsönéről állítson ki szabályszerű adósságlevelet és fölkeríttem a vizitáción jelenlevő egyházmegyei gondnok urat, hogy e rendelkezésnek sziveskedjék érvényt szerezni.

Colciul Mare (Nagykocs) egyházközségben már a templom előcsarnoka is kellemesen hatott s a maga impozáns arányaival könnyen feledtette a zuhogó esőben meglelt kocsiút nem éppen kellemes benyomását. S bár a presbiteri ülésen, — mint egyébütt is mindenütt, ahol erre okot találtam, észrevételeztem a férfiszövetség megalakításának elmulasztását és az egyházközség nagymérvű hátralékát a kerületi járulékok dolgában, másrészt meleg elismeréssel adóztam a gyülekezet buzgólkodása és áldozatkészsége iránt az építkezés és szervezés dolgában.

Colciul-Mic (Kiskolcs) látogatása során elismeréssel vettem tudomásul, hogy annak belmissziói intézményei szépen működnek, de a férfiszövetség hiányát kifogásoltam s elköteleztem a lelkészt, hogy azt lehetőleg még az aratás előtt szervezzék meg. A kerületi járulékok hátralékait is szóvá kellett tennem, felvilágosítván a presbitériumot, hogyha a gyülekezetek ebbeli

kötelezettségüket nem teljesítik, a kerület nem képes papokat és tanítókat nevelni.

A vizitációs istentisztelet alkalmával egyébként egy ifju párt megeskeltem.

Ugyanaznap délután *Corod (Szamoskóród)* egyházközséget is meglátogattam. Az istentiszteleten tartott beszédemben komoly intelmeket intéztem a szektáskodó mozgalom sodrába eső gyülekezethez. A presbiteri ülésen rámutattam, hogy ebben az egyházban, illetőleg községben, ahol a millenizmus dolgozik, a lelkipásztori és presbiteri tisztség fokozott kötelezettséget jelent s akiknek Isten e tisztségét a vállaira tette, nem lehetnek soha eléggé vigyázók a Krisztus nyája mellett, már csak azért sem, mert a gyülekezetnek nincs felekezeti iskolája, tehát a templomon és az órállók szivén keresztül kell pótolni a magyar kálvinista nevelést, hogy a jövő nemzedéket az emberi agyrémek fertőzésétől megőrizhessük.

Mint hogy pedig a belmissziói munkák közül a férfiszövetség nincs még megszervezve, a lelkész elköteleztem, hogy azt a legközelebi presbiteri ülésen alakítsa meg.

Az istentisztelet végeztével egy újszülöttet megkereszteltem.

Ugyanitt fölkeresett tisztelegő üdvözlésével az *apateui (dobrácsapáti)* egyházközség küldöttsége.

Boghiş (Csengerbagos) egyházának lelkes hivei a szabad ég alatt ázva fogadtak férfikari szép énekszóval.

Presbiteri ülésen a gyülekezet időszerű ügyei kerültek szóba. Elrendeltem, hogy a férfiszövetséget azonnal alakítsák meg s ennek megtörténtéről sürgős jelentést tegyenek. Nem hagyhattam szó nélkül a lüzkárbiztosítás alacsonyra vett értékét s annak felemelését elrendeltem. Foglalkoznom kellett a gyülekezetben lábra kapott békéltetéssel is, mely az egyházi tisztviselek díjlevelének leszállítására irányuló szándékokkal volt összefüggésben. Természetesen kihangsúlyoztam az efféle szándékok törvényellenes és immorális voltát.

Itt fogadtam a *dobai (szamosdobi)* gyülekezet tisztelegő küldöttségét is.

Mindezek végeztével délután Doba (Szamosdob)

községén keresztül menve, a község előjárósága és népe üdvözölt, utamban *Salmar-ra* (*Szalmár*). Itt a gimnázium növendékeinek a tornavizsgáját végignéztam s annak szépségét élvezve a jelesebb tornászok részére adományozott díjakat szétosztottam. Ennek emlékezetül a főgimnázium tanuló ifjusága az impozáns alma mater szép nagy fényképével lepelt meg, amugy is kedves pár órai otlléletemet evvel is kedvesebbé léve.

A tornaünnepély befejeztével a gimnázium tornacsarnokában meghitt lársas összejövetel volt, melyen a salmar-i (szalmári) egyház énekkarainak kiváló előadásában volt gyönyörködésünk.

Salmar-ról (*Szalmárról*) *Oar* (*Óvári*) egyházközségbe mentem. Ott súlyos bajokkal kellett foglalkoznom, melyek a gyülekezet belső békességét sajnálatosan földúlták. Már istentiszteleti beszédemben is érthető intelmeket intéztem mindazokhoz, akiket illet s akik azt bizonyára meg is értették, hiszen közismert dolgok nyomán lámadt friss, fájó sebekhez kellett nyulnom. Nem dicsekszem a gyógyítás sikerével, mert utólagosan is meg-megujultak még ahogy a jelentésekből tudom, az oar-i (óvári) szerencsétlen eset körül és miatt lámadt kilengések, hogy ugy mondjam — annak utórezgései.

Mindazok, akik velem együtt és megbízásomból fáradoztak a békesség létrehozásán, avval a megnyugvással zárhatjuk le ennek az ügynek az akláit, hogy mint „haszontalan szolgák“ mindent megtettünk, ami tőlünk felt s így is csak azt cselekedtük, ami kötelességünk volt. A siker, az áldás ellenben nem az akaróké, sem a futóké, hanem a könyörülő Istené.

A presbiteri ülésen csodálkozásomnak kellett kifejezést adnom afelett, hogy a gyülekezetben még mindig megvan az énekdiktálás szokása. Rámutattam, hogy ezt az ósdi, kezdetleges gyakorlatot a zsinat a 19. század 70-es éveiben eltillotta és szigoruan meghagyta lelkésznek és presbitériumnak, hogy ezt a türhetetlen szokás!, mely helyén lehetett hajdan, amikor a gyülekezet egyrésze talán írástudatlan volt, vagy nem volt énekeskönyve, de ma már szinte megbotránkozlató, azonnal szüntessék be.

Tiltakoznom kellett még az ülés folyamán az ugy-

nevezett „családi padok“ igénylése és szokása ellen s azt egyenesen visszaélésnek minősítve kijelentettem, hogy e visszás helyzet megszüntetésére az illetékes esperes urat föl fogom hívni. Ugyancsak meg kellett keresnem az esperest a presbitérium válaszlása és a gyűlések tartása körül talált szabálytalanságok dolgában is.

A püspöki vizitáció befejező állomása *Vetiş (Vetés)* község volt, melynek stilusos, szép öreg temploma emlékezetes látványt nyújtott. Istentisztelet után presbiteri ülést tartottunk, melyen az egyházközség fontosabb ügyeit beszéltem meg a presbitériummal, szívükre kölvén az egyház iránti hűséget, kötelességérzetet és a mindenüttl eredményesen bevált belmissziói alakulatok fontosságát és megszervezésüknek elengedhetetlen sűrűs voltát.

Hegyen, halmon, sikon gyülekezetek, emberek arculata nap, mint nap változott előttem, de a püspök-váró és fogadó szeretet ragyogó arculata mindenüttl az volt. Utam letagadhatatlan fáradtságait bőven feledtette, pótolta a gyülekezetek lelkészeinek, presbitereinek és a baia-marei (nagybányai) egyházmegye kiváló vezető férfiainak: dr Böszörményi Emil egyházmegyei gondnok, dr Harcsár Géza egyházkerületi ügyész, dr Ajtay Nagy Gábor egyházkerületi tanácsbíró, Uray Jenő szatmári egyházközségi főgondnok, Helmeczy József egyházker. képviselő, Diószegi Károly földbirtokos sok szives lekötelező figyelme, hűséges kísérete egy-egy gyülekezetbe, a vendéglátó szeretet lelkésztársaim, továbbá Helmeczy József és kedves neje valamint Uray Jenő és kiváló hitvese ugyszintén Németh Elemér vetísi (vetési) földbirtokos házában és asztalánál. Nagy öröömre szolgált, hogy szatmárvármegyei földbirtokos atyámiai vendégszerelő házában az ő kiterjedt, illusztris rokonságukat is egybegyűlve láthattam és üdvözölhettem.

Nem feledkezem el a satmari gyülekezet érdemes lelkészeiről és mindama lelkésztársaimról sem, akik utamban akár az esperes helyetteseként, akár püspöki állásom dekoruma okából kísérték és akik könyörgésükkel, templomi szolgálattal a vizitációs istentiszteleteken református atyámiai lelkét az igehirdetésre előkészítették és Istenhez emelték.

Mindezeknek a testvéreimnek és mindazoknak, akik körutamban az atyafiságos szívesség és szerelet jeleivel, külső nyilvánulásaival: virágokkal, diadalkapukkal, üdvözlőbeszédekkel fogadtak, hálás és benső köszönetmel e helyütt is kinyilvánítani kedves kötelességem nek ismerem.

Ha pedig ulamat valahol valamelyes áldás vagy eredmény kísérte volna, hadd mondjam minderre én is: „Non nobis Domine, non nobis, sed nomini Tuo da gloriam!“ *Ne nekünk, Uram, ne nekünk, hanem a Te nevednek adj dicsőséget!*

Ide tartozik még annak a felemlítése is, hogy az 1933. év augusztus havában Beiuşon (Belényesen) a templom építésének 150. évfordulati ünnepén, október 1-én az új második I. Ikész beiktatásán Salontan (Nagyszalontán) október 25-én pedig az érmelléki egyházmegye lelkészeinek, tanítóinak és presbitereinek konferenciáján — kerületi főgondnok urral együtt részlvevén — az igehirdetés szolgálatát végeztem.

Feltétlenül helyet kíván még az 1933. évi fontosabb események sorában annak a ténynek a megállapítása is, hogy az új istentiszteleti rendtartás gyülekezeteinkben minden nagyobb zökkenés nélkül életbelépett.

Ugyanakkor azonban a magam nagy gyülekezetében szerzett tapasztalataim alapján kénytelen vagyok kifejezést adni annak a felfogásomnak, hogy a Rendtartás 28. §-át, mely bünbánati héten és urvacsora-osztás napján az esketést csak abban az esetben engedi meg, „ha a házasságkötést a házasságralépők valamelyikének halála; betegsége teszi sürgősen szükségessé“ a mai viszonyok között túlságosan szigorúnak tartom s attól kell félnünk, hogy ennek a tilalomnak minden kivételt kizáró érvényesítésével nagyobb, főképen városi és munkásokból álló gyülekezetekben könnyen azt érhetjük el, hogy a hitükben és egyházas érzületükben lagymatag, ingadozó egyháztagok egyes esetekben egyszerűen megelégedsznek az állami anyakönyvvezető előtt kötött házassággal, vagy pedig áldozatul esnek azoknak a térítési kísérleteknek, amelyek ilyen esetekben, különösen vegyesvallású házastársakkal szemben érvényesülni szoktak.

Mindezekre való tekintettel a következő indítványt van szerencsém a Főtiszteletű és Méltóságos Közgyűlés elé terjeszteni:

Irjon fel közgyűlésünk a zsinathoz a 378—1932. sz. zsinati határozattal megállapított „Istentiszteleti Rendtartás” 28 ik §-ának oly módon való kiegészítése érdekében, hogy az eredeti szakasz változatlanul hagyása mellett ehhez — új kikézdésben — a következő záradék függesztessék:

„Minden olyan esetben azonban, amikor akár a házassalandók valamelyikének különleges körülményei miatt, akár egyéb súlyos és sürgelő okokból ezt a tiltó rendelkezést — a maga egész szigorúságában csakis anyaszentegyházunk fontos érdekének kárával lehetne érvényesíteni, a házasságra lépőknek az illetékes lelkész útján előterjesztett és kellőképen megindokolt kérelmére a püspök az esketést kivételesen megengedheti, de azal a kikötéssel, hogy az ilyen házasságkötéseknél az esküvők szokásos minden ünnepélyes külsősége és a világi vigadozás feltétlenül mellőztessék.”

Indítványom elfogadását egyházi közérdekből kérem, annyival is inkább, mert az tulajdonképen nem tartalmaz új dolgot, hiszen az eddig érvényben volt törvényes gy. korlát alapján is adhatott engedélyt a püspök sürgős és fontos esetekben a tilalmi időben való esketésre. Éppen ezért e tárgyban már dr. Makkai Sándor püspök ur Öméltóságát is megkerestem.

S a midőn jelentésemet zárva úgy gondolom, hogy elmondtam mindent, ami egyházkerületünk 1932. évi életmenetében s néhány legújabb eseményében is különös figyelemre érdemes, ismét csak ott érzem magamat, — ahonnan voltaképen el sem mozdulhattam, — a hajón, a kormányrudnál, a habok zugását figyelő, de inkább mégis csak felfelé néző hajóskapitány helyében és rám nehezedeő nagy felelősségének súlya alatt.

Ahogy az amerikai jubileumi ünnepség jeles szónoka a hajó parancsnokától elvárja.

Ahogy ott állt és áll ma is velem egyházkerületünk hajójának valamennyi egyéb őrállója, evezőse és munkása.

Ha csak lefele néznénk és nem látnánk egyebet az

örvénylő hullámoknál, bizony nem egyszer kétségbe kellene esnünk. De felfele is nézünk, sőt *igazában csak felfelé* nézünk „a hitnek fejedelmére és bevégezőjére: Jézusra“ és így akarjuk megfújni — kibontott vitorlával — „az előttünk levő küzdő tért.“

S bármily egetostromlóan hullámzik is ez a küzdő tér, „Sion, sohase feledd el, Ő megvívhat tengerekkel!“

Mert a mult idők — évezredek vagy évmilliók — tengerén mindig ott jár-kelet az Ur Jézus Krisztus s kiket a hajóba kényszerít, hogy „menjenek át előre a tulsó partra“: tanítványaihoz, habok háborgása idején, — ha előbb talán nem is, legkésőbb virradattájban, „az éjszaka negyedik részében“ vagy, úgy lehel, annak utolsó órájában, de mindig odamegy, vigasztalni, megmenteni őket mondván: „Bizzatok, én vagyok, ne féljete!“ (Máté, 14. 27.)

Jelentésem elfogadását kérem s kiváló tisztületem nyilvánításával vagyok a Főtiszteleltü és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlésnek

Oradea—Nagyvárad, 1934. május 12.

alázatos szolgálja:

Sulyok István s. k.,
püspök.

Számvevői jelentés
az egyházkerületi
és közigazgatási pénztár
1933. évi
zárszámadásáról.

Főtiszteletű és Méltóságos Pénzügyi Bizottság!

Van szerencsém tisztelettel jelenteni, hogy Egyházkerületünk alapjainak, nyilvántartási számláinak, hivatalos kiadványainak és végül a közigazgatási pénztárnak 1933. évi adatait tételesen átvizsgáltam, zárszámadását elkészítettem és annak eredményéről bátorodom a következő jelentést előterjeszteni, tudomásvétel és jóváhagyás céljából.

I. CSOPORT.

Alapok.

1. Kerületi iskola-alap.

Tőke állag 1933. január 1-én	---	---	---	---	Lei	2.900.—
« « 1933. december 31-én	---	---	---	---	«	3.062.—
					Emelkedés Lei	162.—

2. Egyházfenntartási alap.

Tőke állag 1933. január 1-én	---	---	---	---	Lei	280.721.—
« « 1933. december 31-én	---	---	---	---	«	503.566.—
					Emelkedés Lei	222.845.—

Ezen összeg magában foglalja a multban Sätmaron (Szatmár) külön kezelt tőkét is.

3. Sajtó-alap.

Tőke állag 1933. január 1-én	---	---	---	---	Lei	152.612.—
« « 1933. december 31-én	---	---	---	---	«	157.992.—
					Emelkedés Lei	5.380.—

A sajtó-alap terhére az elmúlt évben 4.355 lei kiadatott a Református Jövő egyházkerületi néplap céljaira, a vonatkozó közgyűlési határozat alapján.

4. Rendkívüli segély-alap.

Tőke állag 1933. január 1-én	---	---	---	---	Lei	100.162.—
« « 1933. december 31-én	---	---	---	---	«	98.897.—
					Csökkenés Lei	1.265.—

Ezen alap terhére a múlt év folyamán 6.500 lei fordított a legindokoltabb esetben szükségessé vált segélyezésre. A kifizetett segélyösszeg 1.265 lejjel haladta túl az alap múlt évi kamat hozadékát.

5. Baldácsy-alapítvány osztaléka.

Egyenleg 1933. január 1-én	---	---	---	---	Lei	12.111.—
Befolyt az elmúlt év folyamán	---	---	---	---	«	26.841.—
					Összesen Lei	38.952.—
Kifizetett segélyezésekre	---	---	---	---	«	26.750.—
Rendelkezésre álló összeg	---	---	---	---	Lei	12.202.—

Ezen összeg terhére határozta el az Egyházkerület közgyűlése 31-d—1933. sz. alatt, hogy azok az egyházközségek, melyek közismerten nehéz anyagi viszonyok között tartják fenn magukat és így képtelenek saját erejükből ingatlanaik tűzbiztosítási díját kiegyenlíteni, az esperesi kar javaslata alapján segélyben részesíttessenek. Tekintve azonban azt, hogy a Baldácsy-alap az 1933. évről osztalékot nem juttatott, ennek következtében mindennemű segélyezésre, beleértve tehát az özvegyek segélyezését is, kizárólag csak a feltüntetett összeg áll rendelkezésre.

II. CSOPORT.

Hivatalos kiadványok.

1. a) Vallástani kézikönyvek számláján bevételeztetett	---	---	---	---	Lei	169.481.—
b) Zsoltár számlán bevételeztetett	---	---	---	---	«	98.143.—
c) ABC számlán bevételeztetett	---	---	---	---	«	74.797.—
					Összes bevétel Lei	342.421.—

Athozott összes bevétel Lei 342.421.—

Kiadatott:

a) Vallástani kézikönyvek számláján	— — —	Lei	91.772.—	
b) Zsoltár számláján	—	«	60.512.—	
c) ABC számláján	— — —	«	159.448.—	
Összes kiadás		Lei	311.732.—	Lei 311.732.—
				<u>Lei 30.689.—</u>

Zárlatkor a raktáron volt készlet bruttó értéke 886.571 leit tett ki és ezen készletet terheli 330.000 lei nyugdíjintézeti kölcsön.

Megemlítésre méltó az a forgalom, amit eddigi hivatalos kiadványaink értékesítése eredményezett. Mint fenti szám adatok mutatják, hivatalos kiadványaink 342.421 lei értékben fogytak el az elmúlt év folyamán. A legutóbb kinyomtatásra került ABC tankönyv is teljes mértékben beváltotta a hozzá fűzött reményeket.

A hivatalos kiadványokról részletes jelentést a tankönyvkiadó-bizottság terjeszt az Egyházkerület közgyűlése elé.

2. *Naptárkiadási számla* egyenlege zárlatkor Lei 2.097.—
hiányt tüntet fel, tekintettel arra, hogy 1933. december 31-ével az egyházközségeknek még nem állott módjukban a megrendelt példányokért járó összeget beküldeni. Az érdekelt megrendelők zárlatkor 56.248 lejjel tartoztak.
3. *Hivatalos lap* kiadás számlájának egyenlege Lei 7.576.—
maradványt tüntet fel. Az egyházközségek előfizetési díj hátralék címen 9.780 lejjel tartoznak. A mutatkozó 7.576 lei feleslegből volna kiutalandó a múlt év szerkesztői és a munkatársakat megillető irói tiszteletdíjak.
4. *Irattejesztési tőke* készpénz állaga — — Lei 399.451.—
Kintlevőség egyházközségeknél — — — « 37.863.—
Raktárkészlet 10 %-os értékcsökkenés után « 44.896.—
Irattejesztési tőke állag 1933. december 31-én Lei 482.210.—

Az Egyházkerület iratterjesztési osztálya az elmúlt évben 124.256 lei értékű bibliát és vallásos iratot értékesített. Ez a forgalom az előző évihez viszonyítva mintegy 80.000 lei visszaesést mutat és épen ezért ajánlatos lenne, ha az Iratterjesztési

Bizottság nyomatékosan felhivná a lelkészi kar figyelmét az iratterjesztési osztály készleteinek értékesítésére, illetve terjesztésére. Kétségtelen, hogy bizonyos mértékben a csökkenéshez hozzájárult a könyvek értékcsökkenése, valamint a kisbetűs zsoltár hiánya, de ugyanakkor az iratterjesztési osztály igyekezett állandóan újabb kiadványokat megjelentetni és beszerezni, minek következtében a forgalom nagyobb mértékben való kiterjesztésének semmiféle belső akadálya nem volt és így végeredményben az iratterjesztési osztály forgalmában beállott csökkenés kellőképpen nem indokolható. Az elmúlt évben az Iratterjesztés sorozatosan jelentette meg traktátus füzetait, melyeket igyekezett a legmértányosabb áron forgalomba hozni, s ezáltal mintegy feleslegessé tenni, az eddig más oldalról beszerezett és jóval drágább füzetek raktáron tartását.

Az iratterjesztési tőke számla terhére átutaltatott 51.650 lei a közigazgatási pénztár javára, amely összeg az egyházkerület 76—1933. sz. közgyűlési határozata alapján a belmissziói utazótitkár fizetésére fordított.

III. CSOPORT.

Nyilvántartási számlák.

1. *Kulturtaxa pénztár* egyenlege — — — Lei 61.798.—
maradványt tüntet fel, amely összeg valószínűleg fedezi az 1934. év első két hónapjára eső segélyek kifizetését. Egyházközségeink kulturadó és taxa címen 1.059.283.— lei összeggel tartoztak zárlatkor, annak ellenére, hogy a püspöki hivatal állandóan szorgalmazta a kintlevőségek beszedését. A püspöki hivatal a segélyezéseket csak a befizetés arányában teljesítheti és épen ezért egyetememes egyházi érdekek megkövetelik azt, hogy mindazon egyházközségek, amelyek e címen tartoznak, kötelezettségeiknek mielőbb tegyenek eleget.
2. *Tanulmányi segély pénztár* egyenlege — Lei 1.121.—
maradványt tüntet fel. Az elmúlt évben 69.260.— leit fordított segélyezésre.

Egyházközségeink e címen 407.987.— lej-
jel tartoznak, jöllehet annak beszédése
több ízben szorgalmaztatott. A központi
hivatal segélyezésre éppen ezért tudott
csak ilyen csekély összeget fordítani,
mert kénytelen volt alkalmazkodni min-
denkor a rendelkezésre álló összeghez.
Amennyiben egyházközségeink a hátra-
lékot nem szolgáltatják be, az esetben
minden segélyezési lehetőség megszűnik.

3. *Zsinattartási pénztár* egyenlege ... .. Lei 331.738.—
összeget tüntet fel. Az elmúlt évben az
egyházközségektől 94.109.— lei folyt be.
Kiadatott költségekre 13.089.— lei. Egy-
házközségeink 278.256.— lei összeggel
tartoznak és ennek beszédését a pénztár-
hivatal állandóan szorgalmazta, de ered-
mény nélkül. Mint látható egyházközsé-
geink az előirt zsinattartási költségeknek
több mint $\frac{3}{4}$ részével tartoztak. Mint-
hogy a f. évben tartandó zsinati ülések
tekintélyes összeget igényelnek, ennél-
fogva a zsinattartási költség előírása a
f. évre szükségesnek látszik.
4. *Kongrua pénztár* egyenlege ... .. Lei 23.278.—
maradványt tüntet fel, amely összeg
folytatólagos elszámolás tárgyát képezi.
5. *Pogánymissziói perselypénz* egyenlege ... Lei 17.848.—
tesz ki. A f. évben e címen 7.202 lei
folyt be.
6. *Tüzdij számla* ... .. Lei 12.413.—
egyenleget tüntet fel, mely összeg az
Agricola-Fonciera biztosító társasággal
szintén folytatólagos elszámolás tárgyát
képezi.
7. *Tanszer letét számla* egyenlege ... .. Lei 9.652.—
tüntet fel, amely összeg az iskolák ré-
szére szükséges tanszerek folytatólagos
beszerzésére használtatik fel.

8. *Letétek címen* — — — — — Lei 122.765.—

összeg tartatik nyilván, mely egyrészt különböző célokra visszatartott, másrészt zárlatkor különböző rendeltetésre beküldött összegekből és végül különböző befizetendő illetékek összegéből áll.

9. *Fennálló követelések összege* — — — — — Lei 4.583.—

tesz ki, mely összeg az egyházközségek részére különböző címeken történt kielégelésből áll és időközben befizetést nyernek.

A *Károli Gáspár irodalmi társaság* javára perselypénz és adomány címen az elmúlt évben 3.731 lei folyt be a pénztárhoz. Ezen összeget a pénztári hivatal zárlat előtt átutalta rendeltetési helyére Clujra (Kolozsvárra).

Közigazgatási Pénztár kimutatás.

BEVÉTELEK:

	Előirányozva	Befolyt	Kevesblet	Többlet
1. Közig. járulék	300.000	218.608	81.392	—
2. Kongrua kezelésért	36.000	42.094	—	6.094
3. Fonciera szerz. jut.	70.000	70.000	—	—
4. Tankönyv és zsolttár jut.	60.000	60.199	—	199
5. Hátralékos járulékokból	88.000	25.754	62.246	—
6. Jegyzőkönyvek árából	20.000	17.255	2.745	—
7. Nyugdíjintézeti tőke kez.	50.000	50.000	—	—
8. Iratterj.-től belm. titk. jav.	40.000	51.650	—	11.650
9. Foncierától kezelésért	30.000	30.000	—	—
10. Birósági díjakból	5.000	7.837	—	2.837
11. Nyomtatványok árából	15.000	9.724	5.276	—
12. Kamatokból	20.000	33.421	—	13.421
13. Előre nem látottakból	—	250	—	250
14. Különböző bevételek	—	5.554	—	5.554

Összesen: Lei 734.000 622.346 151.659 40.005

Áthozat tőke egyenleg 1932 december 31-ről Lei 352.977.—

1933. évi bevételek összege — — — „ 622.346.—

Bevételi főösszeg Lei 975.323.—

KIADÁSOK:

	Előirányozva	Kiadalott	Kevesblet	Többlet
1. Tiszteletdíjak	140.000	140.000	—	—
2. Tiszti fizetések	263.280	263.280	—	—
3. Iroda szükséglet	15.000	13.764	1.236	—
4. Fűtés, világítás	10.000	6.267	3.733	—
5. Irodabér	20.000	20.000	—	—
6. Utiköltség és napidíj	50.000	34.236	15.764	—
7. Telefon előfizetés	7.000	9.291	—	2.291
8. Posta költség	6.000	5.588	412	—
9. Nyomtatványokra	25.000	22.820	2.180	—
10. Jegyzőkönyvekre	20.000	16.240	3.760	—
11. Fordítói díj	3.000	2.886	114	—
12. Belmissz. titk. fizetése	40.000	51.650	—	11.650
13. Inspetori megbíztatás	3.000	3.083	—	83
14. Károli G. irod. társ. tagd.	1.650	1.650	—	—
15. Theologiai hozzájárulás	100.000	100.000	—	—
16. Előre nem látottak	10.000	—	10.000	—
17. Birósági díjakra	20.000	—	20.000	—
Összesen: Lei	733.930	690.755	57.199	14.024
<i>Bevételi főösszeg</i> ...	—	Lei 975.323.—		
<i>Kiadási főösszeg</i> ...	—	„ 690.755.—		
Közigazgatási egyenleg		Lei 284.568.—		

A közigazgatási pénztár 284.568.— lei egyenlegéből 6%-os kölcsön címen a lelkészi kar 41,470 lejjel tartozik, minek figyelembe vételével a közigazgatási pénztár készpénzátlaga 243.098 eít tesz ki.

Megokolás a bevételekhez:

1. Közigazgatási járulék címen mindössze csak 218.608.— lei folyt be egyházközségeinktől és így a kintlevőség e címen 488.070.— leire emelkedett. A közigazgatási járulék pontos befizetésére egyházközségeink több ízben felhivattak.

2. Kongrua kezelés után járó 1%-os költség címen a bevétel 6.094.— lejjel emelkedett az előirányzott összegnél. Ezen emelkedés az elmaradt kongruák időközben történt kifizetéséből és elszámolásából származott.

3. Az Agricola-Fonciera biztosító társaság az elmúlt évben is változatlanul elszámolta a 70.000 lei szerződés szerű jutalékot.

4. Tankönyv és zsolttár jutalék címen 199 lejjel számoltattott el több az előirányzott összegnél. Annak ellenére, hogy a raktárból teljesen kifogyott a kisbetűs énekeskönyv, amely más-különbben igen tekintélyes forgalmat jelentett iratterjesztésünk részére és lényegesen befolyásolta a közigazgatási pénztár javára elszámolandó zsolttárjutalék összegét, mégis sikerült azt a jutalékot biztosítani a közigazgatási pénztár javára, ami a költségvetésben előirányoztatott.

5. Hátralékos járulékokból az előirányzott 88.000 lei helyett mindössze csak 25.754 lei folyt be, jóllehet a hátralékos járulékok beszedését a pénztárhivatal több ízben szorgalmazta.

6. A jegyzőkönyvek árából 2.745 lejjel fizettetett be kevesebb az előirányzott összegnél, tekintve azt, hogy az előállítási költség is kevesebb volt az előirányzottnál.

7. Nyugdíjintézeti tőke kezelésért a nyugdíjintézet változatlanul megtérítette a közigazgatási pénztárnak járó 50.000 lei összeget.

8. A belmissziói utazótitkár javadalmazására az előirányzott 40.000 lei helyett 51.650 leit utalt át az iratterjesztési osztály, mivel időközben egyházkerületi közgyűlésünk rendezte a belmissziói titkár fizetés ügyét.

9. Az Agricola-Fonciera biztosító társaság jutalékából kezelés címen a költségvetésbe beállított 30.000 lei változatlanul javunkra iratott.

10. Birósági díjakból 2.837 lejjel folyt be több az előirányzott összegnél.

11. Nyomtatványok árából 5.276 lejjel folyt be kevesebb az előirányzott összegnél, ami abban leli magyarázatát, hogy hivatalos nyomtatványokból kevesebb fogyott el, mint amennyi számításba vétetett és így jelentékeny értékű nyomtatvány van raktáron.

12. Kamatokból 13.421 lejjel folyt be több az előirányzott összegnél, ami főképpen annak tudható be, hogy a költségvetésbe annak idején csak a legminimálisabb összeg vétetett fel bevételként.

13. Előre nem látott bevételek címen 250 lei folyt be, ami apróbb dologi kiadások megtérítéséből származott.

14. Különböző bevételek címen 5.554 lei folyt be, ami különböző átmeneti kiadások megtérítéséből keletkezett.

A kiadásokhoz:

1. Tiszteletdíjakra az előirányzott összeg teljes egészében kiadatott.
2. Ugyszintén kiadatott a »tisztii fizetések« címen előirányzott összeg is teljes egészében.
3. Irodaszükséglet címen 1.236 lei megtakarítás eszközöltetett.
4. Fűtés-világítás címen 3.733 lejjel adatott ki kevesebb az előirányzott összegnél.
5. Irodabér címen kifizettetett a szerződés szerint járó teljes összeg.
6. Utiköltség és napidij címen 15.764 lejjel használtatott fel kevesebb az előirányzott összegnél.
7. Telefon előfizetés címen 2.291 lejjel adatott ki több az előirányzott összegnél, tekintve azt, hogy halasztást nem tűró és államsegély ügyekben, igen gyakran kellett Bukaresttel telefonon tárgyalni.
8. Postaköltség címen 412 lejjel adatott ki kevesebb az előirányzott összegnél.
9. Nyomatványokra 2.180 lejjel adatott ki kevesebb az előirányzottnál. A püspöki hivatal igyekezett minden tekintetben takarékoskodni a nyomatványokat illetőleg.
10. Jegyzőkönyvekre 3.460 lejjel fizettetett ki kevesebb az előirányzott összegnél.
11. Forditói díj címen 114 lejjel adatott ki kevesebb az előirányzott összegnél.
12. Belmissziói titkár fizetés térítménye címen 11.650 lejjel adatott ki több az előirányzott összegnél, de ezen összeget az iratterjesztési osztály megtérítette a közigazgatási pénztárnak, úgy hogy ennek következtében a közigazgatási pénztárt különbség nem terhelte. A belmissziói utazótitkár javadalmazására az az összeg fordított, aminek kifizetésére az egyházkerületi közgyűlés a pénztári hivatalt felhatalmazta.
13. Inspéktori megbízatás címen 83 lejjel adatott ki több az előirányzott összegnél, ami tulajdonképpen portókötség vállalásából származott.
14. Károli Gáspár irodalmi társaságnak teljes egészében kifizette a pénztárhivatal a vállalt alapítói tagdíjat és így e címen tartozásunk nincs.
15. Theologiai hozzájárulás címen az előirányzott 100.000

leit teljes egészében kifizette a pénztár hivatal a kolozsvári theologiának.

16. Az előre nem látott kiadásokra felvett 10.000 leiből pénztári hivatalunk nem használt fel semmit, mert arra szükség nem volt.

17. Birósági díjakra előirányzott 20.000 lei teljes összegében megtakarított.

Mint ahogy a közigazgatási pénztár számadás adataiból megállapítható, a kiadási rovatoknál végeredménykép 43.175 lei összeget kitevő megtakarítás eszközöltetett. Jóllehet a püspöki hivatal szigorúan alkalmazkodott a rendkívüli időkhöz és igyekezett minden irányban a legnagyobb körültekintéssel takarékoskodni, amit legjobban az előterjesztett számadás adatai bizonyítanak. Mindemellett nem sikerült elérnie azt, hogy az előző évről áthozott 352.977 lei közigazgatási egyenleg érintetlen maradjon, mert egyházközségeink a közigazgatási járulékok beszolgáltatása körül olyan nagymérvű nemtörődömséget tanúsítottak az elmúlt év folyamán is, ami egyenesen maga után vonta a közigazgatási tőke egyenlegnek 68.409 lejjel való csökkenését.

Ismételten fel kell sorakoztatnom azokat a kintlevőségi összegeket, amelyekkel az egyházközségek tartoztak az év végén. Ezek a következők:

Közigazgatási járulék címen kintlevőségi főösszeg:	488.070
Kulturtaxa és adó	1.059.283
Tanulmányi segély	407.987
Zsinattartás	278.256
Iskolai tanulók járuléka	122.806
Tüzdíj	39.388
Jegyzőkönyvek ára	2.120
Hivatalos lap előfiz. hátr.	9.780
Naptárak ára	56.248
Nyomtatvány és tanszer	1.719
Kintlevőségi főösszeg	Lei 2.465.657

Ezen kintlevőségi összeg az előző évihez viszonyítva ismét emelkedett. Egyházkerületi közgyűlésünk a súlyos gazdasági viszonyokra való tekintettel akkor, amikor olyan értelmű határozatot hozott, hogy bizonyos taxáknak a beszolgáltatását, az egyházközségek nehéz helyzetére való tekintettel, az 1933

év végéig felfüggesztette, a pénzügyi bizottság javaslata alapján, éppen azt a célt óhajtotta elérni, hogy az egyházközségeknek alkalom nyíljon a nélkülözhetetlen járulékok és költségek befizetésére. Az egyházközségek a könnyítést ugyan megkapták, de ezzel szemben nem igyekeztek eleget tenni még a legminimálisabb fizetési kötelezettségeiknek sem.

Mindezekre tekintettel tisztelettel kérem:

1. méltóztassék határozni afelől, hogy mi történjék azokkal az egyházközségekkel, amelyek különböző címeken tekintélyes összegekkel tartoznak és amely egyházközségek többszöri felhívásra, sőt legutóbb ügyési felszólításra sem tettek eleget fizetési kötelezettségeiknek?

2. méltóztassék felhívni elsősorban a lelkeszi kar figyelmét arra, hogy az iratterjesztést nagyobb mértékben pártolják,

3. méltóztassék határozni afelett, hogy a kisbetűs zsolttár kiadását nem tartja-e időszerűnek a Főtiszteletű és méltóságos Pénzügyi Bizottság, mivel a készlet teljesen kifogyott?

4. méltóztassék határozni afelett, hogy az elmúlt évi közgyűlés 33—1933. sz. határozatával különböző járulékok beszédését felfüggesztő intézkedését továbbra is fenntartani kívánja-e? vagy pedig hatályon kívül helyezi és elrendeli azoknak beszédését?

5. szükségesnek látja-e előírni a méltóságos Pénzügyi Bizottság a zsinattartási költségek fedezésére a f. évre is az 1 leus költség-hozzájárulást?

A közigazgatási pénztár összes kiadásai és bevételi tételei okmányoltattak és igazoltattak, miért is kérem, hogy az előterjesztett zárszámadást és annak helyességét tudomásul venni, a pénztárnok részére a felmentvényt a szokásos óvások fenntartásával megadni méltóztassék.

Oradea—Nagyvárad, 1934. március 15.

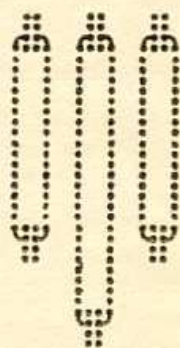
Maradtam alázatos szolgája:

Vargha László s. k.

egyházközségi számvelő.

Számvevői jelentés
a Lelkészi Nyugdíj és
Özvegy-Árva Gyámintézet
1933. évi
zárszámadásáról.

**Főtiszteletű és Méltóságos
Nyugdíjintézeti Végrehajtó Bizottság!**

Van szerencsém jelenteni, hogy a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Nyugdíj- és Árva Gyámintézet 1933. évi *zárszámadását* elkészítettem és annak adatait tudomásvétel és jóváhagyás céljából a következőkben terjesztem elő:

BEVÉTELEK:

	Befolyt	Előirányozva	Többlet	Keveslet
1. Tagdíjak:				
a) Kötelezett tagoktól	566.630	493.000	73.630	—
b) Jogositott „	62.250	73.800	—	11.550
2. Fenntartói járulék	102.723	177.500	—	74.777
3. Belépési járulékok:				
a) Kötelezett tagoktól	20.717	58.450	17	—
b) Jogositott „	37.750			
4. Tagdíj visszatérítésből	174.224	206.968		32.744
5. Nagypénteki perselyp.	6.010	5.000	1.010	—
6. Kamatok:				
a) Betétek után	123.132	132.000	—	8.868
b) Kölcsönök után	211.874	206.600	5.874	—
c) Késedelmi kam.	4.096	1.000	3.096	—
Lei:	1.309.406	1.353.718	83.627	127.939

Rendkívüli bevétel;

Kötelezett tagok 1931.

évi tagdíj hátralékból 295.200 — 295.200 —

Összesen: Lei: 1.604.606 1.353.718 378.827 127.939

KIADÁSOK:

	Kiadalott	Előirányozva	Többlet	Keveslet
1. Nyugdíjakra :				
a) Kötelezett	654.963	702.000	—	47.037
b) Jogositott	112.500	198.000	—	85.500
2. Neveltetési segély:				
a) Kötelezett	13.664	17.000	—	3.336
b) Jogositott	1.500	3.000	—	1.500
3. Segélyek :				
a) Özvegyek részére	213.600	246.400	—	16.800
b) Árvák „	16.000			
4. Temetkezési segély	15.000	25.000	—	10.000
5. Lelk. helyettesítés	43.000	72.000	—	29.000
6. Nyomtatványért	4.920	8.000	—	3.080
7. Tőke kamat adó	7.649	15.000	—	7.351
8. Közig. pénztárnak	50.000	50.000	—	—
9. Kilépett tagok visszt.	49.305	—	49.305	—
Összesen: Lei	1,182.101	1,336.400	49.305	203.604

Áthozott tőke egyenleg 1932. dec. 31-ről	Lei	6,762.429
1933. évi bevételek főösszege	„	1,604.606
Bevételi főösszeg	Lei	8,367.035
Levonva 1933. évi kiadások főösszege	„	1,182.101
Tőke egyenleg 1933. év december 31-én	Lei	7,184.934

EGYBEVETÉS:

Tőke egyenleg 1933. január 1-én	Lei	6,762.429
Tőke egyenleg 1933. december 31-én	„	7,184.934
Tőke emelkedés	Lei	422.505

Az 1933. év december 31-iki tőkéből fekszik:

„ „ „ „ kölcsönökben	Lei	2.276.461
„ „ „ „ betétben	„	4.890.402
„ „ „ „ készpénzben	„	18.071
Összesen: Lei		7.184.934

A Nyugdíj és Árva Gyámintézetnek zárlatkor a következő kintlevőségei voltak:

1. Tagdíj hátralék kötelezett tagoknál az 1932. év március és április hónapjairól elmaradt kongrua után	---	Lei	96.810
2. Tagdíj hátralék jogosított tagoknál	---	„	3.508
3. Belépési járulék kötelezett	„	---	242.909
4. Fenntartói járulékokért tartoznak	---	---	72.527
5. Hátralékos kölcsön-kamatok címen	---	„	67.808
6. Fenntartói jár. hátr. kamatai	„	---	2.659
Kinnlevőség összesen:			Lei 486.221

Összeegyeztetve a zárszámadás adatait a közgyűlésileg jóváhagyott és az 1933. évre vonatkozó költségvetés tételeivel, lényeges eltolódás tapasztalható a bevételi rovatnál. Úgyanis az 1933. év folyamán *sikerült végre az 1931 évről kifizetetlen maradt kongrua összeget* az állampénztártól állami adóbonokban megkapni és ennek alapján a múlt évi számadásban hátralékként nyilvántartott 468.473 lei bonban kifizetett és a nyugdíjintézetet megillető tagdíj összeget, a lelkeszi kar egyöntetű meghatalmazása alapján értékesített bonok ellenértékéül befolyt 295.200 lei készpénz összeget bevételezni. Sajnos, hogy a nyugdíjintézet nem tudott teljes tagdíj követeléséhez hozzájutni, de megnyugtatóan szolgálhat az a körülmény, hogy az állampénztár által rendelkezésre bocsátott bonokat aránylag türhető áron sikerült értékesíteni, mivel az átlagos értékesítési árfolyam 64.9 volt.

A legnagyobb utánjárás mellett *sem lehetett az 1932. évről elmaradt március—április havi kongrua összeget megkapni* és az ezután járó nyugdíjintézeti tagdíjakat bevételezni. Ennek sorsa jelen pillanatban bizonytalan. Az eddigi jelek szerint számolni lehet azzal, hogy az elmaradt illetményeket is bonokban kapja meg a püspöki hivatal és így nem igen van kilátás arra, hogy a hátralékként nyilvántartott 96.810 lei teljes összegében biztosítható legyen a nyugdíjintézet javára.

A zárszámadás kiadási főösszege nem lépte át a költségvetésben előirányzott főösszeget. Kellő gondossággal sikerült minden rovatnál elég jelentékeny összeget kitevő megtakarítást eszközölni.

Részletesen felsoroltam a nyugdíjintézet mindazon *kintlevőségeit*, amelyek zárlatkor fennállottak s amelyeknek végösszege 486.221 leit tesz ki. Az előző évhez viszonyítva lényeg-

ges csökkenést mutat a jogosított tagok tagdíj hátraléka. Viszont tekintélyes összeget ki tesz a kötelezett tagok belépési járulék hátraléka. E tételnél meg kell említenem, hogy különösen az erdélyi egyházkerület kötelékéből egyházkerületünk kebelébe átlépett lelkészek belépési és tagdíj járulékaik nincsenek rendezve, jóllehet a pénztári hivatal több ízben felhívta az érdekelt lelkészek figyelmét e rájuk nézve késedelmet nem tűrő ügy rendezésére.

Azt hiszem, nem lehet napirendre térni a mintegy 72.527 leit kitevő *hátralékos fenntartói járulék* be nem szolgáltatása felett. Ezen összeggel 121 egyházközség tartozik, bár az érdekelt egyházközségek az elmúlt év folyamán több ízben felhívták kötelezettségeik teljesítésére. Helyénvaló lenne, ha a főt. és mélt. Végrehajtó Bizottság módot találna a hátralékok mielőbbi behajtására.

A nyugdíjintézettől kölcsönt élvezők *hátralékos kamat* címen a legméltányosabb számítás mellett is 67.808 lejjel tartoznak. Első sorban nem rendezték tartozásaikat a gazda-adósok. Másodsorban számos egyházközség. *A gazda-adósokra vonatkozólag javaslom, hogy méltóztassék elrendelni az érdekeltek ellen a peres eljárás beindítását.* Véleményem szerint u. i., a jelenleg fennálló törvényes rendelkezések szerint is meg van a lehetőség arra, hogy a nyugdíjintézet fizetésben késedelmes adósaitól per útján behajtsa követelését. *Hasonló eljárás folyamatba vételét javaslom a kamatfizetésben késedelmes egyházközségek ellen is,* tekintettel arra, hogy az eddigi felszólítások és szorgalmazások eredménytelenek maradtak.

Méltóztassék megengedni, hogy a zárszámadással kapcsolatban a nyugdíjintézet teherbíró képességét jelentékenyen érintő két körülményre a főt. és mélt. Végrehajtó Bizottság figyelmét felhívjam.

Már a múlt évi jelentésem alkalmával is kénytelen voltam rámutatni arra a visszás helyzetre, ami a *jogosított tagok tagdíj* befizetési végösszege és az eddig nyugdíjazott jogosított tagok nyugdíj járuléka között felmerült jelentékeny *különbözetként mutatkozott.* Ez a különbség az 1933 évben ismételtelen nemcsak hogy megvolt, hanem jelentékenyen emelkedett. Ugyanis addig, amíg a jogosított tagok az elmúlt évben mindössze csak 37.750 lei tagdíjat fizettek be, ezzel szemben a jogosított tagok nyugdíj ellátmánya 112.500 lei összeget igényelt. A nagy eltolódás első sorban abban leli magyarázatát, hogy a

jogosított tagok nagy része már előző években sem tudott eleget tenni tagdíjfizetési kötelezettségének és ennek következtében úgy a végrehajtó bizottság, mint az egyh. kerület közgyűlése alkalmazkodván a nyugdíjintézeti szabályzathoz, kénytelen volt számos jogosított tagnak a törlését elrendelni. A törölt tagok helyett pedig új tagok felvételre nem jelentkeztek és *így a nyugdíjintézet jogosított tagjainak tagdíj befizetése nem fedezhette az időközben nyugdíjazott jogosított tagok nyugdíj ellátmányát*. Sajnos, hogy ez a helyzet az előzetes kalkuláció szerint az 1934. évben sem javul, mivel a jogosított tagoktól a költségvetési szervezet szerint mindössze csak 29.202 lei tagdíj bevételre lehet számítani, ezzel szemben a már eddig nyugdíjazott és esetleg még nyugdíjazásra kerülő jogosított tagok mintegy 135.000 lei nyugdíj ellátmányt fognak igényelni. E visszas helyzetre tekintettel *kívánatos*, hogy a jogosított tagok nyugdíjazásának problémája más *alapon oldassék meg*. Erre több lehetőség kínálkozik. Szó lehet arról, hogy a tanári és tanítói kar részére *egy speciális kategória állittatik fel* az alapszabály vonatkozó szakaszainak megfelelő módosítása mellett és akkor az egyházkerület közgyűlése *intézményesen*, illetve *kötelezőleg* elrendeli a tanári és tanítói kar nyugdíjintézeti tagságát. De szó lehet arról is, *hogy a nyugdíjintézeti alapszabály 2. §-ának utolsó bekezdésében foglalt rendelkezés*, miszerint jogosított tagok az intézetbe való belépés jogát csak a rendes szolgálatba lépésüktől számított két éven belül gyakorolhatják és ezen időn túl felvételüket nem kérhetik; »azok a jogosított tagok, akik 1928 január 1-én már rendes szolgálatban állottak, de belépési jogukat még nem gyakorolták, ezen jogukat csak legkésőbb 1929 dec. 31-ig gyakorolhatják ezen időn túl felvételüket nem kérhetik« — *felfüggesztessék*, hogy ezáltal ismételen mód és alkalom nyíljen arra, *hogy a tanítói kar azon tagjai*, akik ezidőszerint a fenti rendelkezés alapján teljesen kizárattak a belépés lehetőségei elől, a nyugdíjintézet jogosított tagjai sorába *felvehetőek legyenek*. Azt hiszem, nem tévedek akkor, amidőn rámutatok arra az elgondolásra, ami vezette a nyugdíjintézet akkori elnökségét az alapszabály megalkotásánál, különösen a jogosított tagokra vonatkozólag. A főcél az volt, hogy a tanári és tanítói kar minden tagja biztosítva legyen jövőjét illetően és számított az elnökség arra hogy a jogosított tagok csaknem valamennyien jelentkezzenek felvételre. Kétségtelen, hogy a gazdasági viszonyok szinte életbe-

vágóan befolyásolták a tanítói kar helyzetét, de már a nyugdíjintézeti szabályzat elkészítése alkalmával a kötelezettségek 50 %-os vállalása mellett az elnökséget éppen az a cél vezette, hogy a nehezebb anyagi körülmények között élő tanítói karnak is mód adassék a nyugdíjintézet tagjai sorába való belépésre. Ha a gazdasági viszonyok közbe még jobban befolyásolják a tanítói kar anyagi helyzetét, magam részéről azért tartom ajánlatosnak egy speciális kategória felállítását, hogy ezáltal mindenki tagja lehessen a nyugdíjintézetnek, de ebben az esetben feltétlenül a *tagság kötelező elrendelése* mellett.

A másik eset, amely szintén jelentékenyen befolyásolja a nyugdíjintézet teherbíró képességét, *a régi ugynevezett 3 %-os özvegyi segélyek ellátása körül mutatkozik*. Ugyanis a múlt év folyamán két lelkész és 28 özvegy részére, 3 árva segélyessel együtt 229.600 lei fizettetett ki özvegyek és árvák részére, jóllehet e célra a nyugdíjintézet kötelezett tagjai mindössze csak 130.740 leit fizettek be, illetve a 13 %-os tagdíjból e célra csak ennyi jutott. Ami pedig az 1934. év költségvetési előirányzatát illeti e tételre vonatkozólag, az özvegyek ellátása minden valószínűség szerint 228.000 leit igényel, ezzel szemben a kötelezett tagok díjából mindössze csak 116.442 lei bevételre lehet számítani. A különbözetet már a múlt évben is, — de valószínűleg a f. évben is — a nyugdíjintézetnek kell viselnie. Ugy érzem, elérkezett az ideje annak, hogy a főt. és mélt. Végrehajtó Bizottság ezen a szintén visszás helyzeten is változtasson. Szerintem erre két lehetőség kínálkozik. Az első eset szerint *revízió alá lehetne venni az özvegyek jegyzékét* és ha az özvegyek között volnának olyanok, akiknek anyagi körülményei annyira rendezettek, hogy szinte indokolatlan az özvegyi segélyben való részesítése, úgy azok kapcsoltassanak ki a segélyezésből. Éppen ezért ajánlatosnak tartanám minden segélyben részesülő özvegy anyagi körülményeinek tüzetes bevizsgálását és *csak ettől függővé téve folyósítani az arra érdemes özvegyeknek a segélyt*. De lehet véleményem szerint arról is szó, hogy az özvegyek és árvák *csak olyan összegű segélyben részesüljenek, mint amennyi összeg e célra rendelkezésre áll*. Mint előbb bátor voltam említeni, ez az összeg az 1934. évben valószínűleg csak 116.442 leit tesz ki, tehát a segélyezés ennek keretén belül mozoghatna.

Jóllehet, a nyugdíjintézet eddigi kötelezettségeinek zavartalanul tudott eleget tenni, sőt az eddigi teljesítménye más

hasonló intézményhez viszonyítva határozottan rendkívüli, ami talán legelőnkebben azzal bizonyítható, hogy az elmúlt év kezdő tőkéjének mintegy 17 és $\frac{1}{2}$ ‰-át tudta nyugdíj ellátmányra és özvegyek segélyezésére fordítani, mind emellett magam részéről *ajánlatosnak tartom*, hogy a főt. és mélt. Végrehajtó-Bizottság az előbb felsorolt körülményeket tegye megfontolás tárgyává és határozatait azoktól függővé tevé hozza meg.

A nyugdíjintézet az elmúlt évben — mint ahogy a zár-számadás adataiból is kitűnik — 422.505 lei tőkeemelkedést ért el, amit első sorban az 1931. évről elmaradt kongruák kifizetéséből levonásba hozott tagdíj bevételezése eredményezett.

Ami a zárszámadás bevételi és kiadási tételeiben történt változást illeti, a költségvetési előirányzathoz viszonyítva, a következő megokolásokat fűzöm :

Bevételi tételeknél:

1. Kötelezett tagok 73.630 leivel fizettek be többet tagdíj címen az előirányzott összegnél, ami első sorban az új kötelezett tagok tagdíj fizetéséből származott.

2. Fenntartói járulék címen 74.777 lejjel folyt be kevesebb az előirányzott összegnél, aminek okaira már korábban rámutattam.

3. Jogosított tagoktól tagdíj címen 11.550 lejjel folyt be kevesebb az előirányzott összegnél, ami annak tudható be, hogy az év folyamán mindazok a jogosított tagok töröltettek a tagok sorából, akik tagdíjfizetési kötelezettségüknek nem tettek eleget.

4. Tagdíj visszatérítéstől 32.744 lejjel folyt be kevesebb az előirányzott összegnél, ami első sorban annak a következő eredménye, hogy az elmúlt év folyamán történt nyugdíjazások ügye legtöbb esetben segédlelkészek behelyettesítésével történt.

5. Nagypénteki perselypénz címen 1,010 lejjel folyt be több az előirányzott összegnél. Ennél a tételnél ismételtlen ki kell hangsúlyoznom, hogy az összes egyházközségeinktől befolyt 6.010 lei nagypénteki perselypénz olyan csekély, ami egyáltalán nincs összhangban sem a nagy ünnep jelentőségével sem pedig avval a nemes céllal, amit a perselypénz betölteni hivatott.

6. A nyugdíjintézeti tőke gyümölcsöztetése, bár elérte a költségvetésbe előirányzott összeget, de ez lényegesen javul-

hatott volna akkor, ha részben a konverziós törvény elismert rendelkezései, vagy másoldalról a pénzügyi viszonyok nem befolyásolták volna. Mindezek a körülmények a konverziós törvény következményeivel állanak összefüggésben.

7. Rendkívüli bevétel címen, mint kötelezett tagok tagdíj járuléként bevételeztetett 295.200 lei, az 1931. évről elmaradt, de a múlt év folyamán bonokban kifizetett kongruából. Ennek körülményeit már korábban ismertettem.

Kiadási tételeknél:

1. Kötelezett és jogosított nyugdíjas tagok részére 132.537 lejjel fizettek ki kevesebb összeget, mint az előirányzott, ami főképen a 33—1932. sz. egyházkerületi közgyűlés határozatának megfelelő esetekben való alkalmazásával áll összefüggésben.

2. Neveltetési és árvasegélyekre 3.336 lejjel fizettetett ki kevesebb az előirányzott összegnél és 1.500 lejjel kevesebb a jogosított tagok részére előirányzott összegnél.

3. Özvegyeknek, lelkészeknek és kegydíjasoknak, valamint árvaknak 26.800 lejjel fizettetett ki kevesebb az előirányzott-nál, ami részben elhalálozásnak, részben pedig a segélyezés igénybe *nem* vételének tudható be.

4. Temetkezési segély címen 10.000 lejjel fizettetett ki kevesebb az előirányzott összegnél, ami az elhalálozás csökkenésének következménye.

5. A helyettes lelkészi hozzájárulás címen 29.000 lejjel fizettetett ki kevesebb az előirányzott összegnél, tekintettel arra, hogy időközben több lelkészi állás betöltetett, de máskülönb helyettesítési igénylés sem érkezett be.

6. Nyomtatványokra 3.080 lejjel adatott ki kevesebb az előirányzott összegnél, mivel igyekezett a pénztári hivatal csak a legszükségesebb nyomtatványokat beszerezni.

7. Tőkekamat-adó címén 7.351 lejjel fizettetett ki kevesebbet az előirányzott összegnél, ami elsősorban annak tudható be, hogy az intézet jelzálog adóssai közül a konverziós törvényre való hivatkozással többen kamatfizetést nem teljesítettek.

8. Kilépett tagok tagdíjvisszatérítése címen kifizetett a pénztárhivatal 49.305 leit, mely összegből 15.033 leit az erdélyi egyházkerületből kerületünk kebelébe átlépett tagok tulfizetése-ként, 34.272 leit pedig egyházkerületünkől az erdélyi egyház-

kerületbe eltávozott lelkész tagdíj illetményeként utalt át a nyugdíjintézet.

Az elmúlt év folyamán minden nyugdíjas lelkész, özvegy és árvasegélyes illetményeit megkapta. E címen a nyugdíjintézetnek hátralékos kötelezettsége nincs.

Az intézet taglétszámában az elmúlt év folyamán a következő változások fordultak elő:

Kötelezett tagok száma 1933 január 1-én volt	207
Tagsága megszűnt:	
Eltávozás folytán	4
Elhalálozás folytán	3
Nyugdíjaztatott	3
Nyugdíjasok közül meghalt	1
Összesen:	<u>11</u> 11
Maradt:	196
Felvétetett a múlt év folyamán	<u>11</u>
Kötelezett tagok száma az év végén	207

Kötelezett tagok sorából eltávoztak: Szabó István dobrai, Balogh Mátyás ant-i, Bodnár László Sculia—szigetfalui és Pálur István lipovai—lippai lelkészek.

Elhaláloztak: Thamássy Géza Suplacul de Barcau—berettyószéplaki, Lányi Lőrinc lipovai—lippai, Szabó József Sebiş—borossebesi lelkészek.

Nyugdíjaztattak: Baka Béla Tileagd—mezőtelegdi, Kiss Imre mosnica-i és Kiss Sándor Tauţii Magheraus—misztótfalui lelkészek.

Nyugdíjasok közül meghalt Böszörményi Lajos volt salontai lelkész.

Jogositott tagok száma 1933 január 1-én volt	20
Töröltetett az elmúlt év folyamán	<u>4</u>
Jogositott tagok száma az év végén	16

Jogositott tagok sorából töröltettek: Bánhidi Antalné tanárnő Satmar—Szatmár, Asók István és Szántó Béla tanítók Diosig în Bihor—Bihardiószeg, Veress Ferenc tanító Baia-mare Nagybánya.

Nyugdíjban részesültek száma 1933 január 1-én	33
Nyugdíjaztattak az év folyamán	<u>6</u>
Összesen:	39
Nyugdíjasok közül elhaláloztak az év folyamán	<u>4</u>
Nyugdíjasok száma az év végén	<u>35</u>

Uj nyugdíjasokként ellátmányban részesültek a mult év folyamán a már felsorolt három lelkészen kívül: Böszörményi Lajos (az év folyamán meghalt), özv. Kovács Gáborné, özv. Böszörményi Lajosné (az év folyamán meghalt.)

Árvasegélyben részesültek 1933 január 1-én	14
Uj árvasegélyesek az elmúlt év folyamán	4
Összesen:	18
Árvasegélye megszűnt nagykorúság folytán	1
Árvasegélyesek száma az év végén	17

A nyugdíjintézet terhére, de a nyugdíjintézeten kívüli segélyesek száma 1933 december 31-én két lelkész, 28 özvegy és 4 árva, összesen 34.

A segélyezett özvegyek közül elhaláloztak özv. Kálmán Sándorné és özv. Barla Szabó Károlyné.

Segédlelkészek által helyettesítettek az elmúlt év folyamán Kiss Sándor poklosteleki és Kiss Imre mosnicai lelkészek, utóbbi csak részben.

* * *

A nyugdíjintézet számadásának kiadási és bevételi tételei okmányoltattak és igazoltattak.

Fentiekre tekintettel tisztelettel kérem, hogy méltóztassék az előterjesztett zárszámadást, annak helyességét a felsorolt megokolásokkal együtt tudomásul venni és a felmentvényt a pénztárnok részére megadatni.

Egyben kérem méltóztassék határozni a jelentésem során már kifejtett és kellőképen megindokolt következő ügyek felett:

1. Miképen nyerjen rendezést mindazoknak a kötelezett tagoknak belépési járulék ügye, akik annak ellenére, hogy a pénztárhivatal több ízben felhívta kötelezettségeik teljesítésére, mindezideig alapszabályszerű kötelezettségeiknek nem tettek eleget, különösen az erdélyi egyházkerületből hozzánk átjött lelkészek.

2. Mi legyen a követendő eljárás mindazon egyházközségekkel szemben, amelyek fenntartói járulék befizetési kötelezettségüknek nem tettek eleget.

3. Mi történjék azokkal a nyugdíjintézeti adósokkal, akik kamatfizetési kötelezettségüknek nem tettek eleget, jöllehet, hogy az érdekeltek már az egyházkerületi ügyészi hivatal útján is felszólítottak.

4. Mi történjen a jogositott tagok nyugdíj kérdésével, hogy az a különbözet, amely évek óta áldozatként nehezedik a nyugdíjintézetre, kiküszöböltessék.

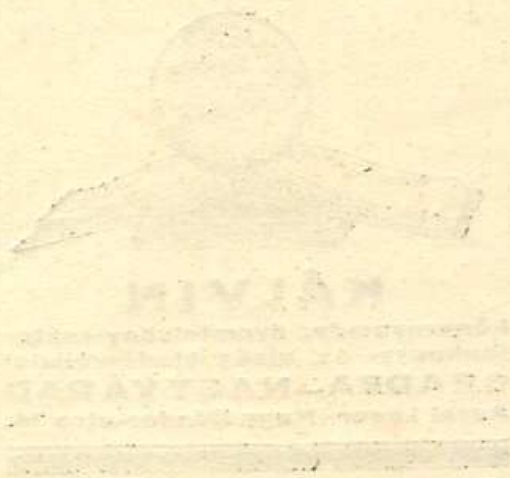
5. Mi történjen a régi u. n. 3 százalékos özvegyi segélyesek további ellátásával, hogy az a különbözet, amely szintén áldozatként évek óta nehezedik a nyugdíjintézetre, ellensúlyoztassék.

Tisztelettel kérem a Főtiszteletű és Méltóságos Végrehajtóbizottságot, hogy mindezen fontos kérdésekben érdemleges határozatot hozni méltóztassék. A vonatkozó számadásokat mellékelem.

Oradea—Nagyvárad, 1934. január 1-én.

Alázatos szolgája:

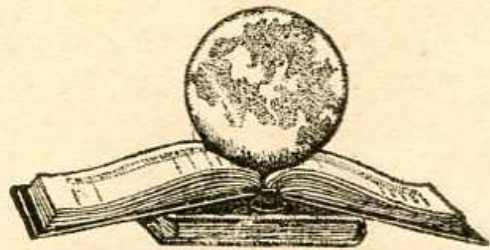
Vargha László s. k.,
egyházkerületi számvevő.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

KÁLVIN
könyvnyomda, nyomtatvány raktár
tankönyv- és újság kiadó-vállalat
ORADEA-NAGYVÁRAD
Aurel Lazar-Nagy Sándor-utca 14.

